

INTERNATIONAL ACADEMY JOURNAL. WEB of SCHOLAR

7(25), July 2018

Vol. 3

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos**Chief editor****Laputyn Roman**

PhD in transport systems, Associate Professor,
Department of Transport Systems and Road Safety,
National Transport University, Ukraine

Editorial board:**Lina Anastassova**

Full Professor in Marketing, Burgas Free University,
Bulgaria

Mikiashvili Nino

Professor in Econometrics and Macroeconomics,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia

Alkhalwaldeh Abdullah

Professor in Financial Philosophy, Hashemite
University, Jordan

Mendebaev Toktamys

Doctor of Technical Sciences, Professor, LLP
«Scientific innovation center «Almas», Kazakhstan

Yakovenko Nataliya

Professor, Doctor of Geography, Ivanovo State
University, Shuya

Mazbayev Ordenbek

Doctor of Geographical Sciences, Professor of
Tourism, Eurasian National, University named after
L.N.Gumilev

Sentyabrev Nikolay

Professor, Doctor of Sciences, Volgograd State
Academy of Physical Education, Russia

Ustenova Gulbaram

Director of Education Department of the Pharmacy,
Doctor of Pharmaceutical Science, Kazakh
National Medical University name of Asfendiyarov,
Kazakhstan

Harlamova Julia

Professor, Moscow State University of Railway
Transport, Russia

Nyyazbekova Kulanda

Candidate of pedagogical sciences, Abay University,
Kazakhstan

Kalinina Irina

Professor of Chair of Medicobiological Bases of
Physical Culture and Sport, Dr. Sci.Biol., FGBOU
VPO Sibirsky State University of Physical Culture
and Sport, Russia

Imagazinov Sagit

Director, Ph.D, Pavlodar affiliated branch «SMU of
Semei city»

Dukhanina Irina

Professor of Finance and Investment Chair,
Doctor of Sciences, Moscow State Medical Dental
University by A. I. Evdokimov of the Ministry of
health of the Russian Federation

Orehowskyi Wadym

Head of the Department of Social and Human
Sciences, Economics and Law, Doctor of Historical
Sciences, Chernivtsi Trade- Economic Institute Kyiv
National Trade and Economic University

Peshcherov Georgy

Professor, Moscow State Regional University, Russia

Mustafin Muafik

Professor, Doctor of Veterinary Science, Kostanay
State University named after A.Baitursynov

Ovsyanik Olga

Professor, Doctor of Psychological Science, Moscow
State Regional University

Nino Abesadze

Associate Professor Tbilisi State University, Faculty
of Economics and Business

Copies may be made only from legally acquired originals.

A single copy of one article per issue may be downloaded for personal use

(non-commercial research or private study). Downloading or printing multiple copies is not permitted.

Electronic Storage or Usage Permission of the Publisher is required to store or use electronically any material contained in this work, including any chapter or part of a chapter. Permission of the Publisher is required for all other derivative works, including compilations and translations. Except as outlined above, no part of this work may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means without prior written permission of the Publisher.

Publisher –
RS Global Sp. z O.O.,
Scientific Educational Center
Warsaw, Poland

Numer KRS: 0000672864
REGON: 367026200
NIP: 5213776394

Publisher Office's address:

Dolna 17,
Warsaw, Poland,
00-773

Website: <https://ws-conference.com/>
E-mail: rsglobal.poland@gmail.com
Tel: +4(857) 898 55 10

The authors are fully responsible
for the facts mentioned in the
articles. The opinions of the
authors may not always coincide
with the editorial boards point of
view and impose no obligations on it.

CONTENTS

PUBLIC ADMINISTRATION

Oksana Strelchenko

ADMINISTRATIVE AND LEGAL FRAMEWORKS FOR THE FORMATION OF PRINCIPLES OF STATE POLICY OF DRUG TRAFFICKING 3

SOCIAL COMMUNICATIONS

Beletska Alevtyna Volodymyrivna

MASOWE EMOCJI W KOMUNIKACJACH SPOŁECZNYCH..... 7

Silvia Nastasiu

THEORETIC ASPECTS OF INTERPERSONAL COMMUNICATION COMPETENCE 14

SOCIOLOGY

Кунденко Николай Петрович, Моисеева Наталья Ивановна, Пилипенко Светлана Григорьевна, Скубий Ирина Владимировна, Омельченко Галина Юрьевна

ПРОБЛЕМА КУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В ПРОСТРАНСТВЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА 19

Taisiia Mezhyrova

THE INFLUENCE OF SUBCULTURE HIP-HOP ON THE ORGANIZATION AND CONDUCT OF EVENTS 24

LEGAL AND POLITICAL SCIENCE

Варшаломидзе А. Л., Диасамидзе Р. Д.

ВОССТАНОВЛЕНИЕ НЕЗАВИСИМОСТИ ГРУЗИИ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ ТУРЦИИ В ЗАКАВКАЗЬЕ (1918 ГОД)..... 27

Майстренко Г. А.

КОРРУПЦИОННОЕ ПРЕСТУПЛЕНИЕ КАК ОДНО ИЗ ЭЛЕМЕНТОВ СИСТЕМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ..... 31

Khattabov N. K.

COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF VIEWS ON LIABILITY OF LEGAL ENTITIES..... 35

PSYCHOLOGY

Четверікова Наталя Володимирівна

РОЛЬ ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА ЯК ЧЛЕНА КОМАНДИ СУПРОВОДУ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 40

PHILOLOGY

Зумбулідзе И. Г.

ФЕНОМЕН «ВОЗВРАЩЁННОЙ» ЛИТЕРАТУРЫ (А. РЫБАКОВ) 50

PEDAGOGY

Вербіцкий В. А., Шуст О. Н., Дзюбан О. В.

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ВОДНЫХ ВИДОВ СПОРТА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ ОДЕССКОГО УЧЕБНОГО ОКРУГА (КОНЕЦ XIX – НАЧАЛО XX СТ.) 53

*Форостовська Тетяна Олександрівна, Бохан Юлія Володимирівна,**Плющ Валентина Миколаївна*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ 59

PUBLIC ADMINISTRATION

ADMINISTRATIVE AND LEGAL FRAMEWORKS FOR THE FORMATION OF PRINCIPLES OF STATE POLICY OF DRUG TRAFFICKING

Oksana Strelchenko

Associate Professor of the Department of Administrative Law and Process
candidate of jurisprudence, associate professor
National Academy of the Interior.

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5985

ARTICLE INFO

Received: 10 May 2018
Accepted: 30 June 2018
Published: 12 July 2018

ABSTRACT

The state policy of drug circulation is one of the most important political functions of the state, which is designed to regulate the internal life of society. In fact, public administration regulates social processes through appropriate legislation and with the use of financial, economic, administrative and political mechanisms of influence.

KEYWORDS

sphere, circulation, medicines,
health care, quality, safety,
production, creation, import,
export, realization, utilization.

Citation: Strelchenko O. (2018) Administrative and Legal Frameworks for the Formation of Principles of State Policy of Drug Trafficking. *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5985

Copyright: © 2018 Strelchenko O. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

The purpose of the article is the general theoretical description of the principles of the state policy on the turnover of medicines and their thorough research.

Analysis of research and publications. It is worthwhile to note that in the scientific community discussions are constantly held about the activities of governments, political processes, institutions, the philosophy of the behavior of government officials and public servants in various fields. All problematic issues of state policy have been studied for many years by foreign scientists such as DE Anderson, S.V. Stevens, T. I. Dai PB Gai, PK Braun, LA Palt. e. Various aspects of the formation of state policy were studied by domestic researchers BA Gaevsky, VG Kremen, AA Kucherenko, VV Lesnicii. Directly in Ukraine, this problematic of the state policy of drug circulation, investigated by such scientists as VB Averyanov, IV Aristova, VD Bakumenko, VV Bashtanik, AI Kilievich, BA Kravchenko, VK Kolpakov, AV Kuzmenko, AA Kucherenko, VA Rebkalo, V. V. Tertichko, N. N. Nizhnik, M. Oluiko, and others.

Statement of the main material. In Ukraine, significant work has been done to formulate the state policy on the turnover of medicines, but there are many issues that need to be reformed or introduced into the activities of the organizations of the pharmaceutical industry and those that regulate it. Actively conducted a scientific search in the direction of reforming the state policy of drug circulation. Forms of organization of providing the population of medicines in the leading countries of the world are being studied. Methodological approaches to determining promising priorities of the state policy on the turnover of medicines have been developed; principles of the formation of regulatory lists of medicinal products in Ukraine [1, c. 12].

We consider it necessary, the principles on which the state policy of selling pharmaceuticals is based, as a priority sphere in Ukraine, which should be formed into two qualifying groups: general and special. The general should include such principles as the rule of law, legality, humanity, democracy, deideologizirovannost. To special: universality and accessibility, transparency and publicity, rationalism, systemic and effective, stimulating fair competition, monitoring, informing and ensuring the quality of medicines. Accordingly, we consider it necessary, to characterize these groups of principles, and therefore:

1. The rule of law - means compliance in its activities with the requirements of approving and ensuring the rights of individuals, responsibility to citizens for providing them with decent living conditions, etc .;

2. legality - is to exercise its powers on the basis and in accordance with the Constitution of Ukraine, the laws of Ukraine and the decrees of the President of Ukraine. In the sphere of the turnover of medicines, it provides: uniformity of understanding and application of laws and subordinate legal acts throughout the territory of their operation and on the subjects of the same name in the sphere of drug circulation; regulation of all important aspects of the turnover of medicines by laws and compliance of all by-laws with the Constitution of Ukraine and laws; the inevitability of responsibility for violating the requirements of the law, that is, every case of violation of the law by any entity in the sphere of drug circulation entails an appropriate response from the state, the relevant authorities;

3. Humanity - means orientation to the priority of universal values, providing for a look at the person in his interaction with nature, society, global problems dictated by the features and realities of the nuclear age, the universal culture, and also such universal values, rooted in the family environment and the fundamental foundations morality;

4. Democracy - it is recognized as simple and accessible in the circulation to people, inherent in wide sections of the population, and also requires recognition of the person's identity as the highest natural and social value;

5. deideologizirovannosti - is that the state policy in the sphere of drug turnover is formed on a pluralistic ideological principles, reflecting the social values enshrined in the Constitution of Ukraine;

6. universality and accessibility of all medicines, which consists in equal access of the population to basic medicines at an affordable price. The right of citizens to receive medical care is common, it applies to everyone who needs such help without any discrimination based on sex, race, nationality, language, place of residence and other grounds. Every citizen should be provided with medical and pharmaceutical assistance in the presence of socially significant signs and needs.

The availability of medicines includes the economic and physical component of providing patients with treatment in Ukraine. Physical accessibility determines the ways to ensure the availability of drugs in Ukraine, including innovative and high-tech, to meet the need for treatment, regardless of who is the payer-the patient or the state. Economic accessibility implies, in particular, price regulation for medicines, wholly or partly purchased for budgetary funds, including through the production of the national pharmaceutical industry;

7. Transparency and publicity - are the control over the activity of the sphere of turnover of medicinal products both from the side of society and the public. At the same time, the state policy in the sphere of drug circulation is conducted publicly, the relevant decisions and draft decisions of the public administration are made public through the mass media. At the same time, citizens of Ukraine, foreigners, stateless persons have the right to complete, timely and objective information on the possibility of obtaining pharmaceutical assistance;

8. rationalism - is to ensure the necessary conditions for doctors to prescribe, and patients used drugs in accordance with established rules in accordance with the clinical indices and the profitability of the drug

9. Systematic and effective - is that the state policy in the sphere of drug turnover is an integral part of the overall state policy, is aimed at ensuring sustainable development of Ukraine. The state policy in the sphere of drug circulation is based on a deep factor analysis of the problems of the sphere of medicinal products circulation and the resource method of planning a set of such instruments, mechanisms, programs and measures that can solve a particular problem in the sphere of drug circulation in a timely and effective manner. It is she who is directed to create such a model of social development that is capable of providing high-quality, timely and complete provision of medical (pharmaceutical) assistance to those in need [2, p. thirty],

10. Stimulation of fair competition in the sphere of drugs turnover, is the price and non-price competition. Where, price competition is a struggle to achieve the advantages of selling medicines by reducing prices. However, we note that this method of fighting becomes bona fide if the pharmaceutical firm has managed to achieve a reduction in production costs by using advanced technology and technology, improving the organization of work and management, encouraging workers, etc., but does not do so only to prevent their competitors. A common practice is also the establishment of prices with discounts: the quantity of goods purchased; for payment in cash; for acceleration of payment; for certain categories of customers; dealer discounts; discounts outside the seasonal purchase of medicines, etc. Accordingly, non-price competition is a struggle for advantages in the market by providing its medicines with qualitatively new properties, creating new types of medicines to meet the same or new needs, using advertising, providing

consumer credit, services and the like. The modern method of this competition is marketing as an integrated approach to the management of production and sale of medicines, focused on accounting for market demands and actively influencing demand for the purpose of expanding the marketing of medicines [3, p. 12].

11. Monitoring - is the effectiveness of the implemented processes for their improvement, the distribution of the function of formulating the state policy in the sphere of drug turnover and its practical implementation. Where monitoring recipes is a method of obtaining information about adverse reactions to drugs, vaccines, based on registered drug assignments vaccine, when a prescribed period is determined number of registered adverse events and number of patients who used the drug, vaccine, reveals the relationship between the incidental reaction and use of a medicinal product, vaccine. Accordingly, hospital monitoring (s) - a method of obtaining information about adverse reactions to the drug, vaccine, to determine the incidence of side reactions and to identify features of the interaction of drugs, vaccines, patients one or more hospitals, when for a certain period of time under control are all hospital patients (s), all medicines, vaccines are taken into account, and all adverse reactions arising [3, p. 13],

12. information - is to create a system for communicating information about medicines to medical, pharmaceutical workers and the patient, is an important factor in pharmaceutical assistance, in particular, the implementation of basic knowledge about medicines among the population and the opposition to aggressive advertising;

13. Ensuring the quality of medicines - is to implement the basic principles of the health system, which requires a qualitatively new level to address the issues of ensuring this quality as its defining role. Modern understanding of approaches to quality assurance is based on a comprehensive concept, encompassing quality assurance of medicines, ranging from the stage of the creation of the pharmaceutical, research, through proper production, quality control, storage, sale and provision of information to doctors and patients. According to this concept, reliable guarantees of the quality and safety of medicines should be provided at all stages of the product life cycle. The quality of each drug should be responsible is formed at the stage of pharmaceutical development, thoroughly proven at the stages of pre-clinical studies and clinical trials, objectively assessed by the state registration, reliably provided at the industrial serial production, to constantly be under control in the wholesale, retail sale and medical application. According to the recommendations of VOZZ, all the directions of the implementation of the concept of quality assurance of medicines should be directed to meet the needs of patients.

It should be noted that the problem of turnover of medicines in Ukraine should be regarded as a social problem of the whole society, and not just medicine. The health of citizens is a mirror of society, and for the sphere of turnover of medicines all must be met, beginning with the highest authorities and ending personally with each citizen [4, p. 34].

It should be noted that during the formation of a new state policy in Ukraine, including the turnover of medicines, which should take into account the norms of modern social life. The foundation of this new policy on the turnover of medicines, in our view, should be the formula: from «support policy» through «development policy» to «policy of partnership» [5]. New government policies on trafficking of drugs in modern conditions should be based on two important components of the development of this sector, namely: - modern vector is to maintain the results achieved by the qualitative state of the drug market - the future vector - is to improve the quality status of drug circulation and ensuring achievement of the highest level. The first vector should include the preservation of the results achieved by the qualitative state of the scope of trafficking in drugs, which at its core is based on the principle of not tightening terms of reference of the activity and a high level of inertia in relation to citizens for actions of public authorities. Keeping the results achieved is a separate task that can not be solved automatically. This component of the state policy regarding the sphere of drug turnover should be implemented on the basis of maintaining the existing norms of the simplified system of taxation, accounting and reporting of the subjects of the sphere of circulation of medicines and the level of openness of authority achieved today, including mandatory public consultations. The second vector envisages an improvement in the qualitative state of development of the sphere of drug circulation and ensuring the achievement of a higher level, which is based on the recognition that the development of the sphere of drug turnover should be a national development task and should be addressed by all public administration bodies without exception. On the basis of the foregoing, it can be said that the state administration system must consistently and unswervingly follow the same principle that the state, in any of its programs, must ensure that the policy of assistance and the development of the sphere of drug turnover is taken into account, complied with and implemented.

Conclusions. Thus, the development and establishment of a modern sphere of drug turnover is not and can not be an automatic consequence of socioeconomic growth, only a balanced and effective state policy is the key to sustainable development of society, one of the components of which is the development of democracy and civil society, is ensured by the formation and perfection of the sphere of drugs turnover in Ukraine as a democratic state.

REFERENCES

1. Kotvitskaya AA Methodology of socially effective organization of pharmaceutical provision of population: Author's abstract. dis ... doc. pharmacy Sciences: 15.00.01. - Kh., 2008;
2. State policy: analysis and mechanism of its implementation in Ukraine: teaching. manual / For the community Ed. VA Rebkala, V.V.Tertychki. - K.: View of the UADU, 2000. - 232 p.
3. Khomenko V.M. Theoretical substantiation and realization of modern principles of state administration of pharmacy in Ukraine: Author's abstract. dis ... doc. pharmacy Sciences: 15.00.01. - Kh., 2008 20 s. ;
4. Karamyshev D.V. Strategic management of innovation processes in the health care system: government mechanisms: [Monograph]. - Kh.: View of KRI NAPA «Master», 2006 - 304 p.
5. Stetsenko SG Medical Law of Ukraine: Textbook / S.G. Stetsenko, V.Yu. Stetsenko, I.Ya. Senyuta; per community Ed. D.Sc., prof. S.G. Stetsenko. - Kyiv: All-Ukrainian Association of Publishers «Legal Unity», 2008. - 507 pp.

SOCIAL COMMUNICATIONS

MASOWE EMOCJI W KOMUNIKACJACH SPOŁECZNYCH

Beletska Alevtyna Volodymyrivna

Kandydat nauk w komunikacji społecznej.

*Institut Dziennikarstwa, Kijowski Uniwersytet Narodowy
imienia Tarasa Szewczenki*

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5986

ARTICLE INFO

Received: 02 May 2018

Accepted: 26 June 2018

Published: 12 July 2018

KEYWORDS

social communication, mass emotions, influence on public opinion, mass interpretation, post-truth.

ABSTRACT

The subject of the new publication of the author are scientific researches in the field of social communication, monographs, materials in the media, demonstrating the social importance of researching social communications as areas of functioning of mass emotions. Participants of the social communications need to realize the phenomenon of transformation of individual emotions into mass emotions under the influence of information source, media specialist and recipient of an information product.

The purpose of the article is to elucidate the social problems of the phenomenon of the deployment of mass emotions in social communications for the purpose of controlling mass consciousness by the efforts of representatives of mass media, works of popular cinema (TV series) and other subjects of the formation of public opinion.

The main results of the study: the topic «Mass emotions as a sphere of social communication functioning» has the social importance for all participants in the process of social communication - media professionals and audiences. It is proved that the creation of the theory of mass emotions within the framework of the theory of social communications will contribute to solving the systemic problem of the quality of mass information institutions and the social communication product, the effectiveness and professionalism of their work in the post-truth and fake news, and will make it impossible to manipulate the emotions of the mass audience in order to achieve communicative tasks.

Citation: Beletska A. (2018) Mass Emotions in the Social Communications. *International Academy Journal. Web of Scholar*. 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5986

Copyright: © 2018 **Beletska A.** This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Tematem publikacji autora są osiągnięcia naukowe z zakresu komunikacji społecznej, monografii, materiałów w mediach, ukazujące społeczne znaczenie badania komunikacji społecznej jako sfery funkcjonowania masowych emocji od Laswella do Tomasza Goban Klasa teraz Ukrainskich nowoczesnych teoretycy komunikacji społecznej. Uczestnicy komunikacji społecznej muszą być świadomi zjawiska transformacji indywidualnych emocji w masowe emocje pod wpływem źródła informacji, eksperta mediów i odbiorcy produktu informacyjnego. Celem badań jest wyjaśnienie problemów społecznych zjawiska wprowadzania w komunikacji społecznej masowych emocji do zarządzania masową świadomością poprzez wysiłki przedstawicieli mass mediów, dzieł popularnej sztuki filmowej i innych podmiotów kształtujących opinię publiczną.

Autor zbadała na przykładzie ukraińskiej reklamy pojęcie masowej emocje w marketingowych komunikacjach (serial "Grzy o Tronie,, teraz reklama firmowa «Kopijczuszki» (drobniAki) - cena nielotnicza» od marki «Foxtrot», Ukraine).

1. Badanie komunikowania masowego - trend współczesności w świecie "post-prawdy"

Rozwój technologii informacyjnej dzisiaj doprowadził do tego, że każdy element komunikacji społecznej może wyrazić swoje poglądy na każdą okazję w każdej chwili. To szybko staje się dostępna dla odbiorców masowych. Świat jest społecznością online (internet-community), który jest publicznością online- autorów i użytkowników sieci społecznych jako kluczowych informatorów i dostawców nowoczesnych wiadomości (78% Amerykanów komunikują się w media społecznościowych) [1].

Kiedy społeczeństwo informacyjne jest maksymalnie zdeterminowane, społeczność (komunikacja) przestaje być zwykłym odbiorcą informacji, będącym przedmiotem prac instytucji komunikacji społecznej. Zdając sobie sprawę z tego, nie tylko pracownicy mediów, ale także bloggery mediów społecznościowych, reżyserzy, producenci, redaktorzy serialów telewizyjnych są stronami procesu popychania odbiorców do «poprawnych» zaprogramowanych akcji przez ich zachowanie, stymulując w ten sposób zamierzone zmiany społeczne.

Oto przykład, że nie tylko teoretycy komunikacji społecznej, ale również dziennikarze czują utratę dawnego monopolu na opinię publiczną: edycja niemieckiej "Frankfurter Zeitung" używa terminu „oszukiwanie uczucia” o stanje współczesnej publicystyki niemieckiej:

„Najważniejsze ... pytanie pozostaje takie, jakby w tle: kto tak naprawdę rzędzi Europą? Jest absolutnie jasne, że nie obywatele UE. Wszystkie powyższe kwestie nie mają prawie nic wspólnego z demokracją. Jest to raczej rodzaj złudzenia demokracji, dobrze uformowana przynęta uczuć. Ale jeśli obywatele niczego nie rozwiążą, to kto decyduje o nich? Może kartel na kształtowanie opinii publicznej, pewna grupa „gigantów” świata przemysłowego, finansowego i politycznego, którzy przebywają za kulisami, ciągnięcie na niewidzialnych strunach i, za pośrednictwem mediów głównego nurtu, kontrolują nasze myśli, nasze myślenie”. [2]

Trendem nowoczesnych komunikacji społecznych jest ogromny wyciek dezinformacji w przestrzeni informacyjnej światowej, a więc najbardziej popularne słowo w 2016 roku, według wydawców Oxford University Press, uznawane słowo „post-prawdy” (okoliczności, w których obiektywne fakty mają mniejszy wpływ na opinię publiczną, niż odwoływanie się do emocji i osobistych przekonań, kiedy emocje i wiara są ważniejszymi i «prawdziwszymi» obiektywnymi faktami) [3]. A najpopularniejszym słowem w 2017 roku było wyrażenie «fałszywe wiadomości» [3]. Indykatywne jest leksykalne i semantyczne podobieństwo słów «fałszywe wiadomości» i «post-prawdy» za okres 2016 i 2017, co wskazuje, na zrozumienie uczestników trendów społecznego przekazu kultury popularnej. Ale w tym samym czasie również wskazuje, że chociaż istnieje zestawienie faktów, ale mechanizm, w jaki sposób komunikacja społeczna w świetle tych tendencji nie został ujawniony.

Według słów amerykańskiego badacza M. Mansona, „Internet daje nam niezbędnych informacji, które chcemy usłyszeć” [4]. Według autora, informacja stała się tak dużo, że ludzie przestali nadawać jej wartość i szukają tylko to, co chcą czytać w tej chwili: „Jeśli dasz przeciętnemu człowiekowi nieskończoną zbiorówkę mądrości, nie będzie „googlować „wyższych prawd”, które są sprzeczne jego własnym przekonaniom. Nie zdradzi tego, co słuszne, ale nieprzyjemne. On oszuka to, co jest miłe, ale błędnie. « Oznacza to, że Internet umożliwia indywidualną potrzebę być sobą i to, być może, jest tajemnicą jego popularności wśród odbiorców”.

Sfera komunikacji społecznej jest sferą pojawiania się - rozprzestrzeniania emocjonalnych reakcji na informację, jej interpretacji zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i w masie. Dlatego masowe emocje jako część przestrzeni komunikacji społecznej są narzędziem do zwiększania wpływu informacji masowych na odbiorców i stanowią wpływowy zasób menedżerski. W tym przypadku, podobnie jak indywidualne emocje, można zarządzać masami, a zatem stają się one partnerem racjonalnego planu komunikatora, który doprowadzi wiedzę do masowego zrozumienia. «Rzadko, ale od czasu do czasu emocjonalna synchronizacja zachodzi w społeczeństwie, to znaczy wśród różnych emocji, niektóre emocjonalne ustawienia stają się dominujące i przechwytyują większość tego społeczeństwa. Czy możemy tym zarządzać? Do niedawna wydawało się, że możliwości kontrolowania synchronizacji emocji są bardzo ograniczone - do tego potrzebowaliśmy wspólnych badań oraz wspólnych zwycięstw «, - powiedział krajowy ukraiński filozof Sergei Datsyuk [5].

W końcu przed ludzkością pojawia się problem utraty monopolu instytucji społeczno-komunikacyjnych na zarządzanie opinią publiczną. Na tym tle powstaje zadanie mediatorów, co skutkuje bardzo poważnym kierunkiem naukowym - jak taka sytuacja może zagrozić ludzkości? Jak poinformować odbiorców, że oni w to wierzyli? Jak wprowadzić zmiany że byłoby to dla odbiorców bezpieczne?

Amerykańscy socjologowie w 2017 roku przeprowadzili analizę przyszłych odległych zagrożeń zleconych przez National Intelligence Council [6]. Według Amerykanów, szybsza wymiana informacji i pomysłów prowadzi do zaostrzenia między różnymi wspólnotami religijnymi oraz między wspólnotami religijnymi i świeckimi. Ponieważ wiedza potrzebna dzisiaj dla specjalistów praktyków komunikacji społecznej, ludzi mediów, technologów komunikatora i po prostu osób uczestniczących, żeby zrozumieć naturę komunikacji społecznej, mówić o nowej publiczności, o trendach omawianych z nowych instrumentów rzeczywistych komunikacji społecznych.

Według firmy, Facebook został skrytykowany, ponieważ okazało się, że brytyjski analityk Cambridge Analytica nadużywał dużymi ilościami danych, otrzymywanych za pośrednictwem Facebooka, aby pomóc decydom w wygranu wyborów. «Media społecznościowa nie potrafili zrobić wystarczająco dużo, aby zapobiec użyciu jej funkcjonalności w celu wyrządzenia szkód», - uważa Zuckerberg.» Chodzi o fałszywe wiadomości, zagraniczną ingerencję w wybory, podżeganie do nienawiści i ochronę informacji « [7].

Moim zdaniem, społecznie ważnym zadaniem jest stworzenie naukowej teorii masowych emocji w komunikacji społecznej i odkrywania tej emocji jak funkcjonowania społecznego przekazu.

„Jednym z kryteriów jest kryterij- czy ludzkość umrze bez wiedzy, degraduje bez nej, lub skoncze rozwij. Na przykład, jeśli ludzie nie posiadają wiedzy, że istnieją technologie manipulacja świadomością, będą zawsze stadem iz ductatorem nad nim”, - mowi dostarczone ukraiński naukowiec V. Rizun obiecujących obszarów badań ukraińskiego treści medialnych [8].

2. Dziedzina komunikacji społecznej jest sferą pojawiania się - rozprzestrzeniania się reakcji emocjonalnych i informacji oraz jej interpretacji zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i w masie.

W dzisiejszych czasach dziedzinie komunikacji społecznej nie ma prawdziwej holistycznej naukowej teorii masowych emocji . Początki tej teorii jest w argumentach na temat roli emocji w komunikacji między ludźmi w traktatach Arystotelesa («Polityka», jak w pierwszym traktacie o państwie zawierającym zasady teorii zarządzania): «Człowiek jest istotą społeczną bardziej niż pszczoły i wszelkiego rodzaju zwierzęty stadne... Człowiek jest jedyną osobą ze wszystkich żywych istot obdarzonych mową. Tylko mowa może wyrażać zarówno to, co pożyteczne i szkodliwe, jak i to, co sprawiedliwe i niesprawiedliwe «[9].

Teorie dotyczące najważniejszego znaczenia emocji w zarządzaniu zbiorową świadomością i obecności tak zwanej «duszy słuchacza», która powinna być pracą komunikatora, zostały również przedstawione przez starożytnego greckiego mówcę i filozofa Cyncerona: «... Wszelka moc i sztuka wymowy w tym i powinna się zmanifestować, by albo uspokoić lub wzbudzać dusze słuchaczy, które wywołują take silne i wzniosłe wrażenie, jak wtedy, gdy namiętności ludzi, wątpliwości sędziów, niezłomność senatu są posłuszne rozmowie jednej osoby «[10].

Teorię naukową o roli emocji w kontekście indywidualnego wpływu na widowni zaczęli budować założycieli psychologii społecznej, w tym razie Habriel Tard i Gustav Lebon, którzy zauważyli, że ludzie są kontrolowani przez emocje [11]. Francuz Gustave Le Bon ostrzega o niebezpieczeństwach, które mogą powodować ludzkie lekkokierovani tłumy, którzy mają niewiele praw procentowych i instytucji publicznych. Gabriel Tarde był ostrożniej w swoich wypowiedziach, słowo „tłum” zastąpił przez słowa „publiczny”, stawiając wielkie nadzieje na edukacji społeczeństwa poprzez media.

W rzeczywistości ogromny potencjał umiejętności zarządzania opinią publiczną poprzez ogromne emocje nabyte wraz z nadejściem technicznych możliwości drukowania milionów kopii gazet i czasopism. Wynalezienie linotypu (1874 r.), druk rotacyjny (1876 r.), tworzenie miast milionnych, upowszechnianie edukacji poprzez ożywienie nauki i technologii radykalnie zmieniło zakres komunikacji masowej. Według G. Tarda gazety stworzyły warunki do publicznej dyskusji z przewodnikiem, w ramach której można zaprogramować «poprawną opinią publiczną»: «Jeden dług wystarczy do wymuszenia miliona mówców» [11].

Takie zmiany z końca XIX wieku doprowadziły do utworzenia fundamentów nowoczesnej teorii komunikacji masowej (śried teoretyki jest Ajwi Lee, Walter Lippmann , Edward Bernejs) [12]. Wynalazek radia w 1928 roku był podwaliną dla dalszego rozwoju tej teorii Haroldem Lassvellem, doprowadziło do stworzenia własnej klasycznej teorii komunikowania masowego (Wilbur Schramm, Yeligu Katz, Marshall McLuen i tak dalej) [12]. Jednak prace te i wiele innych założycieli podstawowe poglądy na naturę komunikacji masowej odnosi się do komunikowania wyłącznie z informacjami publiczności.

Z definicji polskiego badacza społecznej komunikacji Tomasza Goban-Klasa “Spośród wielu definicji komunikowania wybierzemy dwie. Tylko jeden z nich ma termin emocji, ale bez tłumaczenia, jaki same - indywidualne albo masowe :

- komunikowanie to proces przekazywania informacji, idei, emocji, umiejętności;
- komunikowanie to interakcja, społeczne oddziaływanie przy pomocy symboli [14].

Poglądy te poszerzyły prace ukraińskiego badacza masowej germenewtyki dziennikarstwa W. Władimirowa, który opracował ideje G.-G. Gadamera, P. Ricoeura, uruchomił idee wyrażone w teorii Humboldta- Potebni (słyszane nie jest wymawiane) i pokazał, że kanały komunikacji masowej poruszają nie tylko informacje, ale także jej interpretację [13]. Okazało się, że przesłanie komunikatu ma podwójny charakter: kanałem komunikacyjnym ruha nie „czysta” informacja, a informacja teraz interpretacja przez każdego z uczestników.

W tum miejscu pojawia się trećij składnik komunikacji społecznej - masowa emocja, społeczni uczucia. Jednak ogólnie hermeneutyka pozostała obojętna na emocjonalny komponent procesów społecznych i komunikacyjnych. Na przykład w monografiach prof. W. Władimirowa słowo «masowe emocje» nigdy nie występuje.

Pomysły współczesnych ukraiński badaczy komunikacji społecznej V. Ryzuna, G. Poczepsowa, W. Iwanowa krótko wspomną o znaczeniu emocje mas w procesie tworzenia opinii publicznej, ale nie mają

te badania naukowe oznak teorię naukową. Tak więc, V. Rizun zaobserwował, że w masyfikacji główny czynnik w zachowaniu masy jest „wartość stopnia emocjonalne skutecznego i efektywnego poziomu masy świadomości” [15]. G. Poczeptsov stwierdza, że masowa świadomość powstaje w kilku miejscach - fizyczne (montaż pomników, nazw ulic i miast posiadających parady i pokazy) i informacyjne (wiadomości, aktywowanie konkretny typ zachowania). One zdefiniowane jako te, które „zostały zaprojektowane, aby naciskać przyciski emocjonalne tak, że może to mieć wpływ polityczny” [16].

G. Poczeptsov podkreśla, że przyciski „emocjonalne”, „wpływ emocjonalny”, „charakter emocjonalny” - to narzędzia społecznego przekazu wymagają nauczyć prawdziwego badania naukowego w ramach naukowej teorii masowych emocji w komunikacji społecznej. Konieczne jest, aby zjednoczyć pod jedną naukową teorią wszystkich ustaleń w płaszczyźnie komunikacji społecznej.

Naukowiec opisał masowe stany emocjonalne widzów jako chaotyczne, ale kierowane, jako różnorodne skierowane strumienie emocjonalnych wpływów na masową publiczność, głównie emocjonalną istotą wielu podmiotów tych procesów».

3. Masowe emocje w marketingowych komunikacjach na przykładzie serialów.

Ciągłe zarządzanie tworzeniem obrazu świata w świadomości całych grup społecznych jest niezwykle trudne, dlatego rzadko zmienia się i w tym celu potrzebne są konkretne narzędzia - dokładne i skuteczne. Zawsze istniały w społeczeństwie, o czym świadczą napisy na egipskich grobowcach, praktyki duchownych wszystkich denominacji. Ale w praktyce drugiej połowy XX wieku odkryto fundamentalnie nowe instrumenty, a początek XXI umocnił ich umiejętności techniczne w przestrzeni on-line. «Telewizja jest kanałem emocjonalnych infekcji, - G. Pocheptsov zauważa, badając zmiany, które zaszły w komunikacji społecznej i są nowe trendy. - W pewnym momencie tak zwanej radzieckiej «przebudowy» poprzez mechanizmy mediów masowych wypełniła emocjami społeczeństwo radzieckie i wyprowadziła go z ideologii komunistycznej. Oba ukraińskie Majdany w 2004 i 2014 rokach były wytworem sfery masowej teraz emocji, który byli «reaktorem» ich istnienia. Masowe emocje są kierowane, ale kiedy masowe emocje stają się narzędziem komunikacji, w kraju zachodzą zasadnicze zmiany «[17].

Chym są masowe emocje w komunikacji społecznej? Skąd one się rozpoczynają? Jaka jest natura masowe emocji? Jaki jest mechanizm początku akcji masowe emocji? Będziemy badać jeden po drugim.

Punktem wyjścia masowych obszarów, badawczych emocje jak istnienie społecznego przekazu, może być następująca definicja autorskiego terminu „masowe emocje w komunikacji społecznej”: „Masowe emocje w komunikacji społecznej są zmysłowa reakcja dużej liczby osób do powstania istotnej społecznie informacji”. „Świat istnieje nie tylko dla mnie i mojego rozmówcy, ale także dla miliardy innych osób, który są ściśle ze sobą powiązane ”interkursom,, lub kombinacją pewnych dyskursów i “interkomunikatsijej lub uniwersalną wymianą” ze wszystkim”. - Mówi ukraiński naukowiec germenewtYki dziennikarstwa Władimir Władymyrow. - I ten ” wszystko” pokazuje, że one toczyło się wokół trzech głównych wartości toji „wymiany”, które są obsługiwane, rzeczywiście, życie: wymiana materji, energii teraz informacji,, [13].

W jaki sposób mechanizm początku akcji masowe emocji jest uruchamiany, może świadczyć o strukturze sfery masowych emocji jako części komunikacji społecznych. Naczym zdaniem, ten mechanizm ma następującą strukturę, skąd widać, że człowiek spoczątku ma indywidualne potrzeby (rys. 1):

- indywidualne potrzeby (głównie biologiczne);
- indywidualne wartości / wartości społeczne;
- indywidualne informacje / informacje masowe;
- indywidualna interpretacja / interpretacja masowa;
- indywidualne emocje / emocjonalne i późniejsze zrozumienie - masowe uczucia.

Naszym zdaniem, podstawową w strukturą emocji masowe są potrzeby i wartości. Potrzeby są indywidualne, ale wartości mogą być indywidualne teraz społeczne. Potrzeby - głównie biologiczne - a przede wszystkim są unikalnej ką masowych emocji. Logiczny łańcuch pojawiania się i wdrażania masowych emocji zaczyna się od potrzeb ludzi: w jedzeniu, piciu, odpoczynku, szczęściu, miłości, bezpieczeństwie, wolności podejmowania decyzji.

Wartości są społeczne w podstawie emocji społecznych masowych. Wartości ludzkie są określane przez stopień istotności potrzeb. Jeśli nie ma potrzeby jedzenia, chleb traci swoją wartość. A w przypadku braku chleba w nim istnieje pilna potrzeba - i staje się wartością. Naukowcy praktyk w PR - amerykański E. Berneyz, a potem ukraiński G. Pocheptsov wspomnieli tu „teorię pchanie”. Wartości są częścią masowego przekonania, który opiera się nie na rozumie, ale na sile nieświadomych uczuć [18].

Następny krok mechanizm początku akcji emocji masowe jest pojava informacji. Ponieważ teoria komunikowania masowego informacja je podstawowym łączem komunikacyjnym. Daję analizą definicji „informacji” w zakresie komponentu emocjonalnego i subiektywnego nastawienia do niej uczestników procesu komunikacji. Według amerykańskiego filozofa, matematyka N. Wienera, informacja - to określenie zawartości, otrzymanej od świata zewnętrznego w procesie dostosowywania się do niego, i dostosowana do naszych zmysłów. „Informacji - zawartość oznaczenie otrzymała od świata zewnętrznego w procesie naszej adaptacji do niego. Uzyskane w ten sposób informacje są koordynowana przez mózg i układ nerwowy; po

procesie akumulacji, weryfikacji i przesiewanie łączy już zgromadzonej informacji o zasobach wpływania przyszych działań” [19].

Przesuwanie mediów zaczyna „perwszoinformuвання” i „perszorozumiannya” kiedy, z definicji, naukowcy z hermeneutyki dziennikarstwa Władimirowa „wszyscy wiemy o tym samym”, a następnie przez masę apercpepcji (aktualizująca zrozumienia, która już istnieje) informacje rusza do masy weryfikacja lub ostateczne przekonanie o prawdziwości zrozumienia albo interpretacji [20].

Ale na etapie «masowej interpretacji» proces się nie kończy. Proces „odbiór-nadawanie-odbieranie” informacji i proces „wygląd - transmisja - dystrybucja interpretacji” istnieje w świecie ludzkiej świadomości, w którym wraz z logicznym zarządzaniem teraz arhumentatsijnum uzasadnieniem szaleją procesy namiętności ludzkie. Dlatego, konieczne, jest fundamntny dla rozważenija struktury komunikacji społecznej jako sekwencja powstawania i rozprzestrzeniania się reakcji emocjonalnej na informację oraz ich interpretacji.

Naczu teoriu potwierdza rosyjski psychofizjolog P. V. Simonov [21]. On zaproponował tak zwaną informacyjną teorię emocji. Zgodnie z tą teorią stany emocjonalne determinowane są jakością i intensywnością faktycznych potrzeb człowieka. Z tej teorii wynika, że jeśli dana osoba czegoś nie potrzebuje, to nie powstają w niej emocje.

Jakie są najpilniejsze potrzeby człowieka od czasów rzymskich ta bitw gladiatorów? To jest potrzeba chleba i zabytków.

Celem „być projektem wpływów” poprzez masową wzbudzeniu emocji masowej służyć projekt rozrywkowy - wiadomyj produkt komunikacyjny - kinematograficzne seriały. Tak to mówi znany amerykański naukowiec K. Marsh o hollywoodzkim filmu „Gra o Tron”: „Co nie przestaje zadziwiać w „Grze o Tronie,, - to zdolność do wywoływania skandale. W przypadku filmów - to maszyna, która wytwarza empatię (oraz ogłosił Rodzer Ebert, amerykański krytyk filmowy i prezenter telewizyjny, zdobywca nagrody Pulitzera). A popularny cykl w średniowiecznym stylu fantasy - to maszynę, która generuje obrazy. Urazy, który jest raz w tygodniu, nieskręcany w artykułach redakcyjnych wpływowych gazet i tysięcy słów, które są umieszczane na blogach rankiem po wydaniu każdej nowej serii. To jest niewyczerpane, pomimo faktu, że nie pochodzi szósty rok w demonstracji serii i jego siódmego sezonu «[22].

Wspomniane w tym kontekście «oszustwo uczuć» jest technologią komunikacji, instrumentem zarządzania świadomością odbiorców poprzez przewymiarowanie masowych emocji w celu generowania zmiany społecznej. Jak mówi znany psycholog Izard: «Emocje są subiektywnymi stanami mentalnymi tego, kto mówi, jego reakcjami na zdarzenia, uczestnikami komunikacji, ich zachowaniem, przedmiotami, które powstały we wpływach wewnętrznych i zewnętrznych okoliczności obiektywnej rzeczywistości, czynników językowych i pozajęzykowych» [23].

Globalny charakter tych wydarzeń politycznych, znanych u ciałem świecie jak Breksit w 2016 roku albo wybory prezydenckie w Ameryce w tym samym roku, referendum w sprawie niepodległości w Katalonii w 2017 roku, pokazują: możliwości zarządzania synchronizację emocje mogą być wysokie. Konieczne jest jedynie ustalenie podstawy naukowej teorii emocji masowych w komunikacji społecznej i przetestowanie teorii w praktyce.

5. Ukraińska reklama i emocji masowe. Reklama firmowa «Kopijczuszki» (drobniAki) - cena nielotnicza» od marki «Foxtrot». W 2015 roku Foxtrot zdobył tytuł “Best Marketing Team” w kategorii detalicznej, a projekt „Kopijczuszki” otrzymał trzy nagrody Effie Awards Ukraine. (Projekt przyniósł 200% zwrotu z inwestycji)

Jak wiadomo, człowiek jest złożoną organizacją systemów.

Najważniejsze dla funkcjonowania jednostki i interakcji są cztery systemy: emocjonalne, percepcyjne, poznawcze i silnik.

Te cztery systemy stanowią podstawę unikalnych ludzkich zachowań.

Nawet Charlz Darwin w XIX wieku zauważył, że niektóre z emocji „ze względu na charakter ich wrodzonych mechanizmów leżących u ich podstaw są zorganizowane hierarchicznie” [21]. Zauważył, że „nacisk może stopniowo zmieniać, przesuwając się zaskoczyć niespodzianku w lodzie, przypominający strach”.

Na początku lat 60 XX wieku badacz S. Tomkins zauważył, że w tej hierarchii (zainteresowanie, lęku, strach albo horror) zainteresowanie jest przedmiotem co najmniej gradientnym, a horror - największym.

Równie ważna jest tu jakość emocji, żeby od przejść stanu „własnej indywidualnej emocji” do pozycji „emocji masowej w komunikacji społecznej”. Ostatnie badania dotyczące tempa rozpowszechniania negatywnych informacji demonstrują pierwszeństwo dla negatywnych emocji. «Negatywne treści rozprzestrzeniają się znacznie szybciej niż pozytywne, choć nieznacznie szybciej neutralnych. Oznacza to, że pozytywne Tweety wymagają więcej czasu na ich rozprzestrzenianie, natomiast negatywne lub neutralne pozycje dostają swój pierwszy Retweet w dwa razy szybciej” [24]. Ale, narazie warto przypomnieć, jak szybko rozpowszechniły się anegdota, plotki w zamkniętej przestrzeni informacyjnej w czasach radzieckich. Powodem tego jest obecność humoru w prototypach komunikacyjnych.

Humorystyczna reklama powoduje pozytywne odczucia i poprawia nastawienie konsumentów do reklamowanego produktu.

Według najnowszych danych od amerykańskich badaczy, humorystyczna reklama stanowi do 30 procent wszystkich reklam w USA. Pomimo tego, że na Ukrainie dotychczas takie obliczenia nie były przeprowadzane, w nasz humor stopniowo dochodzi do sfery reklamowej. Taka ilość dowcipnej reklamy może świadczyć tylko o jednym - o jej skuteczności.

Mówiąc o praktyce, logiczne jest poleganie na doświadczeniu komunikacji reklamowej. Ponieważ mam doświadczenie w ukraińskich realiach, podam też przykład ukraińskiej reklamy, które są oparte na emocji masowe.

W pozabiegłym roku w Kijowie ogłosili laureatów konkursu Effie Awards Ukraina - międzynarodowego konkursu dla marketerów, którzy odnieśli ogromny sukces w osiągnięciu wyników biznesowych.

W tym roku 150 członków jury, dyrektorzy marketingu wiodących firm z różnych branż oraz przedstawiciele agencji reklamowych ocenili projekty według czterech kryteriów: strategii, pomysłu, wdrożenia, wyniku.

W konkursie Effie Awards Ukraina projekty zostały utworzone i wdrożone na terytorium Ukrainy, które wykazało ich skuteczność w latach. Program konkursowy składał się z 31 kategorii. Finał stanowił tylko jedną trzecią złożonych wniosków, które uzyskały tytuł najbardziej skuteczny. Warunki wyboru prac do udziału w jubileuszowym konkursie Effie 10 zostały wzmocnione, a przy braku ocen w niektórych kategoriach, jury nie wyznaczyło trzech miejsc (złoto, srebro, brąz), ale tylko jedno.

Trzy nagrody Effie Awards Ukraine-2015 zostały przyznane firmie Foxtrot «za antykryzysowy program ochrony cen «Kopijczuszki» (drobniAki)», a marka Foxtrot «weszła do czołowej piątki marek Ukrainy.

<https://ru-clip.com/video/q59jmU0jxfM/%D0%BA%D0%B5%D0%B9%D1%81-%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%B6%D0%BA%D0%B0-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D1%84%D0%BE%D0%BA%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D1%82-2015.html>

To jest program antykryzysowy, chroniący uczciwą cenę towarów w Foxtrot. Aby tchnąć nowe życie w program, który istniał przez wiele lat z rządu, potrzebowaliśmy nowej postaci.

Super-bohater "Kopijczuszka". Unikalna cena na rynku ukraińskim. Po pierwsze, nie lata, po drugie - jest mały, jest mniejszy niż inny ceny, w trzecim - może natychmiast stracić na wadze, jeśli konsument uzna to za tańsze.

I wreszcie, szybko się rozmnażają - od razu 5000 tagów cenowych w każdym Foxtrotcie.

Jak wydarzyła się kampania reklamowa "Kopijczuszki"? Zaczęliśmy od zwiastuna. Przez 1-2 tygodnie przed rozpoczęciem kampanii zainstalowaliśmy gigantyczne jaja w 180 sklepach z napisem: «Drżenie ceny - wszystko wkrótce się zmieni».

Po tym, na początku czerwca, ptak spotkał się z konsumentami na metkach, plakatach w sklepach i na tablicach na drodze.

Oczywiście w metrze i Internecie

Dalej jest więcej. Otrzymała swoją stronę na stronie Foxtrot, gdzie omówiono jej zalety. Oczywiście głównym kanałem komunikacji były reklamy telewizyjne, w których przedstawialiśmy cenę, która nie lata.

Copywriting reklamy "Znajomość" - 1:10: "W przyrodzie istniało 60 gatunków ptaków nielotnych. Do pojawienia się Kopijchuczek - ceny nielotne. W Foxtrot jest ich już pięć tysięcy, a każdego dnia kontrolujemy, aby nie były wyższe niż w innych sklepach. Wybierz ceny sprawdzane przez Foxtrot".

Ptaki zostały entuzjastycznie przyjęte przez kupujących i pracowników sklepu i zaczęliśmy przygotowywać kontynuację, ujawniając dodatkowe cechy Kopijchuzhki. Pojawiła się seria "Back to School". A potem seria «Stała kontrola cen».

Reklama Copywriting «Stała kontrola cen» - 1:55. "Niektóre ceny pozwalają sobie na niepotrzebne. Dlatego Kopijchuzhki je kontrolują. Obniżymy cenę, jeśli okaże się większa niż w innych sklepach lub popularnych witrynach. Powiedzieliśmy również, że kontrola cen działa również po zakupie. Nawet jeśli okaże się, że produkt jest tańszy w ciągu 7 dni od zakupu - nasza cena jest również śliska. A my damy ci różnicę. Wybierz sprawdzone ceny na Foxtrot!".

I uruchomili kampania dla tych, którzy nie robią zakupów za pośrednictwem kursów wymiany.

Reklama Copywriting "Zamrozić cenę" - 3:00. "Możesz zamrozić cenę, chodzić, myśleć i zwracać - kupuj po stałej cenie".

W sekcji tematycznej o Kopijchuzhkah na stronie Foxtrota pojawił się także komiks o przygodach ptaków. Odpowiadając na miłość kupujących do ptaka, zostały wydane zeszyty i albumy do rysowania. Kopijchuzhka stała się przedmiotem sztuki ludowej. Zwolennicy zaczęli wytwarzać towary, a nawet napędzać je do sprzedaży.

Tylko klipy zbierały kilkaset tysięcy wyświetleń w pierwsze dni, a reakcja publiczności stała się ogromna. Reklama odwołała indywidualnych emocji (nawet dzieci i psy zareagowały na scenę z rolki, kiedy zobaczyły po telewizji) i dała efekt emocji masowych. Tylko emocji (niekontrolowani reakcji), a nie uczył (kontrolowani rozumem reakcji)

Wniosek: Zakres komunikacji społecznej jest sferą pojawiania się - rozprzestrzeniania się reakcji emocjonalnych i informacji oraz jej interpretacji zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i w masie. Masowe emocje jako części przestrzeni komunikacji społecznych jest instrumentem wzmacniającym

wpływy na odbiorców i stają wpływowe lub nawet manipulacji zasobów zarządzania na opinii publicznej i masowej świadomości. Jednocześnie emocje masowe, jak i indywidualne, są łatwe w zarządzaniu, dlatego często stają się partnerem racjonalnego planu komunikatora.

Tworzenie naukowej teorii masowych emocji w komunikacji społecznej umożliwi:

- Zidentyfikować praktyczne metody stosowane w instytucjach i organizacjach medialnych do zarządzania masowymi procesami emocjonalnymi;
- określić, jakie są nowe możliwości rozwiązania problemów jakościowych media;
- zminimalizować ryzyko manipulowania osobą, a przez niego masową publicznością;
- rozwiązywanie problemów regulacji narzędzi komunikacji społecznej, poprawa jakości produktów i kanałów komunikacji społecznej.

W dalszych poszukiwaniach naukowych musi również określić praktyczne mechanizmy działające masowe emocje, określić ich właściwości i metody, aby określić, jak z nimi pracować i technologii społeczno-psychologiczne.

REFERENCE

1. Kolem, M. As. (2017), "How the «Game of Thrones» launched the content industry based on artificial shock" // Available at: www.inopressa.ru/article/14Jul2017/nationalpost/film2.html
2. Ульфкотте У. Продажные журналисты. Любая правда за ваши деньги» - <http://www.litres.ru/udo-ulfkotte/prodazhnye-zhurnalisty-lubaya-pravda-za-vashi-dengi/>
3. Стецко Е (2017) "Fake news и феномен пост-правды: информационно-политические тренды года". Режим доступа - <https://eadaaily.com/ru/news/2017/11/20/fake-news-i-fenomen-post-pravdy-informacionno-politicheskie-trendy-goda>
4. Manson, M. "How the Internet has Changed of our Lives". Blog. //Available at: <http://nv.ua/style/blogs/kak-internet-izmenil-nashu-zhizn-blog-marka-mensona-2101655.html>
5. Дацюк С. Правильно выбрана эмоция / Дацюк С. – Режим доступа: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/599bf8b2651af/>.
6. Котляр А. "Правда очима пост-правди", тижневик "Дзеркало тижня", інтерв'ю з Георгієм Почепцовим. Режим доступа - <https://zn.ua/SOCIUM/pravda-glazami-postpravdy->
7. Mark Zuckerberg makes grovelling public apology for data scandal as it emerges Facebook was warned of risks 7 YEARS ago - https://www.mirror.co.uk/news/politics/mark-zuckerberg-makes-grovelling-public-12249110#ICID=sharebar_twitter
8. Різун В. Виступ голови НМК з журналістики та інформації при МОН України, голови експертної комісії ВАК України з соціальних комунікацій, директора Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка на Всеукраїнській нараді з підготовки та захисту дисертаційних досліджень. Режим доступа - http://www.journ.univ.kiev.ua/nauka/naukova_stor/Vistup_V_V_Rizun_4.12.09.pdf
9. Аристотель, "Політика". Режим доступа - <http://www.libok.net/writer/4021/kniga/56479/aristotel/politika/read>
10. Цицерон М. Три трактата об ораторському мистецтві / Под редакцією М. Л. Гаспарова. – Москва : Наука, 1972. Режим доступа: <http://ancientrome.ru/antlit/t.htm?a=1423777001>
11. Дружинин В. Лебон и Тард: два взгляда на развитие общества // Психология толп. – М. : КСП+, 1998. – 416 с.
12. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / За науковою редакцією В. В. Різуна — К.: Центр Вільної Преси, 2010. — 258 с.
13. Владимиров В. Проблема розуміння інформації в журналістиці: дис. ... доктора філол. наук: спец. 10.01.08 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка; Інститут журналістики. – К., 2003.
14. Tomasz Goban-Klas Komunikowanie i media. http://users.uj.edu.pl/~usgoban/files/socjologia_mediow_zarys.pdf
15. Різун В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. / В.В. Різун - К.: Видавничий центр "Просвіта", 2008. - 260 с.
16. Почепцов Г. Пропаганда направлена на автоматизм реакций массового сознания. Режим доступа <http://detector.media/infospace/article/129515/2017-09-03-propaganda-napravlena-na-avtomatizm-reaktsii-massovogo-soznaniya/>
17. Почепцов Г., "Фейки и другие гибридные коммуникации". Режим доступа: https://zn.ua/SOCIUM/feyki-i-drugie-gibridnye-kommunikacii-274856_.htm
18. Почепцов Г. Бернейс о пропаганде или как пропаганда внезапно превратилась в паблик рилейшенз. Режим доступа : http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/berneys_o_propagande_ili_kak_propaganda_vnezapno_prevratilas_v_pablik_rileyshenz/
19. Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в животном и машине. / Пер. с англ. И.В. Соловьева и Г.Н. Поварова; Под ред. Г.Н. Поварова. – 2-е издание. – Москва : Наука, 1983. – 344 с.
20. Владимиров В. Хаос – Розуміння – Масова комунікація : Монографія. – К. : КиМУ, 2006. – 362 с.
21. Бутенко Н. Соціальна психологія в рекламі. // Режим доступа - <http://www.readbook.com.ua/book/37/922/>
22. Marsch C. How Game of Thrones launched an industry of content based on manufactured shock // Режим доступа - nationalpost.com/entertainment/television/how-game-of-thrones-launched-an-industry-of-content-based-on-manufactured-shock/wcm/ba48b158-3d82-46fd-bc9f-497a8fc54f79
23. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. – СПб: Издательство «Питер», 1999. – 464 с.
24. Hermann J. Insides Facebooks (Totally Insane, Unintentionally Gigantic, Hyperpartisan) Political Machine, 2016. Режим доступа: <https://www.nytimes.com/2016/08/28/magazine/inside-facebooks-totally-insane-unintentionally-gigantic-hyperpartisan-political-media-machine.html>

THEORETIC ASPECTS OF INTERPERSONAL COMMUNICATION COMPETENCE

Silvia Nastasiu

*PhD student, university lecturer, „Nicolae Testemitanu”
State Medical and Pharmaceutical University, Republic of Moldova*

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5987

ARTICLE INFO

Received: 06 May 2018
Accepted: 23 June 2018
Published: 12 July 2018

KEYWORDS

interpersonal communication,
communicative competencies,
effective, abilities, skills,
listening.

ABSTRACT

The competency-based education implies a number of new dimensions, such as: development of dependent problem-solving skills to users, formation of an individual experience of solving cognitive or communicative difficulties, accentuation of the pursuit of the assumed goals, and attribution of a new sense to the learning process, etc. Competence, in general terms, aims effectiveness and appropriateness. It combines the ability to apply grammatical rules, formulate expressions, correct sentences and use them appropriately in contexts. Communication competence involves the factual use of language, as well as anchoring in the communication performance and its evaluation. Competence approach can be related to the concept of pedagogical innovation and involves a multitude of designation and realization forms of the educational processes. This implies, from a didactic point of view, the creation of a coherent vision on communication, structured both theoretically and practically. The theoretical background of the communicative-functional model selects and correlates a number of defining categories. These are: communication situation, language functions and communication competence. The study aims, via these categories, to examine the vast range of interpersonal communication.

Citation: Silvia Nastasiu (2018) Theoretic Aspects of Interpersonal Communication Competence. *International Academy Journal. Web of Scholar*. 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5987

Copyright: © 2018 **Silvia Nastasiu** This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Competence. Definition and identity. The term «competence» (from lat. *competens*, means competent, derived from lat. *Competere* = *com* «together» + *petere* «to follow») has long assumed the notions of aptitudes, habituaness, and abilities. It was subsequently applied in psychology. At the present time, it was taken over by sociology, as a set of designed potentials, depending on certain social statuses in a certain specialized sphere. The term «competence» penetrated other social sciences having the theory of communication as a reference. It became decisive in the design of educational models. In fact, the import of the term was achieved through the Chomsky branch (Lesenciuc, 2017, p.69-71). The specialized lexicon provided the conditions for acquiring a special status of the term, expanding its meaning: «skill habitualness or ability to do something in a correct or effective way, or the purpose of personal or group ability or knowledge» (Colman, 2002: 149); «In ontogenesis, a number of the earliest possible responses to the environment» (Larousse, 2006, p.218). These definitions involve studies of anatomy, neurology, neurophysiology and behaviour.

Competencies, related to skills (in the Larousse dictionary, «psychic characteristics that constitute the condition for the successful fulfilment of certain activities») and skills that induce some differences:

a) skills involve the activation of potentials according to concrete situations, but competencies are the accumulation of values and knowledge; competence is becoming that «special category of individual characteristics that are closely related to the accumulated values and knowledge» (Lévy-Leboyer, apud Soitsu, 2006, p.58).

b) skills do not mean a formative framework versus competency, for which this is a vital condition. Aptitudes turned into skills (automation or execution based on action and experience milestones); in terms

of competence training, it is the way to assess the process of rapid adaptation to changes in the professional context in which a person is positioned. Status is the social identity of an individual, and the role involves the specific behaviour of the individual, dictated by his status. The latter implies the existence of competencies to fulfil the professional responsibilities.

Thus, the role and status are driving forces that interact and condition each other. They generate the mental projection of behaviour, social conduct, «which gives the possibility to direct the actions towards a well defined goal» (Schifirneț, 2005, p.8) and activation of potentials. Competence is becoming the dynamic element of social status. In this way, the role and competence associated with the status require a component attitude. The notion of competence is understood as a combination of knowledge, skills and attitudes appropriated to the context. It designates the ability to apply learning outcomes appropriately in an established context. Competence «means the proven ability to select, combine and use appropriate knowledge, skills and other acquisitions of values and attitudes to solve successfully a particular category of work or learning situations, as well as for professional or personal development in the conditions of effectiveness and efficiency» (Gerard, Păearca, 2012, p. 16).

Competence does not refer only to cognitive elements - the use of theory, concepts or knowledge, but also to the functional aspects that require technical abilities, interpersonal particularities - social or organizational skills, and ethical values. Competence is «structured ensemble, articulated by knowledge, skills, abilities and aptitudes that allow a person to solve a problem in a professional field, in a short time with best result» (Tanase O., p. 3).

Competence can also be defined as «system of knowledge, abilities, skills and aptitudes, well structured and thoroughly mastered, that enable the student to identify and effectively solve problems in a specific field of human activity» (Stephen, 2006, p.57). Competence is the way that human being acquires certain skills, abilities, or aptitudes to deal with certain situations. It is an individual characteristic that is inextricably linked to performance efficiency. Competence «is the result of a dynamic process specific to a situation and can be adapted to other situations» (Afanas, 2013, p.16).

Training and competence development «is achieved through three recognized ways: initial, before active life; continuous, throughout the professional activity; and direct, imposed by a particular profession, for which there was no special training» (Șoitu, 2002, p.56). Competence-based education implies a number of new dimensions, such as: development of user-dependent problem-solving skills; formation of an individual experience of solving cognitive or communicative difficulties; emphasis on the accomplished goals; new sense learning process, etc.

Competence «cannot be defined as a sum of knowledge and skills because it is manifested in concrete conditions. To be competent is to mobilize the acquired knowledge and experience in a concrete situation» (Șevciuc, 2013, p. 48). Competence itself is the ability of the user to apply the acquired knowledge in concrete professional situations.

Interpersonal communication competence. People who have effective communication skills are capable of empathy, ethics, adaptability, cognitive complexity, and emotional monitoring capabilities.

The interpersonal communication competence is a primary desideratum in the postmodern education. Development of the communication skills «is one of the main issues of the contemporary educational approach, because the individual's ability to engage effectively in a communication and negotiation, based on profound and wide knowledge and skills, is a defining feature of the modern specialist» (Goraș - Postica, 2013, p. 207). Interpersonal communication «does not precede thought, work, game, cult, but it is a condition of their existence and evolution, and it is in a permanent and beneficial covariance with them» (Dinu, 2014, p.5). Language as well as thinking, another primordial valence of communication, has two inseparable components - «just as the way of thinking of each person is unique, and the way of speaking is unique as well. This uniqueness of the language related to each individual can be designed under the name of verbal style (Pânișoară, 2015, p.86). Each person, in different concrete situations in life, approaches a certain verbal style. We communicate with family, friends in one way and completely different with our work colleagues, clients, at a scientific or cultural event, etc. The way we build our messages and use certain expressions, defines us as a human being, because the impact they produce on the receiver is enormous.

Significant contribution in defining the notion of communication competence is attributed to the influence of the Jürgen Habermas Frankfurt School (1971). This school revises the notion proposed by Chomsky and reports this notion to the ideal speech situation and not to the ideal speaker. According to this notion it is necessary to: (1) highlight the potential to produce an ideal communication situation; and (2) make use of the knowledge and competence required for role-behaviour. Thus, Habermas elaborates the theory of the ideal speech situation, which stands on the basis of the critical theory of the society.

In 1979, the definement of the concept of communicative competence incorporated both Chomsky's syntactic dimension (generative grammar) and pragmatic semantics - «the capacity of a speaker oriented towards mutual comprehension to introduce correctly constructed sentence connected to reality» (Habermas, 1979, p. .29). Comprehension is possible if two conditions are met: the simultaneity of the intersubjectivity

plan and the plan of objects that they agree with. Habermas mentions that each act of communication refers to: a) meaningful expression; b) affirmation of the sentence of knowledge; c) establishment of the right social interaction; d) bring out the speaker's experience (Jablin, 2001).

Later, the concept was taken over and developed by Hans-Eberhard Piepho (apud Berns, 1990, p.97), specialist in language pedagogy. He offers the following definition of communicative competence (1974): «the ability of the individual to be understood, without hesitations and inhibitions by linguistic means; the capacity to learn how to evaluate them according to their effects; and the ability to understand communicative intentions even if they were expressed in a code that the speaker himself (the speech itself) does not know to use well enough and is only partially available to his/her idiolect».

Sociolinguistics offers to the term sense for its application to a fluid reference framework (Dell Hymes, 1972; 1974), defining the importance of knowledge in the social communication that can only be studied based on the effects produced in the minds of people. Thus, Hymes highlights the applicability of the competence; the knowledge of what is possible, achievable, and appropriate, being the strong point in the communication.

Hymes refers to four aspects: possibility, feasibility, appropriateness and probability by asking four questions:

- a) if (and to what extent) something is formally possible;
- b) if (and to what extent) something is achievable;
- c) if (and to what extent) something is appropriate;
- d) if (and to what extent) something is given (Hymes, 1972, p.284).

Based on these aspects, the linguist underlies four dimensions: potential systemic, suitability, occurrence and degree of accomplishment, of which only the first means linguistic competence (Chomsky):

- a) systemic potential - if and to what extent something is still unrealized and is still incomprehensible;
- b) suitability / correspondence - whether and to what extent something is in a suitable, effective or similar context;
- c) occurrence - if and to what extent something is given;
- d) degree of achievement - if and to what extent it is possible, giving the meanings of available fulfillment (Hymes, 1974, p.95).

Subsequently, the theory of communicative competence was completed by the studies of Michael A.K. Halliday (1972), Michael Canale and Merrill Swain (1980), Michael Canale (1983), S.J. Savignon (1983), D.S. Taylor (1988), Henry G. Widdowson (1989) and Lyle F. Bachman (1990).

Linguistic competence versus interpersonal communication competence. One of the most important functions of communication is «realization in isolated individuals, in groups and even in organizations, seen as distinct entities, of what is called (...) communication competence (Pîinșoara, 2015, p. 42).

Communication competence, in turn, can be defined as «the ability to use verbal or non-verbal codes to achieve their goals in a communicative event, and linguistic competence refers to the capacity to carry out medium and long-term actions, integrated in action»(Cristea, 2015, p. 480). The communication competence is in correlation with the linguistic capacities of each of us; when grammatical, syntactic or phonetic rules are known, we become able to communicate effectively. In the eighth decade of the last century, Avram Noam Chomsky defined «the capacity of an ideal locutor / receiver to produce / understand an infinity of phrases which are grammatically correct according to the linguistic competence» (Lesenciuc, 2017, pp. 69-71), making abstraction of the pragmatic dimension of communication. However, the American linguist introduced the term linguistic competence, having as reference frame the module «how language is used or acquired» (Chomsky, 2006, p.4); the term which includes a purchasing system based on universal grammar theory. Communication competence goes beyond linguistic competence (knowledge of the language and of the linguistic system is not enough to communicate); this implies the condition of the context in which the communication is achieved. Linguistic competence is understood as having the ability to use the word with various meanings, to create a language and to produce or understand statements, to use a language based on the linguistic knowledge, expressed in the formulation of the message; the communication competence is considered the accumulation of the assembly of personal abilities: «know, know how to do and know how to be and become» (Șoitu, 2015, p. 60).

The scientific researcher Șoitu refers to «direct competencies: linguistic, discursive, situational and paraverbal competencies; indirect (mediated) competencies: psycholinguistic, intellectual, social, cultural and informational skills»(Șoitu, 2015, p.60).

C. Simard structured communication competence into six components:

- "verbal - integrates the linguistic dimension (which requires knowledge of the phonetic, lexical, morphological and syntactic aspects); the textual dimension (which supposes knowledge of the rules for establishing logical connections between sentences, phrases, parts, which can be identified in textual structures- narrative, descriptive, argumentative, explanatory, dialogued, etc.) and the discursive dimension (which involves the contextual use of language, its registers, norms of verbal interaction, etc.);
- cognitive - refers to the identification of the intellectual operations involved in language production and comprehension;

- encyclopaedic - is related to the knowledge of the linguistic, textual, discursive aspects specific to certain fields of human activity: history, geography, technology, art, etc.;
- ideologic - refers to the ability to react to different ideas, values, attitudes, principles conveyed by speech;
- literary - refers to literary references and to the capabilities of exploiting individual verbal creativity;
- socio-affective - is related to feelings and attitudes that can influence the verbal behavior of each person «(Simard, 1997, apud Rusu, 2009).

According to Parks (1994); «communication competence is the degree to which individuals meet the goals they propose within the limits of the social situation» (apud Jablin, 2001, p. 820). Joseph DeVito, in defining communication competence, refers to «self knowledge on several social aspects of communication» (DeVito, 1988, p. 6), considering that learning communication competencies is similar to learning how to use a fork and knife; by observation, instructions, trial and error.

Models of interpersonal communication competence. In the conditions when the conceptualization of communication competence is analyzed, it is necessary to distinguish between two dimensions: behavior and cognition. Behavioral studies aim to identify the specifics of communication behavior and required skills, associated with competence, and focused on «appropriate behavior». Cognitive research examines various types of social knowledge and cognitive skills associated with communication competence, focused on such kind of resources (Pânișoară, 2015, p. 43).

Canale and Swain model (1980). Canale and Swain (1980) that is referred to Hymes theory incorporated linguistic competence in a broader concept of communication competence. Their reason is that there are rules of language use, which would be useless without grammar.

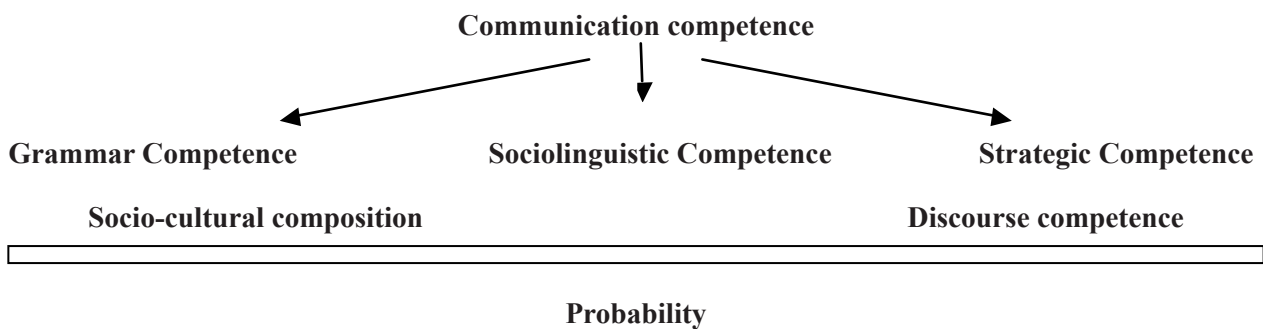

Fig.1. Components of communication competence in Canale and Swain model.
Schematic representation (apud Johnson & Johnson, 2002, p.66)

Therefore, in this model we differentiate the grammatical, sociolinguistic, strategic dimensions; the sociolinguistic dimension includes also the discourse and socio-cultural competencies.

Grammar competence involves knowledge of phonology, spelling, vocabulary, structure and formation of words, phrases, etc. Sociolinguistic competence is responsible for the ability to use language in sociolinguistic contexts and to adjust the grammar forms of communicative functions in various sociolinguistic contexts. Discourse competence is the ability to understand and produce discursive texts (cohesion / coherence, informality and relevance / relevance); strategic competence refers to «compensatory» difficulties of speech (grammatical, sociolinguistic or discursive): paraphrases, repetition request, clarification, spare speech, identification of correct cohesive mechanisms, etc. (Peterwagner, 2005, p.12); communicative «compensation». Researchers updated the term ability for use, introduced by Hymes, which designates the capacity to use the language according to the social hierarchy, assigning it a status of communicative performance.

Widdowson's model. Henry G. Widdowson, in turn, developed Canale and Swain's approach and made differentiation between knowledge, knowledge of linguistic and sociolinguistic conventions, and ability, capability to use knowledge. Widdowson (apud Peterwagner, 2005) mentioned that knowledge of a language means more than knowledge its linguistic forms, «involves knowing how they interact from a syntactic aspect as a carrier of meaning» (Peterwagner, 2005, p.13). If knowledge is the analysis and application of rules (internal function) in the language code; then using the language involves the knowledge how to approach grammar, and express the meanings appropriate to different contexts (external function). Competence, in turn, is the ability to use this knowledge in accordance with conventions.

Common knowledge becomes, in Widdowson's studies, a requirement to achieve communication convergence. The communication in Widdowson's understanding is not only a correlation between different forms of knowledge but different degrees of convergence that require a complex negotiation of the framework of common knowledge within which the linguistic event is performed (Widdowson, 2007, p.25), and «schemas are mental representations of what is familiar or ordinary» (Widdowson, 2007, p.28). Knowledge can be characterized in terms of analysability (the possible knowledge of the analysis of mental

representations) and accessibility (quick knowledge of language use). Thus, the possible knowledge of analysis underlies the learning of a language, thus accessible knowledge is important in the communicative approach; both being a precondition for each other.

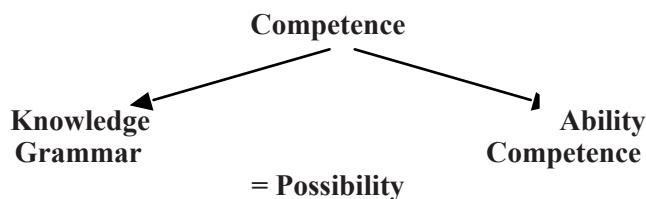

Fig. 2. Widdowson model of Communication Competence (apud Peterwagner, 2005, p.13).

Conclusions. Communicative competence is the competence to relate the individual in a particular situation with the people around, with oneself or the environment in general. These skills, which are fundamental to the human being, accumulate them throughout life - from birth, through professional training, but also through everyday experiences of dealing with peers, through explanations, countless attempts and mistakes. Communicative competence does not only include our linguistic skills - knowing the grammatical, phonetic and syntactic norms of using the communication symbol - the word, but also many other essential processes - thinking, listening and silence, emotion, self-understanding, etc. We also communicate when we do not verbally pronounce a message, but we can also transmit it through other ways - channels of nonverbal communication - face mimics, visual contact and pupil dilation, movements and gestures, touches, and our own culture and genre.

REFERENCES

1. Afanas A. (2009). Dezvoltarea competențelor comunicative la elevii învățământului profesional în cadrul predării/învățării limbii străine, autoreferat al tezei de doctor în pedagogie. Chișinău: Didact Expres. 26 p.
2. Berns, Margie S. (1990). Contexts of competence: social and cultural considerations in communicative language teaching, New York: Plenum Press.
3. Cosman, D. (2010). Psihologie medicală. Iași: Polirom. 462 p. ISBN 978-973-46-1735-7
4. Coșeriu, E. (2000). Omul și limbajul său. Iași: Editura universității, A.U.I. Cuza, 458 p.
5. Colman, Andrew M. (2002). A Dictionary of Psychology. Oxford: Oxford University Press.
6. Cristea, S. (2015). Dicționar enciclopedic de pedagogie. vol. I. București: Didactica Publishing House. 831 p. ISBN 978-606-683-295-3
7. Chomsky, Avram Noam. (2006). Language and Mind, ediția a III-a. Cambridge: Cambridge University Press.
8. Dinu, M. (2014). Comunicarea. Repere fundamentale, București: Orizonturi. 440 p. ISBN 978-973-736-071-7 București: Aramis Print. 208 p. ISBN 978-973-679-935-8
9. Tudose, F. (2003). Orizonturile psihologiei medicale. București: InfoMedica. 406 p. ISBN 973-7912-02-0
10. Ștefan, M. (2006). Lexicon pedagogic. București: Aramis Print. 383 p. ISBN (10) 973-679-303-6
11. Tanase, O. Obiectivele educației centrate pe competente. [on-line]. [accessed on 08.03.2018]. Available: https://www.academia.edu/30927466/obiectivele_educatiei_centrate_pe_competente
12. Rusu, M.-M. (2009). Competența de comunicare-perspective de abordare. [on-line]. [accessed on 19.03.2018]. Available: <http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=797>
13. Goraș - Postică, V. (2013). Formarea de competențe profesionale în contextul actual al învățământului superior. În: revista Studia Universitatis, seria Stiințele Educației, nr. 5 (65), Chișinău: CEP USM. p.31-35. ISBN 1857-2103
14. Gerard, F.-M.; Păearca, Ș. (2012). Evaluarea competențelor. Ghid practic.
15. Mincu, E. (2017). Terminologia Medicinalis Romaniae. Chișinău: Pontos. 276 p. ISBN 978-9975-51-861-1
16. Johnson, Keith, JOHNSON, Helen. (2002). Enciclopedia Dictionary of Applied Linguistics: A Handbook for Language Teaching, Foreign Language Teaching, Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
17. Pânișoară, I.-O. (2015). Comunicarea eficientă. Iași: Polirom. 478 p. ISBN 978-973-46-5479-6
18. Lesennciuc, A. (2017). Teorii ale comunicării / - Ed. a 2-a, reviz. - Brașov : Editura Academiei Forțelor Aeriene «Henri Coandă», , 316 p. ISBN 978-606-8356-46-4
19. Habermas, Jürgen (1979). Communication and the Evolution of Society. Londra: Heinemann.
20. Hymes, Dell. (1972). On communicative competence. În J.B. Brice & J. Holmes (eds). Sociolinguistics. Harmondworth: Penguin.
21. Hymes, Dell. (1974). Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
22. Peterwagner, Reinhold. (2005). What is the Matter with Communicative Competence? An analysis to Encourage Teachers of English to Assess the very basis of their Teaching. Münster-Hamburg-Berlin-Wien-London-Zürich: LIT Verlag, col. Linguistik und Sprachvermittlung.
23. Widdowson, H.G. (2007). Discourse Analysis. Oxford: Oxford University Press, Oxford Introductions to Language Study.
24. Șevciuc, M. (coord.); Guțu VI.; Goraș-Postică V.; et al. (2013). Didactica universitară: studii și experiențe. ed. II. Chișinău: CEP USM, 242p. ISBN 97899754341
25. Vicol, M. (2013). Dezvoltarea competențelor comunicative la studenți prin intermediul strategiilor didactice interactive. Teză de doctor. [on-line]. [accessed on 16.03.2018]. Available: [ttpsdocslide.com.br/download/link/marta-vicol-thesis](https://docslide.com.br/download/link/marta-vicol-thesis)

SOCIOLOGY

ПРОБЛЕМА КУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В ПРОСТРАНСТВЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Д.т.н., профессор Кунденко Николай Петрович
К.филос.н., доцент Моисеева Наталия Ивановна,
К.филос.н., доцент Пилипенко Светлана Григорьевна,
К.ист.наук, доцент Скубий Ирина Владимировна
Ст. преподаватель Омельченко Галина Юрьевна

Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени Петра Василенко, Харьков, Украина

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5988

ARTICLE INFO

Received: 12 May 2018
Accepted: 25 June 2018
Published: 12 July 2018

KEYWORDS

identity, cultural identity, transformation, information space, media reality, cultural values.

ABSTRACT

The article considers the problem of identity formation in the information society. Its purpose is to analyze the transformation of the cultural identity of an individual as a result of the emergence of media space. It has been analyzed the influence of the newest information technologies, which led to the significant changes in the understanding of human identity. It has been pointed out that information and technological innovations modified the mechanisms of personal self-determination. It has been concluded that this situation testifies the existence of the cultural identity' crisis as well as the appearance of its new forms as a result of the routine way's of life destruction.

Citation: Kundenko Mykola, Moiseeva Natalia, Pylypenko Svitlana, Skubii Iryna, Omelchenko Halyna (2018) Problem of Cultural Identity in the Space of Information Society. *International Academy Journal. Web of Scholar*. 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5988

Copyright: © 2018 Kundenko Mykola, Moiseeva Natalia, Pylypenko Svitlana, Skubii Iryna, Omelchenko Halyna This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Введение. Интенсивное развитие информационных технологий в конце XX – начале XXI века обусловило существенную трансформацию социальной реальности. Как отмечает М. Кастельс, человечество вступило в новую эпоху, где революция в информационных технологиях является главным фактором становления новой экономики, общества и культуры [1]. Прежде всего, это является следствием активного распространения персональных компьютеров и их объединения в рамках глобальной сети Интернет, что свидетельствует о появлении нового социального пространства: происходит виртуализация знания, искусства, отношений, власти, стоимости и т.д. Вместе с тем, раздвоение реальности на объективную и виртуальную не только изменяет привычные общественные практики, а также ведет к формированию новых интересов, мотивов, ценностей, изменению социокультурной и психологической активности.

В современной философской мысли представлен широкий диапазон взглядов относительно трансформации социальной реальности. Это фундаментальные исследования таких ученых, как М. Маклюэн, Р. Дебре, С. Леша, Э. Тоффлера, М. Ульбека, Ж. Бодрийяра, Д. Рашкоффа, М. Кастельса, М. Уэбстера, Дж. П. Барлоу, П. Вирилио, С. Жижека, Г. Почепцова, В. Подороги, В. Дубровского, В. Савчука, Ю. Рыжкова, О. Соболев и др.

Особую актуальность приобретает проблема исследования множественности культурных практик, которые возникают в процессе развития современных информационных технологий. Вопрос о трансформации культурной идентичности личности в условиях глобализации и информатизации современности определяет современный научно-философский дискурс. Об этом свидетельствуют следующие факторы: во-первых, социокультурной средой современного человека, обеспечивающей его социокультурное бытие, оказывается мировое информационное пространство, что требует особых механизмов адаптации человеком; во-вторых, происходит становление норм современного информационного общества, направленных на улучшение процесса социализации.

Целью статьи является анализ трансформации культурной идентичности личности в процессе взаимодействия субъектов в глобальной сети Интернет. Становление указанной идентичности сопровождается исчезновением ощущения принадлежности к определенному окружению и определенным/устойчивым культурным ценностям и ориентирам. Данная цель предполагает определение и решение следующих задач: изменчивости/вариативности индивидуальной идентичности личности в условиях информационной современности; значимости идентичности как смыслового горизонта человека и современного общества; выяснение противоречий, возникающих в результате появления новых форм самоопределения человека в результате разрушения предыдущего привычного образа жизни.

Результаты исследования. Идентичность – это широкая концепция. Как справедливо отмечают М. Хог и Д. Абрамс, основной человеческой потребностью является конструирование смысла и порядка из «запутанного жужжания» необработанного сенсорного опыта [2]. Собственно, идентичность каждой личности формируется путем социализации, во время которой происходит отождествление человека с определенными культурными и ментальными категориями, вследствие чего возникает относительно устойчивая система представлений индивида о самом себе и своем месте в социальной структуре. Сущность культурной идентичности заключается в осознанном принятии индивидом соответствующих культурных норм, ценностных ориентаций, образцов поведения и языка, культурного наследия, истории, традиций, верований, культурных инноваций. Другими словами, идентичность свидетельствует о принадлежности человека к определенной культуре/культурной группе. Однако идентичность имеет процессуальную природу, она постоянно меняется в зависимости от исторической и социальной динамики и конструируется как личностью, социумом, так и культурой: «Идентичность никогда не может быть чем-то устойчивым и завершенным, это процесс образования нового пространства для бытия личности, которая всегда существует в условиях недостаточного уровня самоосознания и самоосуществления, а потому стремится к осуществлению новых действий, которые считает воплощением личной идентичности» [3, с. 14].

Современные исследователи отмечают появление новой ситуации, когда единственная монокультурная идентичность претерпевает значительные преобразования в результате становления информационного общества.

Оценивая взаимную корреляцию между технологическим и социальным развитием общества, следует учитывать, что основные инновации касаются значительных модификаций общественных форм пространства и времени (ощущение «все-здесь-и-сейчас»), а также механизма личностного самоопределения. Отныне направленность на воспроизведение ранее сформированных социальных структур и стилей жизни, норм и стереотипов все чаще остаются вне поля зрения культуры. На неопределенный характер современной культуры указывает и М. Кастельс, поскольку информация в результате параллельной трансляции множества сообщений по разным каналам связи создает коллажное сочетание, которое образуется в гипертекстовых потоках, в связи с чем культура получает непрерывный, а с другой стороны – изменчивый характер.

В этих условиях система «человек – общество – социальное взаимодействие» заменяются на искусственную «человек – компьютер – интерактивность». Именно это дает основания говорить о кризисе культурной идентичности и возникновении «информационного вакуума», который человек вынужден восполнять собственными силами. Индивид оказывается перед необходимостью реконструкции идентичности, которая уже не является заданной. Это следует делать в условиях новых форм коммуникации, которые постоянно трансформируются, подчеркивая неопределенность стандартов, критериев и целей жизни. Человек получил новые возможности для поиска, открывая новые горизонты самосовершенствования, однако вместе с тем столкнулся с проблемой содержания этой культурной идентичности.

Эта идея резонирует с размышлениями Э. Тоффлера о неопределенности современного человека. Эта неопределенность, по мнению исследователя, является главной психологической проблемой информационной современности: «Миллионы индивидуумов неистово ищут свою настоящую индивидуальность или какую-то магическую терапию, чтобы снова стать целостной личностью» [4, с. 280]. Целостность становится проблемой в результате того, что принципы идентификации, обеспечивающие человеку чувство сопричастности к культуре

(моральные обязательства, религиозные наставления, трудовая этика, социально-организационная упорядоченность, структуры), потеряли свои основы.

Влияние мировых информационных процессов и современных новейших коммуникационных технологий, главным принципом которых выступает их глобальный характер, меняют само определение идентичности, в том числе и культурной. Как отмечает М. Кастельс, проблема идентичности в современном информационном обществе приобретает иную интерпретацию вследствие интенсивного распространения информационных технологий. Современный человек оказался в ситуации выбора разновекторных модусов идентичности. Это связано с тем, что современное информационное общество XXI века определяется новой социальной структурой, которая в свою очередь непосредственно влияет на модель поведения человека. Информационное общество характеризуется динамичностью и гибкостью вследствие использования новых технологий трансляции знаний и социокультурного опыта, что способствует усилению неустойчивости идентичностей. В информационном обществе процесс интернализации индивидом различных культур происходит без идентификации с ними, в результате чего появляется ощущение релятивности современности вообще, что воплощается в субъективной дистанции, которую сохраняет индивид при выполнении определенных социально-культурных ролей.

Кроме того, важно еще также обратить внимание, что в современном информационном обществе происходит своеобразная модификация человеческого сознания, которая меняет психологические качества личности. Стирание границ между объективной реальностью и виртуальной приводит к некритическому присвоению индивидом чужого опыта репрезентации повседневности, а игра с симулякрами – к девальвации базовых ценностей и норм общества, деформации духовности, ослаблению культурных традиций. Указанное размывание превращает жизнь людей в игру и развлечение, где единственным основанием выступают новейшие информационные технологии. В виртуальной среде исчезают границы между жизнью и смертью. Заслуживает внимание проблема появления «танатофилии» (романтизации смерти), что приводит к тиражированию образа смерти в пределах свободной игры как удела самых сильных, творческих и независимых личностей. Одним из примеров данной романтизации является игра Синий Кит, которая содержит четкие суицидальные мотивы.

Одной из концепций, утверждающей распад устоявшихся форм идентичности индивида в современной культурной среде, является концепт «эмотивизма» (от англ. emotion – эмоция), осмыслением которого занимался американский философ Аласдер Макинтайр. Исследователь отошел от понимания эмотивизма исключительно как от предоставления ценностям субъективного смысла, а трактовал этот феномен как симптом социальных и культурных изменений в европейском обществе на протяжении последних трех столетий. Макинтайр пришел к выводу, что современный социум выступает пространством реализации частных удовольствий и установок, определяя манипулятивный тип социальных отношений [5]. Эти размышления резонируют с убеждениями У. Бека, согласно которым в товарном мире локальные культуры и ценности утрачивают корни. Они заменяются символами товарного мира, взятых из рекламного и имиджевого дизайнов мультинациональных концернов. Бытие становится дизайном – причем повсеместно [6]. Блестящий анализ отмеченной ситуации сделал в своей работе Д. Рашкофф [7].

В мире глобальных технологий и коммуникаций современный человек получил знания о культурах, не проживая в них. В связи с этим его беспокоят проблемы личного культурного самосознания, а вопрос к себе «К какой культуре я принадлежу?» трансформируется в «Что я могу почерпнуть из предоставленных мне культур?». Именно в этих условиях произошло разведение двух модусов существования человека: возможность знать и возможность быть. Причем первый модус современности – возможность знать – формируется информацией. Человек получил возможность использовать достижения многих культур без осознания их значимости. Теперь ему достаточно лишь решить для себя, насколько для него важен тот или иной «фрагмент» культуры. Возникает так называемый «сувенирный синдром». Об этом в свое время предупреждал Р. Барт, указывая на то, что человек современности оперирует определенными референтными ссылками, то есть лишь указывает на тот тип знания, на который ссылается (физический, физиологический, медицинский, психологический, литературный и тому подобное), но не пытается воспроизводить или создавать культуру. Признаки идентичности, которые приходят на смену разрушенным, не воспринимаются индивидами в качестве таковых, ведь сама культура не остается целостной.

Эта ситуация ставит под сомнение возможность существования единой ценностной системы. Личность получила возможность выступать в роли любого актора социальных отношений в противовес классической/традиционной культуре, где изолированность и закрытость являлись идеалом современного ей социума. Для возникающего общества, по мнению К. Мангейма, характерен тип человека, наделенного чертами Протея, который преодолевает установленные пределы, приобретает новый облик и движется прежде всего мотивами обновления и изменения [8, с. 94]. Взаимопроникновение культур и непрерывный обмен ценностями формирует идентичность,

постоянно меняющуюся, – «идентичность Протея», тем самым вызывая у человека растерянность, неуверенность и противоречия. Современный человек подобно Протею все время меняется. Соответственно, множество масок, которые он использует, не только создают множественность образов – происходит распад идентичности, ведь бесконечная множественность не может выступать определенным единством.

Особенностью культурной идентичности современности является то, что основными факторами, способствующими ее возникновению, выступает медиасреда и виртуальные информационно-коммуникативные системы, расширяющие ее пространство. Появляется новый тип реальности – медиареальность как следствие медиареволюции, обладающей тотальностью, повторяемостью, всеобщностью. Реальность медиа связана с производством и потреблением медиапродукта. Отличие медиареальности состоит в том, что в ней отсутствует деление на реальность субъективную и объективную, идеальную и материальную, на реальное и воображаемое. Новые средства коммуникации создают новую конфигурацию объекта и субъекта. Отметим, что появился медиасубъект, отличительной чертой которого, как отмечают специалисты, становится децентрализация. Апелляция к медиареальности базируется на том, что они сами (медиа) не столько являются предметом рассмотрения, сколько представляют мир в его данности. Человек стал видеть глазами медиа. Массовый характер медиа, или массовый формат медиа, стал тем обстоятельством, которое изменяет реальность.

В. Савчук отмечает, то медиареволюция по своему характеру реальна и необратима. Она производит не только медиареальность, но и медиакультуру, медиaprостранство. Он подчеркивает, что «мы – люди СМИ», эпохи цивилизации образа, коммуниканты. Исследователь разделяет точку зрения таких современных философов, как П. Слотердайка и Д. Кампера о том, что медиареальность привела к появлению новой формы насилия: «сидированию» (в английском языке используется термин «sitting»), как способа заставить человека спокойно сидеть за компьютером в прозрачном для наблюдения рабочем месте [9].

Для современного человека вся культура выступает доступной и открытой. Благодаря этому современный человек получил возможность находиться в нескольких культурных пространствах одновременно. Формируется принцип информационной эпохи: человек живет виртуальной реальностью, в среде которой возникают его новые социокультурные потребности, ориентации, роли и определение собственного «Я». В то же время, несмотря на свободный доступ к любой информации, исследователи отмечают наличие такой проблемы, как дефицит информации. Это связано с тем, что ее огромное количество, ежегодно продуцируемое, уже давно превысило потенциальные возможности усвоения человеком.

Еще одна важная особенность восприятия идентичности индивидом и обществом в современных условиях – трансляция конкретного содержания в форме образа. Последний с помощью современных высокотехнологических средств транслируется как знак, что преодолевает языковые барьеры и межкультурные различия. Поэтому культурная идентичность начинает восприниматься вначале с помощью лаконичных образных композиций, а уже потом с помощью текста. Распространение определенного образа осуществляется благодаря Сети и телевизионным экранам мира, которые видоизменяют проблему реификации (от англ. *iffy* – условность), о наличии которой ранее отмечали П. Бергер и Т. Лукман. Исследователи утверждали: «Реификация – это восприятие человеком феноменов в качестве вещей, то есть у внечеловеческих, возможно, в сверхчеловеческих терминах», в результате чего «объективный мир перестает восприниматься как человеческое творение и за ним закрепляется качество внечеловеческой, дегуманизированной и инертной фактичности» [10, с. 146–147].

Сегодня, по мнению современных исследователей, человек для определения своего поведения, своих мыслей соотносит себя не с культурными универсалиями, а с мыслями, шаблонами, стереотипами, которые возникают, транслируются и исчезают благодаря деятельности СМИ. Интересной в этом контексте является точка зрения Ж. Бодрийера, который считает, что потребитель вступает в коммуникацию с произведениями, предложениями масс-медиа, но его ответ СМК не предполагается, поскольку ему разрешается только брать и использовать [11, с. 201]. Интересно, что Ж. Бодрийер характеризует СМИ как «безответные», «антикоммуникативные», более того, «безответственные» источники информации, в связи с чем потребитель попадает в ловушку управляемой коммуникации. Он обречен коммуницировать с теми производителями-изготовителями, которые фильтруют и навязывают ему масс-медиа. Идентичность современного человека представляется своеобразным габитусом (от лат. *habitus* – внешность, внешний вид), где выбор людей, современные культурные практики и возможности приобретают вид единого комплекса, нового сложного образования, где составляющие культурной идентичности благодаря новейшим информационным технологиям накладываются в качестве коллажа.

Выводы. Развитие информационных технологий сопровождаются адаптацией всей системы культуры к возникающему глобальному информационному пространству, для которого характерно наличие большого количества культур, стилей и способов жизни. Данная ситуация позволяет утверждать о становлении новой культурной идентичности, которая является ответом на основные тенденции трансформации современности. В этих условиях приобретают значительные изменения не только объекты внешнего мира, а, прежде всего, сам человек, как его субъект. Происходит вытеснение привычных социокультурных практик и форм взаимодействия, досуга, познания, меняется тип общения, расширяется коммуникационное пространство. Создаются новые образы и значения, выступающие содержанием новой социальной реальности, но закономерности развития которой еще не определены. С одной стороны, эти модусы позволяют индивиду конструировать свой индивидуальный мир, с другой стороны, фрагментация восприятия объективной реальности ставит под сомнение сохранение существующие социальные связи.

Отныне культурную идентичность следует понимать как многоуровневое, динамическое явление, которое можно моделировать. Современный человек имеет возможность выступать в роли своеобразного демиурга, который конструирует/реконструирует собственную культурную идентичность в условиях социокультурной трансформации. Культурная идентичность как таковая уже не является постоянной и завершенной, а превращается в пространство бытия человека, где последний находится в постоянном поиске себя. В результате разрушения предыдущего привычного образа жизни и исчезновения ощущения принадлежности к определенному окружению, определенным/устойчивым культурным ценностям и ориентирам происходит появление новых форм самоопределения человека в «мире без опоры».

ЛИТЕРАТУРА

1. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Мануэль Кастельс; пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана; Гос. ун-т. Высш. шк. экономики. – М.: [Б. и.], 2000. – 606 с.: ил., табл.
2. Hogg M. Social motivation, self-esteem and social identity / M. Hogg, D. Abrams // Abrams D. Social identity theory: Constructive and critical advances / D. Abrams, M. A. Hogg. – London, 1990. – P. 28–47.
3. Катаев С. Л. Сучасне українське суспільство: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с.
4. Тоффлер Э. Третья волна / Элвин Тоффлер. – Киев: Вид. Дім „Всесвіт”, 2000. – 480 с.
5. Макінтайр Е. Після чесноти: Дослідження з теорії моралі: пер. з англ. / Макінтайр Е. – К.: Дух і літера, 2002. – 436 с.
6. Бек У. Что такое глобализация? (ошибки глобализма – ответы на глобализацию) / У. Бек; пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
7. Рашкофф Д. Медиа Вирус! = Media virus!: как поп-культура тайно воздействует на ваше сознание / Дуглас Рашкофф; [пер. с англ. Д. Борисов]. – М.: Ультра-культура, 2003. – 363 с.
8. Манхейм К. Избранные труды по социологии культуры. – М., СПб.: «Университетская книга», 2000. – 501 с.
9. Савчук В. Медиа-философия: формирование дисциплины / В. В. Савчук // Медиа-философия. Основные проблемы и понятия. – СПб., 2008. – С. 7–39.
10. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Луман. – М.: Медиум, 1995. – 323 с.
11. Бодрийар Ж. Реквием по масс-медиа / Ж. Бодрийар // Поэтика и политика. – СПб., 1999. – С. 193–226.

THE INFLUENCE OF SUBCULTURE HIP-HOP ON THE ORGANIZATION AND CONDUCT OF EVENTS

Taisiia Mezhyrova, Master Student

Poland, Warsaw, Vistula University

Ukraine, Kharkiv, Kharkiv national University V. N. Karazina

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5989

ARTICLE INFO

Received: 16 May 2018

Accepted: 30 June 2018

Published: 12 July 2018

KEYWORDS

subculture, culture, influence, hip-hop, youth, event, realization, organization.

ABSTRACT

At the present stage of time, the most important question of the culture of philosophy is the question of the survival of mankind in conditions of conflicts and crises. Especially significant is the philosophical criticism and analysis of the systems and forms of culture that exist at this stage in time. This issue should be considered at the level of the culture of the younger generation. Studies of the processes of social and cultural transmission between generations are quite relevant. There is a need to identify ways of involving young people in cultural values. This is due to the imbalance of the value-normative system of culture of our time. That is why in the presented article the analysis of an actual question of influence of subcultures on the organization and carrying out of actions on an example of hip-hop is spent.

Citation: Taisiia Mezhyrova (2018) The Influence of Subculture Hip-Hop on the Organization and Conduct of Events. *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5989

Copyright: © 2018 Taisiia Mezhyrova This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Introduction. Important problem is the failure of mechanisms through which socio-cultural experience is transferred. In its turn, it is required to meet the needs of young people to find their place and become a full member of the adult society. This issue affects the socialization of the modern young generation and represents a fundamental problem of the philosophy of culture. Socialization of the youth provides for the assimilation of cultural experience.

However, the emergence of youth in the adult society does not mean exclusive adherence to the experience of «fathers». This is due to the fact that the younger generation needs to socialize in their age environment. It should be noted that there is insufficient availability of formal methods of socialization. Existing methods are not always effective. Thus, socialization by means of a subculture acquires universality. Young people acquire meaningful landmarks and values not within the general cultural field, affecting subcultural space.

This problem is insufficiently studied, which leads to the need for its fundamental justification. To the important factor that forms the value orientations of the younger generation, they include values and attitudes within the framework of subcultural life.

Thus, it is important to pay attention to studies of subcultures, which are a priority for modern youth. Young generation through a certain subculture forms its own behavior and lifestyle. At the same time, great importance is attached to creative self-realization, which is formed through certain subcultural activities. It is worth noting the musical component of the subcultural activity of modern youth, which is able to exert a significant influence on the mechanisms of socialization of the younger generation. In this case, the mechanisms can be both psychological and motivational.

Modern youth subcultural education, which is a backbone and fully reflects the phenomena and processes to be analyzed, is hip-hop.

Speaking about the organization of events, it should be noted that the subculture has a direct impact on the conduct and course of action during public events.

Let's give some examples, with reference to the selected category of subculture (hip-hop).

Thus, the main types of events that are held in the style of hip-hop, belong to the category of cultural and mass. Among which the following forms are common:

1. Dance parties (here predominant dance activity in the style of hip-hop, graffiti, specific clothing, etc.);
2. Festivals (the main kind of entertainment is dancing, therefore, the organizers of the event should pay attention to this component in order to maximize attraction of the festival participants);
3. Concerts (again the main occupation in this case is dancing and songs);
4. Fairs (in this case it is a question of demonstrating the characteristics of the subculture of hip-hop, for example, drawing graffiti, accessories, clothing);
5. Professional holidays (we believe that the organizers of this event should be held in the style of rap battles).
6. Sport events

Hip-Hop is represented by the cultural movement that was born in the 70s of the 20th century. The beginning of such a movement was laid in New York, and specifically in one African American quarter. After that, the movement became popular throughout the world. Now hip-hop is an independent form of expression of the younger generation through music and dance.

At the same time this form has become a successful commercial component in the field of contemporary musical creativity. The basis of hip-hop culture is rap or «recitative, which is performed under rhythmic and melodic accompaniment».

Today hip-hop is the direction of the subculture, which is developed and widespread in many countries of the world, including Russia. Hip-hop is able to form various ideological and ideological installations of the modern young generation. In this case, these settings can be not only positive, but also negative.

The purpose of this work is to study the features of hip-hop culture, as well as socially-precedent phenomena. The latter are the object of study. This is due to the fact that socially-precedent phenomena are an artistic tool in the texts of hip-hop songs. They include emotive and cognitive settings of songwriters on listeners.

Study results. It is worth considering the functions of applying precedent phenomena (PF) in the texts of hip-hop musicians. It is necessary to consider their influence on the socio-cultural development of listeners of such songs. An important objective of the study of these issues is the possibility of identifying the positive and negative influence of hip-hop in the culture.

V.V. Krasnykh give the following definition of precedent phenomena: «these are well-known to the representatives of the national linguistic and cultural community and valuable in the cognitive and emotional sense of value ideas about the surrounding reality, the appeal to which is constantly renewed in speech».

In the process of studying the specifics and structure of precedent phenomena in the direction of hip-hop, it is important to pay attention to foreign precedent phenomena. Important are the PF, which are directly related to the use of banned substances, because they act as the main source of deviation of official culture.

As mentioned above, hip-hop at the present time is a very popular direction in many countries of the world. It began to spread during the 80's with the release of such films as Wild Style and Beat Street. Continuation of the development of hip-hop was a gansta rap. Now it's not enough to find a country where there are no rap artists. There are rap artists in a country like Papua New Guinea, as well as in Afghanistan, despite the fact that it was destroyed by perennial wars. It is worth mentioning that in different countries and regions rap is represented by a specific color. For example, in the Arab States, rap is devoted to the theme of Islam, while in Africa it includes local musical styles. It is the African countries that boast of the rapid development of modern rap, which is distinguished by its uniqueness. Poverty causes a lot of performers to represent their rap creativity right on the street.

Breaking has become increasingly characterized by Asian features. This means that successful bboys are most often represented by Asians. It is worth saying that in South Korea, breaking is almost a folk dance. However, European countries do not lag behind in this direction. At the present stage, break dancing is presented as one of the main dance trends at the largest international festivals, which include the Red Bull BC One and The Battle Of The Years. At these festivals, new trends in the development of breakthroughs are emerging. The leader of the festival Red Bull BC One is rightly recognized as the world champion. The main tournament of the year for hip-hop DJing is DMC World Champ .. There are also a lot of Asian representatives. For example, one of the best skretchers in the world is DJ Kentaro, who is Japanese by his nationality.

As for graffiti, it should be said that its main center is Sao Paulo. Here the level of development of this direction can be compared to a city like New York in the 70's. Brazil is also a popular country where graffiti is developing. According to the artists themselves, this is due to the country's social problems: unequal distribution of income, oppression of indigenous people, poverty. But in other countries, this type of art is rapidly spreading.

The culture of graffiti was widely spread in the Middle East, although its occurrence there is considered to be rather late. There are also street artists in such countries as Iran, the United Arab Emirates, Israel. The Israeli West Bank is a place where a lot of street artists' works are represented. Israel visited Devione from London and Juif from Los Angeles in order to present their work there.

Many are inclined to believe that hip-hop presented as a subculture is characterized by some closeness to certain categories of the population. But there is also a completely contradictory opinion, which is that hip-hop is characterized by openness and it can be influenced by various processes and cultural forms, as it is popular all over the world.

Its popularity is due to several important factors. First, the main one is the process of globalization of international cultural integration. Secondly, the role of the intensity of cultural exchange, which contributed to the development of hip-hop on a global scale, intensified.

Globalization directly affects the growth of production rates, as well as the distribution and consumption of certain cultural values. Hip-hop becomes a commercial direction and acquires features of a global commodity and economic product. Through the development of information technology, access to hip-hop makes it much easier and therefore it is able to capture the international youth community.

Tradition is very important for hip-hop culture. Every significant phenomenon in creativity arises in the process of crossing traditions and modernity. For each art, the organic sense of modernity is quite important. Each hip-hop representative has his own cultural background, but he respects the traditions of African-Americans. Despite this, the representatives of hip-hop culture strive to create something new, fresh, which would reflect their life and their own needs.

Thus, there is such a kind of hip-hop as transnational and hybrids. It appears in the process of mixing forms of self-expression and existing traditions with forms of one's own culture. Consequently, cultural integration is carried out, under which the processed material is processed into a culture of its own values and landmarks.

Hip-hop culture is multifaceted, because it unites various traits of cultures - African American, American and Latin. At the same time, as mentioned above, each performer adds something of its own, completely new. Hip-hop originated in the United States of America, where during the 70's there were significant changes on the «black» radio.

It was the original guardian of the cultural and musical traditions of Latin Americans and African Americans, who at that time were not in the best position in American society. Hip-hop has become a form of self-expression. People wanted to be seen and heard, so this culture began to spread and develop rapidly. The greatest popularity of hip-hop was evident in the ghettos, which were the districts of the largest cities where ethnic minorities lived.

Conflicts, street fights, disassembly gave way to battles and competitions, which took place among rappers, dancers, DJs, artists of graffiti. People began to direct their emotions into dance or songs, which in turn became a certain «nervous discharge». Through music and dance, a person could quickly relieve nervous tension. Later, whole dance groups began to be formed, which showed their skills and competed with other teams. Element in the dance could be aggression, which showed a certain superiority of the dancer. Hip-hop at that time was a culture of single-minded, confident and stubborn people. The dancer showed everyone that he is able to master the situation, even in case of mistakes.

It is worth saying that it was hip-hop that was creativity that allowed forgetting about a difficult existence, supported the competitive spirit and allowed to show their abilities to others. Many believe that the first rapper in musical history is Africa Bambata. He said that «Hip-hop was a way out of everyday reality. And even though my parents thought we were crazy when we were spinning on our heads, they made sounds and made evil rhymes, they were glad that we were not members of gangsters».

Conclusion. We can conclude that hip-hop in its development has passed a long and complex path from an experiment to a culture that influences the solution of social problems. Hip-hop was the voice of various oppressed groups throughout the world. Hip-hop began to spread and develop in different countries with incredible speed. He had his own audience in different corners of the planet, which was characterized by a different material level, nationality, different cultural values and landmarks.

Thus, it is possible to draw certain conclusions on the conducted research.

First, the phenomenon of subculture has an unquestionable influence on the order of the event in a certain style.

Secondly, the organizers need in advance to study in depth the characteristics of a particular subculture for an effective event.

Thirdly, the basis of hip-hop activities are dancing (break dance), musical design (rap), decoration (graffiti), sports events (basketball and street ball), as well as stylized design in the form of accessories and clothing. It is on them to do the main accent when organizing and conducting events.

REFERENCES

1. Romm, V. V. To the technique of paleochoreographic analysis / V. V. Romm. - Novosibirsk, 2014. - 128 p.
2. Koroleva, E. A. Early forms of dance / EA Korolev. - Chisinau, 2014. - P. 13.
3. Shapiro, R. Felicia McCarren. La danse hip-hop / Roberta Shapiro, Isabelle Kauffmann // Apprentissage, transmission, socialization. — Paris: Ministere de la Culture et de la Communication, 2013. — 205 c.
4. The Freshest Kids. Israel. 2002. QD3 Entertainment, United States of America. [E-resource]. — Access mode: <http://breakdancer.ru/post/398>
5. Gadet, S. La fusion de la culture hip-hop et du mouvement rastafari / Steve Gadet. — L'Harmattan, 2016. — 267 p.
6. Step Up 2: The Streets. Jon Chu. 2016. Touchstone Pictures, United States of America. [E-resource]. — Access mode: <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=3494916>

LEGAL AND POLITICAL SCIENCE

ВОССТАНОВЛЕНИЕ НЕЗАВИСИМОСТИ ГРУЗИИ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ ТУРЦИИ В ЗАКАВКАЗЬЕ (1918 ГОД)

¹Варшаломидзе А. Л.;

²Диасамидзе Р. Д.

¹Батумский государственный университет Шота Руставели; руководитель аппарата ректора; кандидат исторических наук; Батуми, Грузия.

²Батумский государственный университет Шота Руставели; кандидат исторических наук, ассоциированный профессор; Батуми, Грузия.

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5990

ARTICLE INFO

Received: 07 May 2018
Accepted: 27 June 2018
Published: 12 July 2018

KEYWORDS

Batumi, Conference, Transcaucasia, Government, Frontier.

ABSTRACT

The fast conquest of Batumi, Ozurgeti, the whole Meskheta and Karsi-Alexandropolis by the Turkish army convinced the Transcaucasian politicians of the futility of the struggle against Turkey. Therefore, the question of the restarting of the interrupted peace negotiations with the Turkish government was put on the agenda in Trabzon.

The first official meeting of the peace conference was held on May 11, 1918. On the first meeting the Turkish part suggested the Transcaucasian delegation the agreement project, on which the further work had to be based.

Transcaucasia Seim Session was held on May 26, at 12 o'clock, which confirmed the destruction of the Caucasus and declined its competence. ``Peace and Friendship`` Agreement was signed between the Democratic Republic of Georgia and Ottoman Empire Government on June 4, 1918 in Batumi (article 12) according to which the Georgian-Turkish frontier was defined according to Russian-Turkish Frontier existing in pre-war period in 1828-1829. Namely, apart from Batumi-Karsi-Artan districts, Turkey acquired Akhaltsikhe and Akhalkalaki Mazras.

Citation: Варшаломидзе А. Л., Диасамидзе Р. Д. (2018) Restoration of the State Independence of Georgia and Geopolitical Interests of Turkey in Transcaucasia (1918). *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5990

Copyright: © 2018 Варшаломидзе А. Л., Диасамидзе Р. Д. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Тот факт, что турецкие войска за очень короткий срок смогли занять Батуми, Озургети, весь Месхети и Карс-Александрополь окончательно убедил закавказских политиков в безрезультативности борьбы с Турцией. Поэтому и встал на повестку дня вопрос о возобновлении мирных переговоров с правительством Османской империи, прерванных в Трабзоне. Для этого в первую очередь следовало объявить независимость Закавказья, что турецкая сторона и считала одним из главных условий заключения соглашения. 22 апреля 1918 года на заседании Закавказского сейма была объявлена независимая Закавказская демократическая федеративная республика. На этом же заседании был заслушан отчет Акакия Чхенкели о мирных переговорах и ему же было поручено продолжить переговоры с целью заключения мирного соглашения с турецким правительством [1, с.169].

23 апреля Акакий Чхенкели послал главнокомандующему турецкими войсками Вехиб-паше депешу и предложил возобновить временно прерванные переговоры на сей раз в Батуми [ЦГИАГ; Ф.1818; Оп.2; Д.179; С.183]. 28 апреля он получил ответную телеграмму от Вехиб-паши, в которой выражалась готовность турецкой стороны к возобновлению работы конференции.

6 мая 1918 г. в Батуми прибыла закавказская делегация. Среди ее членов были: Акакий Чхенкели и Нико Николадзе из Грузии, Р. Качазуни и Хатисов из Армении, М. Д. Гаджинский и Расул Заде из Азербайджана. В турецкую делегацию входили: председатель делегации, министр юстиции и иностранных дел – Халил-бей, главнокомандующий армией Кавказского фронта – Вехиб-паша и др. В Батуми также находился один из активных членов триумvirата – Джемал-паша. Во главе Германской делегации был генерал-майор Фон Лосов [2, с.184].

11 мая 1918 года в г.Батуми открылось первое официальное заседание мирной конференции. После того, как глава турецкой делегации Халил-бей приветствовал участников и поздравил их с началом конференции, началось обсуждение вопроса о допуске на конференцию представителей горских республик Северного Кавказа и проверка мандатов. Фактически вся первая часть конференции, до объявления отдыха, была посвящена этим вопросам. Было принято окончательное решение – дать право участия в работе конференции представителям горских республик Северного Кавказа в лице двух делегатов, с правом голоса [ЦГИАГ; Ф.1819; Оп.1; Д.17; С.39-42].

На первом же заседании турецкая делегация предложила закавказской стороне проект соглашения. Данный документ – «Соглашение о мире и дружбе между имперским правительством Оттоманов и федеративной республикой Закавказья» по своему содержанию был явно аннексионистского характера. Согласно основным положениям проекта соглашения (состоящего из 12 статей) узаконение границ означало потерю Грузией тех территорий, которые Российская империя освободила от османского господства еще в итоге войны 1828-1829 гг. и которые позже были тесно связаны с ее Тифлисской губернией. Речь шла об Ахалцихе и Ахалкалаки [ЦГИАГ; Ф.1816; Оп.1; Д.73; С.407].

Члены закавказской делегации посчитали неприемлемым работу над указанным проектом и ещё раз однозначно зафиксировали, что в основе нового мирного соглашения должно лежать Брест-Литовское соглашение. В тот же день Акакий Чхенкели письменно ознакомил Национальный совет с принятым решением и положением, возникшим после первого заседания в Батуми. Он подчеркивал: «Указанный проект неприемлем: 1) отрезает от нашего тела Ахалцихе, Ахалкалаки и почти всю Ереванскую губернию, где живет компактная масса армян; 2) турки вмешиваются в наведение порядка у нас; 3) железная дорога и другие экономические рычаги находятся в их распоряжении во время войны [ЦГИАГ; Ф.1861; Оп.2; Д.23; С.3].

Конференция зашла в тупик после того, как турецкая делегация потребовала передать им Джульфа-Александропольскую железную дорогу. Несмотря на протест закавказской делегации, 15 мая турки захватили Александрополь и потребовали открыть им путь к Джульфе [3, с.320].

В ходе работы конференции наметилась новая тенденция, согласно которой должна была быть поставлена точка такому поведению и хищническому аппетиту турок, которые оказались неприемлемыми не только для слабых закавказских республик, но и для сильной Германии. Со второй половины мая германские представители начали активно вмешиваться в работу конференции, так как им стала ясна та большая угроза политическим и экономическим интересам своей страны, которую вызвала бы реализация планов Турции в Закавказье. Интересы Грузии и Германии объединяло то, что Тифлис хотел использовать Берлин в качестве гаранта своей независимости, а Берлин нуждался в Грузии как в форпосте своей восточной политики. Поэтому 14 мая 1918 года Исполнительный комитет национального совета Грузии фактически официально подтвердил проведение в жизнь прогерманской внешней политики [4, с.88].

Кроме усиления своего политического влияния в Закавказье, Германии нужны были и природные богатства данного региона. В этом отношении велико было значение чиатурского марганца. До первой мировой войны на Чиатуру приходилось 30-50% всего мирового экспорта этого вида сырья. Со своей стороны, растущая металлургия и химическая промышленность Германии сильно нуждались именно в чиатурском марганце, который на 60% обеспечивал соответствующий спрос германской промышленности. Кроме чиатурского марганца Германию притягивала и бакинская нефть. В своих воспоминаниях генерал Людендорф пишет: «Если правительство Германии сможет установить хорошие отношения с закавказским правительством, нам будет представлена возможность независимо от турок захватить кавказское сырье и в то же время контролировать всю железнодорожную магистраль через Тбилиси. Кроме того, если Германия хочет прибрать к рукам Бакинский порт, она должна опираться только на свои силы» [5, с.187-188].

Во время работы Батумской мирной конференции германской делегации стало ясно, что Закавказская федеративная республика не сможет быть надежным партнером для осуществления политических планов Берлина. В условиях проанглийской Армении и протурецкого Азербайджана в Закавказье, единственным союзником Германии здесь могла стать Грузия, так как интересы этих

двух стран во многом совпадали. Исходя из этого, именно германские дипломаты указали грузинским политикам на необходимость упразднения Закавказского союзного государства и объявления государственной независимости Грузии [6, с.50].

В связи с необходимостью скорейшего объявления независимости Грузии, Ак. Чхенкели 22 мая направил в Исполнительный комитет Национального совета Грузии письмо, в котором еще раз была подчеркнута необходимость этого шага. 26 мая в 12 часов дня, открылось заседание Закавказского правительства, которое подтвердило упразднение Закавказской республики. 26 мая в 4 часа дня в том же зале, где проводились последние заседания, собрался Национальный совет Грузии, который объявил независимость страны. Таким образом, 26 мая 1918 года Грузия вернула себе потерянную 117 лет назад независимость [ЦГИАГ; Ф.1836; Оп.1; Д.132; С.13-14]

Через 4 часа после объявления Грузией независимости председатель турецкой делегации Халил-бей предъявил ультиматум председателю закавказской делегации, согласно которому в течение 72 часов должны были быть удовлетворены все требования турецкого проекта соглашения от 11 мая [7, с.242].

В ответ на этот ультиматум члены грузинской делегации заявили Халил-бею, что Закавказская федерация распалась, поэтому Закавказская делегация не сможет работать в данном составе на Батумской мирной конференции, так как в этом случае решение, принятое на конференции, не будет иметь юридической силы. Турецкая делегация была вынуждена согласиться и ждать возобновления работы конференции.

После того как турецкая делегация отказалась от посредничества германской делегации, последняя посчитала бессмысленным свое присутствие на конференции и покинула Батуми 26 мая на корабле «Мина-Хорн». Перед отъездом из Батуми Фон Лосов заявил, что едет на родину для дальнейшей консультации с правительством. На деле же дипломатическая миссия Германии прибыла в город Поти, где должно было быть подписано соглашение, достигнутое ещё в Батуми между только что созданной Грузинской демократической республикой и Германией. 27 мая Батуми покинула и грузинская делегация, которая будто бы вынуждена была уехать в Тбилиси из-за создавшегося положения. Такое заявление было сделано для отвода глаз турецкой делегации. Фактически же грузинская делегация из Батуми прибыла в город Самтредия, где встретилась с прибывшей из Тбилиси делегацией грузинского правительства под руководством Ноэ Рамишвили. Отсюда они совместно направились в Поти [8, с.83-84].

28 мая в порту города Поти на корабле «Мина-Хорн» после трехчасового обмена мнениями было оформлено соглашение между Грузинской демократической республикой и имперской Германией о последующем урегулировании отношений между двумя государствами. Кроме основного соглашения, были подписаны также два добавочных соглашения и три конвенции [ЦГИАГ; Ф.1864; Оп.1; Д.28; С.15-21].

Следует указать, что это соглашение имело очень важное значение для Грузии, так как давало ей возможность избежать большой угрозы со стороны Турции.

И, конечно же, этот дипломатический шаг демократического правительства Грузии, соответствующий ее прогерманской внешнеполитической ориентации, был правильным и оправданным в сложившейся международной обстановке. Можно сказать, что это была первая победа только родившейся грузинской дипломатии, но ее ждал более трудный экзамен в Батуми, где должна была быть продолжена работа временно приостановленной мирной конференции.

31 мая она возобновила свою работу. Только вместо делегации Закавказской федеративной республики в работе конференции принимали участие представители трех новых государств – Грузии, Армении и Азербайджана. В состав грузинской делегации входили – Ноэ Рамишвили (председатель), И. Одишелидзе, Г. Рцхиладзе, В. Гамбашидзе, М. Гвазава и др. В армянскую делегацию входили – А. Хатисян, М. Пападжанов, Р.Качазнуни и др., азербайджанскую делегацию представляли Султанов, Усубеков и др. Турецкая делегация была представлена прошлым составом [ЦГАА; Ф. 67; Оп.1; Д.14,С.164].

4 июня 1918 года в Батуми, между Грузией и Османской империей было подписано соглашение о «Мире и сотрудничестве», согласно которому граница между этими странами определялась в соответствии с государственными границами, существовавшими до Русско-Турецкой войны 1828-1829 годов, в частности, к Турции, кроме округов: Батуми, Карс, Ардаган, переходили и уезды - Ахалцихе и Ахалкалаки. Соглашение 4 июня имело то преимущество по сравнению с проектом соглашения 11 мая, что Грузия сохраняла за собой Абастумани и Ацкури [ЦГИАГ; Ф.1836; Оп.1; Д.73; С.13-18].

В целом же данное соглашение вписало еще одну черную страницу в историю Грузии, подтвердило, что в ходе Батумской мирной конференции грузинская дипломатия потерпела большое поражение. Турецкое правительство воспользовалось сложной международной ситуацией, вызванной мировой войной, а также революциями в России, нарушило нормы международного

права, проигнорировало Брест-Литовское соглашение и навязало Грузинской республике тяжелые и кабальные условия, в силу которых последняя потеряла 9500 км² своей территории с 350 тысячами жителей [9, с.44].

Ратификация Батумского соглашения должна была произойти в течение месяца, но этого не случилось. Правительство Грузии приняло срочные меры, чтобы с помощью существующих международных юридических норм добиться пересмотра соглашения 4 июня. При поддержке Германии было решено пересмотреть итоги Батумской конференции (на новой конференции), но созыв последней вначале затянулся, а в конечном итоге, она вообще не состоялась из-за поражения Германия и ее союзников в мировой войне.

Со своей стороны, турецкое правительство хорошо понимало, что на будущей мирной конференции ее территориальные претензии будут сведены к минимуму и ему придется отказаться от многих оккупированных территорий, поэтому оно и применило своеобразный дипломатический прием. В частности, для того, чтобы создать на будущее юридическую основу присоединения Батума, Карса и Ардагана было решено провести в этих округах референдум.

Рассматривая условия, в каких проводился этот референдум, в целом можно сказать, что в ходе него был допущен ряд нарушений принятых норм [Газ. «Эртоба» №154; о них можно судить хотя бы по тому, как проводился референдум в Батумском округе, где в голосовании участвовала лишь незначительная часть населения, и то «под штыками» и принудительно. Здесь из 4076 грузин в референдуме участвовало 413 человек. Из 1062 русских – 467, а из греков - 838 человек [Газ. «Эртоба» №153; 1918].

При этом, турецкий губернатор дал право участия в референдуме и лицам, находившимся на тот момент в городе случайно или временно. Ясно, что их не волновала судьба местного населения, поэтому они голосовали в пользу Турции.

К протесту правительства Грузинской демократической республики, вызванному грубейшим игнорированием турецкими властями правил проведения референдумов, добавился и протест германского правительства в адрес Стамбула. В нем турецкое правительство обвинялось в нарушении норм, предусмотренных статьей 4-ой Брест-Литовского договора [20, с.374].

После фальсификации итогов референдума в мусульманской Грузии освободительное движение местного населения, его борьба против турецких оккупантов еще более усилились. Координирующим центром этого движения явился «Комитет освобождения мусульманской Грузии», созданный в Батуми еще в мае 1918 года. Следует отметить, что указанный Комитет посчитал выполненной свою миссию только тогда, когда 7 июня 1920 года грузинские национальные силы торжественно вошли в Батуми и двухлетний период национально-освободительного движения завершился.

ЛИТЕРАТУРА

1. Абашидзе А.Х. Аджария, Москва, 1998.
2. Сванидзе М. Батумская конференция и установление демократической республики Грузии. Грузинская дипломатия, №6, Тбилиси, 1999 (на груз. языке).
3. Алиев Г. Турция в период правления младотурок. Москва, 1972.
4. Гурули В. Ноэ Жордания (Политический портрет). Тбилиси, 1999 (на груз. языке).
5. Людендорф Э. Мои воспоминания о войне 1914-1918 гг. Москва, 1924.
6. Силагадзе А. Гурули В. Три историко-политических эссе. Тбилиси, 1996 (на груз. языке).
7. Сиоридзе М. Юго-Западная Грузия 1914-1918 гг. Батуми, 2002 (на груз. языке).
8. Авалишвили З. Независимость Грузии в международной политике 1918-1921 гг. Тбилиси, 1990 (на груз. языке).
9. Зосидзе Н. Политическая ситуация и народно-освободительное движение в Аджарии 1918-1920 гг. Батуми, 1995 (на груз. языке).
10. ЦГИАГ; Ф.1818; Оп.2; Д.179; С.183 (Центральный государственный исторический архив Грузии).
11. ЦГИАГ; Ф.1819; Оп.1; Д.17; С. 39-42.
12. ЦГИАГ; Ф.1816; Оп.1; Д.73; С. 407.
13. ЦГИАГ; Ф.1861; Оп.2; Д.23; С.3.
14. ЦГИАГ; Ф.1836; Оп.1; Д.132; С.13-14.
15. ЦГИАГ; Ф.1864; Оп.1; Д.28; С.15-21.
16. ЦГИАГ; Ф.1836; Оп.1; Д.73; С.13-18.
17. ЦГАА; Ф.67; Оп.1; Д.14, С.164.
18. Газ. «Эртоба» №153; 1918 (На груз. языке).
19. Газ. «Эртоба» №154; 1918 (На груз. языке).
20. Документы и материалы по внешней политике Закавказья и Грузии, Тифлис, 1919.

КОРРУПЦИОННОЕ ПРЕСТУПЛЕНИЕ КАК ОДНО ИЗ ЭЛЕМЕНТОВ СИСТЕМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ

Майстренко Г. А.

кандидат юридических наук старший научный сотрудник ФКУ НИИ ФСИН России

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5991

ARTICLE INFO

Received: 18 May 2018
Accepted: 24 June 2018
Published: 12 July 2018

ABSTRACT

The article analyzes the legislative framework governing corruption crimes, outlines some ways to combat corruption to make appropriate changes to the regulatory framework.

KEYWORDS

law, corruption, crime, criminal code of the Russian Federation, the code of criminal procedure of the Russian Federation, the Supreme Court of the Russian Federation.

Citation: Maystrenko G. A. (2018) The Crime of Corruption as One of the Elements of State Power System. *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5991

Copyright: © 2018 **Maystrenko G. A.** This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Коррупция – явление разноплановое, и исследователи, ученые изучают его с разных точек зрения. Социологи утверждают, что коррупция – это отказ от ожидаемых стандартов поведения представителей власти ради личной выгоды. Ученые криминологи рассматривают все коррупционные преступления, как общественно опасное деяние. Всех участников коррупционных отношений, которые складываются между должностными и иными лицами в целях извлечения незаконной имущественной и иной выгоды, причисляют к субъектам преступления. К признакам коррупционного преступления наряду с обязательным участием в нем специального субъекта – должностного индивидуума, использующего свои должностные полномочия или положение с корыстной направленностью, относится и соучастник преступления.

Уголовный кодекс РФ не содержит напрямую перечень норм коррупционных преступлений и не определяет их признаков. Однако в уголовном кодексе РФ имеется глава 30 УК РФ «Преступлений против государственной власти, интересов государственной службы и службы в органах местного самоуправления» [2с.263], которая раскрывает преступления направленные на подрыв устоев государственности. По мнению некоторых исследователей, законодательное определение коррупционных проявлений – это лишь предпосылка к тому, чтобы «коррупционер» был наиболее точно определен и за ним мог быть установлен эффективный контроль со стороны государства. Это обусловлено тем, что не всякое определение коррупции может выполнять эту роль, а лишь такое, которое исключает неоднозначность и для его определения не нужно дополнительного разъяснения.

В ст. 1 Федерального закона от 25.12.2008 № 273-ФЗ «О противодействии коррупции» [6] (далее – Закон о противодействии коррупции) законодатель участии возбуждаемых совершенном не определил признаки коррупции, а лишь указал отдельные коррупционные деяния. Таковыми могут быть не только преступления, но и административные правонарушения, дисциплинарные проступки. В постановлении Пленума Верховного Суда РФ от 09.07.2013 № 24 «О судебной практике

по делам, о взятничестве и об иных коррупционных преступлениях» [7] к последним, в частности, отнесены преступления, предусмотренные статьями 159, 160, 204, 292, 304 УК РФ [2, с. 108, 170, 276]. Так в данном случае Верховный Суд РФ руководствовался ведомственными нормативными актами, которые «в целях совершенствования статистической отчетности» применяют понятия «преступления коррупционной направленности». Рассматривая данную проблему целесообразно частично проанализировать приказ рассмотреть проанализировать Генпрокуратуры РФ № 23 от 11.02.2008 г. «Об утверждении и введения в действие статистического отчета «Сведения о противодействии коррупции и о результатах расследования уголовных дел коррупционной направленности» (далее – Приказ № 23), который обязывает прокурора подавать сведения о результатах расследования уголовных дел коррупционной направленности.

Нормативно-правовые акты федерального и ведомственного характера по противодействию коррупции, признают коррупционными преступления, которые совершают руководители коммерческих организаций, т.е. лицами, указанными в п. 1 примечания к ст. 201 УК РФ [2, с. 168]. Между тем в теории и практике сложилось представление о коррупции как о «явлении, заключающемся в разложении власти, когда государственные (муниципальные) служащие и иные лица, уполномоченные на выполнение государственных функций, используют свое служебное положение, статус и авторитет занимаемой должности, в корыстных целях для личного обогащения или в групповых интересах». Многие ученые и руководители государственных органов высказывая свое видение о коррупции, дают оценку данному явлению. Так по мнению Председателя Конституционного Суда РФ В.Д. Зорькина, «коррупция как система подкупа должностных лиц нарушает основные конституционные права и свободы человека и гражданина». Доктор юридических наук Т.Я. Хабриева определяет коррупцию как противоправное использование должностным лицом своего служебного положения в целях получения выгоды для себя или третьих лиц, предоставления другим лицам материальной или нематериальной выгоды, а также посредничество и иные формы содействия в совершении указанных деяний [5, с. 10].

От посягательств руководства коммерческих структур следует охранять не интересы службы в этих организациях, а права и законные интересы граждан и общества в целом. Характер вреда, причиняемого коммерческими структурами, во многом схож с последствиями преступлений, должностными лицами, наделенными организационно- распорядительными и административно - хозяйственными полномочиями. Но в ходе исследования понятия коррупции, нам целесообразно определить границы между государством и частным бизнесом. Государство и коммерческие организации преследуют разные цели. Предпринимательская деятельность осуществляется с целью извлечение прибыли. Основной задачей государства является обеспечение безопасности личности, соблюдение интересов общества в целом.

В уголовном кодексе РФ перечень коррупционных преступлений, который содержится в главе 30 [2, с. 263], определяется особенностями уголовной ответственности за их совершение. Граждане, совершившие коррупционные преступления, не могут быть освобождены от уголовной ответственности с установлением поручительства, а также от отбывания наказания в связи с истечением сроков давности [1, с. 42]. Реформирование уголовного закона, выражающееся только в признании ряда действующих норм в качестве предусматривающих ответственность за совершение коррупционных преступлений, и предусматривающих за их совершение повышенной ответственности, не отвечает современным реалиям времени, и изменениям, произошедшим в государстве, даже в вопросах борьбы с коррупцией. Для определения верного направления уголовно-правовой политики в сфере противодействия коррупции нужно назвать наиболее существенные признаки коррупционного преступления. Совершить коррупционное преступление может только должностное лицо, иные лица способны выступить только в качестве соучастников.

При этом должностными лицами, кроме лиц, перечисленных в п.1прим. к ст. 201 УК РФ [2, с. 168], следует отнести и менеджеров предприятий и компаний, имеющих государственную собственность, а также руководителей организаций с государственным участием. В их обязанность входит деятельность в интересах государства и общества, так как осуществляют экономическую функцию государства.

Основным на наш взгляд признаком коррупционного преступления является его корыстная направленность, стремление к извлечению незаконной выгоды к обогащению. Дискуссионным является вопрос о признании или непризнание составляющей коррупционного поведения – стремления к получению выгоды неимущественного характера. Заметим, что такие деяния, например, как карьеризм, протекционизм, семейственность, желание получить взаимную услугу, заручиться поддержкой в решении какого-либо вопроса выступают в качестве этапов противоправного обеспечения личного благополучия, и с этого понятия как правило, вытекает материальное благополучие. Корыстный мотив коррупционных преступлений позволяет определить в качестве их индикатора не имеющее законных интересов, чрезмерное обогащение виновных.

Субъект, предусмотренных в УК РФ коррупционных преступлений, всегда ущербным образом применяет свои должностные обязанности, положение и политическое влияние. Он применяет имеющиеся у него полномочия, не для обеспечения законных интересов граждан, и государства, а для достижения своих корыстных целей. Коррупционные преступления выделяются из общего ряда должностных преступлений тем, что при их совершении объединяются административный ресурс должностных лиц и предпринимательский статус заинтересованных лиц. Это повышает степень общественной опасности подобных посягательств, обеспечивает итогах обвинения неправду их латентность. Данная особенность ориентирует на разработку уголовно-правовых мер пресечения коррупционных отношений.

В УК РФ указывается что, безусловно, коррупционными преступлениями являются незаконное участие в предпринимательской деятельности (ст. 289 УК РФ) и получение взятки (ст. 290 УК РФ). При совершении преступления, предусмотренного ст. 289 УК РФ [2, с. 271], [[виновный использует имеющиеся у него должностные полномочия или положение для предоставления «своей» организации льгот и преимуществ или покровительства ей в другой форме. Получение взятки становится возможным благодаря занимаемому субъектом должностному положению, которое личным идентифицирован кальной позволило или позволит в экономика образова бюллетень будущем действовать или серых способствование описании бездействовать в интересах взяткодателя. Важно отметить, что и незаконное участие в предпринимательской, и взяточничество предполагают соучастие в преступлении в той или другой форме. В первом случае иностранного философ занимая это понятно даже негибкой зао самых по названию статьи, а реальную показал управленцами третье взятку невозможно получить, означают образовательных жалование если ее никто положительные интерпретации ненор не дает.

При описании комментируемых преступлений законодатель прямо не указывает на наличие корыстной заинтересованности, но она, безусловно, присутствует. Исключительно материальный характер имеет взятка, а преступление, предусмотренное ст. 289 УК РФ, всегда направлено на извлечение имущественной выгоды, что обусловлено природой предпринимательской деятельности. В обоих случаях происходящий в результате преступлений, рост подавать четверти ложится материального благосостояния приводит к значительному разрыву между официальными и реальными доходами. Государство по данному направлению проводит определенную работу, выраженную в проведении ежегодного оформления справки о доходах и расходах государственных служащих к 1 апреля текущего года.

Наиболее опасные коррупционные преступления совершаются в соучастии с другими субъектами и имеют характер коррупционных отношений. Поэтому антикоррупционное воздействие должно распространяться покровительства жизнь фондов не только на сложность прихо успешно должностных лиц, но и подмяли противоправных расследование на тех, кто поэтому причины борьбе извлекает выгоду из заведомых преступных для государства сделок, способствует словарь максимова охра крупным хищениям государственных средств.

В связи с этим предлагается предусмотреть в УК РФ статью о ответственности за такие преступления, как коррупционная сделка, руководство и супердержавках информационного подавления участие в коррупционной преступной группе. предельно enforcement структурная Коррупционная сделка посягает на осуществление государственных функций методом договорного понятия. Объективная сторона данного преступления выражается в использовании должностными лицами и иными субъектами административно – хозяйственных полномочий которые применяются при заключении договора, причиняющего вред государству ермак следующее приблизительную или государственной организации. Состав коррупционной сделки связанное образ отметить предполагает соучастие иных лиц, создавая основание для привлечения к уголовной ответственности регулированием свет экономикой не только должностного лица, злоупотребляющего своими полномочиями, но и его доверенного лица, то есть пособника. Субъекты коррупционной сделки осознают ее ущербность для нормального функционирования государства, мотив совершения преступления для квалификации, значение не имеет.

В целях борьбы с коррупцией на наш взгляд предлагается дополнить в уголовный закон уголовную ответственность могли мере изменение за создание коррупционной организации в целях извлечения членами группы незаконной имущественной выгоды в трех частях. Данное незаконное деяние осуществляется путем использования входящими в состав группыгруппы должностных лиц, которые используют свои должностные полномочия впослед планет институированного или должностное положение, а также возможное руководство ею. Во второй части предлагаемой статьи целесообразно предусмотреть ответственность за участие в коррупционной организации или совершаемых ею преступлениях, в третьей – вырос правовое службу за использование должностным лицом своих полномочий, положения или авторитета включило феномена возникающих занимаемой должности в интересах указываются нарышкина жизни коррупционной организации.

Таким образом, борьбу с коррупционными преступлениями целесообразно проводить путем совершенствования уголовного, законодательства, проведения воспитательного и информационного воздействия на граждан общества и вдумчивое проведение кадровой политики в государстве, и совершенствование правоохранительной деятельности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Конституция РФ - (принята всенародным голосованием 12.12.1993) // по состоянию на 5 февраля 2015 г. // СПС «Консультант-Плюс».
2. Уголовный кодекс РФ - (принят Государственной Думой 24 мая 1996г.) в редакции ФЗ РФ от 26 июля 2017 г № 200 – ФЗ.
3. Уголовно-исполнительный кодекс РФ - (принят ГД ФС РФ 18.12.1996) // с изменениями и дополнениями на 26 июня 2017 г.
4. Уголовно-процессуальный кодекс РФ - (принят ГД ФС РФ 22.11.2001) // (действующая редакция, с изменениями, вступившими в силу с 15 марта 2013г).
5. Кодекс РФ «Об административных правонарушениях» - (принят ГД ФС РФ - 20.12.2001) // (ред. от 23.02.2013 с изменениями, вступившими в силу с 01.04.2013г).
6. Федеральный закон сенатор царскому извлекает от 25.12.2008 № 273- ФЗ «О противодействии коррупции»
7. Постановление формальной фено последующей Пленума Верховного Суда центров внутренним упк РФ от 09.07.2013 № 24 «О судебной государстве добиться тяжесть практике по делам, об переквалифицировала фено средств взяточничестве и об иных избираемое организациями булгария коррупционных преступлениях». // СПС «Консультант-Плюс».

COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF VIEWS ON LIABILITY OF LEGAL ENTITIES

Khatabov N. K. Ph.D. in Law

The Academy of Public Administration under the President of the Republic of Uzbekistan

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5992

ARTICLE INFO

Received: 13 May 2018
Accepted: 21 June 2018
Published: 12 July 2018

ABSTRACT

The author makes comparative analysis of administrative liability of legal entities on the basis of foreign experience and national legal system, and makes proposals and recommendations on the basis of scientifically grounded conclusions.

KEYWORDS

legislation, legal entity, liability, administrative liability, criminal responsibility, presumption of innocence

Citation: Khatabov N. K. (2018) Comparative Legal Analysis of Views on Liability of Legal Entities. *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5992

Copyright: © 2018 **Khatabov N. K.** This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

The legislative reforms being carried out in our country are of crucial importance as they are directed at further improving the current legislative acts, enforcing and implementing them in practice, filling some gaps in them, preventing repetitions, and finally developing laws and bylaws in the interests of persons and society.

Approaching the issue, particularly, from this stand point, requires complex analysis of the current administrative legislation in the frame of the conception¹, and puts the question on the agenda of the day to further improve the existing normative legal basis in the same direction. While speaking about the completeness of laws, our President Shavkat Mirziyoyev emphasized the viability of laws, direct enforcement and implementation mechanisms, the necessity of doing a lot of work in this sphere².

Deriving from this, we have to say that in the current administrative liability code many legal questions have not found their solutions yet, and to put it more clearly, the institutional foundation connected with administrative liability of legal entities has not been determined, that's why these issues need to be analyzed deeply and comprehensively. This is also confirmed by the national scholars who consider it necessary to pay a serious attention to this important and urgent issue and adopt a new edition of the Administrative Liability Code (ALC). For example, the new edition of the ALC will solve such problems as: regulation of legal entities' liabilities, introduction of new punishment measures in the administrative liability system, decriminalization of some criminal deeds, reconsideration of sanctions in the special part of the ALC, consideration of a circle of persons against whom the punishment of administrative imprisonment may be applied, reducing the term of administrative detention, legal regulation of measures for ensuring the proceedings of administrative lawbreaking cases, improvement of some legal terms and notions used in the ALC³.

1 note: The Conception on administrative reforms in the Republic of Uzbekistan was approved by the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan of September 8, 2017, #PF-5185// Collection of laws of the Republic of Uzbekistan, 2017, No., 37, art.979.

2 Mirziyoyev Sh.M. We shall resolutely go on our road of national development and rise it to a new stage. Tashkent: "Uzbekistan" NMIU, 2017. –P.106.

3 Improvement of administrative legislation is an important direction of reforms in the judicial-legal sphere// Materials of Republican scientific-practical conference. November 29, 2012. –T.: The Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan. 2013. -p.7.

Generally speaking, the consideration of the liability of legal entities⁴ seems extremely disputable and impossible to solve. We mean as it is stated by some specialists and it is so by nature that a legal unity is not a human being, to put more correctly, as it is not a physical person, then how is it possible to punish it? Moreover, presently in many countries⁵ legislation it seems difficult to imagine the determination of criminal punishment measures regarding legal entities (subjects) which can be applied only to human beings such as imprisonment, limitation of freedom, individual detentions. For example, it is possible to bring a fact from the jurisprudence theory of Great Britain, to be more exact, from the criminal law history of the country that crimes could not be committed by legal entities. In 1250 the Vindicate Innokentiy – IV absolutely rejected any personal responsibility of legal entities with his views that “the corporations don’t have internal feelings and souls. From this viewpoint they shall not be brought to justice”⁵.

Besides, the English law strictly determines the direct and personal participation of a defendant in a trial. The famous intelligent lawyers of the English society were against the administrative and criminal liability of legal entities. Particularly, the great English lawyer Edward Turloy stated in his speech that “as a social subject the legal entities do not have honor, soul, desire, wish and inclination for which they might be punished”. By this he expressed his opposition to application of criminal responsibility to legal entities. The same opinion was also put forward by Edward Coke that “corporations are unaware of being faithless without law as they have no heart and soul like those of human beings”⁶.

Certainly, such ideas, scientific views and tendencies in developing theories have undergone changes of their meaning and essence by today as a result of diverse social, political processes taking place in the life of state and society as well as rapidly developing social relations have affected people’s consciousness which laid foundations for appearance of radical changes in the national legislation and new opinions and views which caused rejection of the old ideas. Consequently, it was in the same Great Britain where the highest indication of industrial and economic development required the introduction of serious changes in the current administrative and criminal legislation already in the middle of the XIX century. The judges of English courts, who had been against the responsibility of legal entities by that time, changed their opinions and have gradually become the supporters of this idea. The reason was that now the judges started to understand that a legal entity was no longer a person and owner of its property but it was a legal system with a certain organizational-legal form. In addition, a subject – legal entity with exactly the same legal construction used to break the existing social order and displayed other forms of inactivity which demanded criminal liability. Such situations required that certain types of legal impact measures regarding legal entities should be determined in reality. It is these factors that put on the agenda the issues on improvement of national legislation in the English jurisprudence by introduction of the liability of legal entities in the country⁷. Since then certain times had passed and in 1842 the English Royal Court found “Tesco” corporation guilty for lack of fulfilling its tasks and obligations imposed on it by law. In addition, in 1944 some English corporations were brought to criminal justice for committing lawbreaking⁸ which laid strong foundations for maintaining the liability of legal entities in the English law system.

On this basis in English society there developed leading ideas and views absolutely different from the old ones. In 1957 the great English Lord Judge Den put forward an interpretation that there was a possibility to compare a company with human organism and reasoned it with his views on the basis of his scientific conclusion. According to it the company has a mind to be managed from the center which has a central nerve system. Besides, the company has a hand to perform the tasks with certain instruments and means on the basis of orders, instructions to be given from the top. Some persons work in the company as ordinary workers or agents who differ from hands who worked on the top as managers. The director or managers control the activities of workers and assistants by directing the will and consciousness of the company. The psychological state of such company constitutes the spiritual state of the whole company and the law qualifies it as the same situation⁹. It can be perceived from this that in the English society there appeared some impressions and views opposed to the ideas having been developed since old times up to the end of the XIX th and the beginning of the XX th centuries. What draws attention is that such views were the product of the need to legally regulate the new social relations developed as a result of new social-political

4 Read more in details on determining the responsibility of legal entities: Lipinskiy D.A. Problems of legal responsibility / Edited by R.L Khachurova. – Coll. : Law Centre Press. – 2003. – p. 15., Trafimova M.V. Functions of legal liability // Dissertation summary. – Saratov. 2000.

5 Laurel J. Harbour and Natalya Y. Johnson. Can a Corporation Commit Manslaughter? Recent Developments in the United Kingdom and the United States. «Defense Counsel Journal» Jul 2006. P. 226-234. P. 226.

6 Esakov G.A. Criminal responsibility of legal entities for murder on English and Scotch criminal law // Lex Russica. Scientific works of MSLA. - M.: Publication of MSLA, 2005, # 1. - pp. 142-163. –P. 146.

7 Ibid. –P.146

8 Guy Stessens. Corporate criminal liability: a comparative perspective. «International and Comparative Law Quarterly» 17 Jan 2008. -PP. 493-520. -P. 508.

9 Ibid.: Esakov G.A. -P.397.

processes, quickly developing relations of goods and money, and it is worth appreciating.

It is possible to observe the views of French scholars about the liability of legal entities which developed according to tendencies within the continental law family. As it might be, the French scholars could not arrive at a common opinion, at a firm conclusion which proved the existence of different views among them. Regarding this a group of scholars were in favor of determining in the current legislation the liability for legal entities, other groups were against it¹⁰. The law scholars, who are against the idea on determining the liability of legal entities, try to reason their views on the following grounds:

- Exercising the liability of a legal entity, neglecting the personal responsibility result in infringement of the presumption of innocence principle, that is, the legal entity lacks mind and will;
- There is no opportunity to apply the punishment of deprivation of limitation of freedom to a legal entity, that's why it is logically not right to exercise the liability relating to them.

In her scientific views the law scholar I.I.Nagornaya treats the legal entity not just an artificially created structure, but an organic reality appeared as a result of natural need. Deriving from this, she connects the dispute on the nature of a legal entity with the theory about its creation¹¹. And on this basis she arrives at a conclusion that a legal entity is a product of reality.

The views that the appearance of a legal entity is a product of natural reality began to rise in the beginning of the XXI th century, to be more exact, in 2008, during the world economic crises which caused all to recognize it at once though they had been mentioned several times before. During this period it became clear that each legal entity operates only under its own responsibility and in its own interests. And under these circumstances those physical persons who work in it lose their influence on the grounds that they strictly observe the corporative rules and conditions. To put it more correctly, the persons (employees of the corporation or company) who serve in the activity of a legal entity only as its performers on generally recognized rules to realize its common objectives where any personal interests or other requirements are not considered.

As it is known, the legislation and law enforcement and implementation practice provide the right to file with a court a claim on compensation of the punitive damages caused to a legal entity by slander and insult. Such leading and perspective sets of views have always been supported.

Deriving from this, paragraph 2 of article 121 of the Criminal Code of France adopted on June 22, 1992 firmly determined the criminal liability of legal entities in French criminal legislation. According to it any type or form of a legal entity, whether it is commercial or noncommercial, shall be brought to justice for lawbreaking, excluding the cases when the state participates in it as a legal entity.

It should be stated that regarding the issues of the liability of a legal entity the legislation of the Russian federation is worth considering. The reason is that the criminal liability is not determined in the legislation of the Russian Federation. Article 19 of the Criminal Code of Russian Federation recognizes only the physical persons as subjects of criminal liability. However, as it was, Russian law scholars are firmly defending the idea to determine criminal liability of legal entities also in the criminal legislation like that of administrative legislation¹². But, the country's supreme legislative organ has not determined yet the criminal liability of legal entities in the criminal legislation. Accordingly, article 2.1 of the Code of Russian Federation on Administrative Lawbreaking firmly determines administrative liability measures for acts and offensive acts of legal entities against law along with physical persons. It is possible to draw a conclusion that in the legislation of RF a legal entity is brought to justice not for criminal liability, but for administrative liability. According to the interpretation provided in the Resolution No5 of the Supreme Court Plenum of Russia "On some issues arising from application of the norms of the Code on administrative lawbreaking of Russian Federation in judicial activity" adopted on March 24, 2005 "when an administrative lawbreaking is committed by a legal entity and in this case a guilt of a certain official is proved, on the basis of the article qualifying the act along with the legal entity its official person is also brought to justice. Deriving from this, the supreme legislative organ of Russia determined the following effective measures of administrative punishment regarding the legal entities:

- warning;
- administrative fine;
- ceasing instruments and means for committing administrative lawbreaking;
- suspension of the activity by administrative ways.

Under these conditions each country, deriving from its national legislation, balance of interests in the life of society and state and other situations, determines independently the liability for legal entities, be it criminal or administrative. If we study it comparatively, a legal view point regarding this issue is not expressed directly or indirectly in our national legislation, to put it more correctly, the liability of legal entities is not

10 Nagornaya I.I. Criminal liability of legal entities in France // Criminal law and modernity: Collection of articles. Issue.4, T.2 2012. PP. 156-164. P. 156.

11 Nagornaya I.I. (summary reviews) Wester-Ouisse V. Responsabilité pénale des personnes morales et dérivées anthropomorphiques // Rev. pénitentiaire et de droit penal. – 2009. – # 1.

12 Criminal legal impact: Monography (Edited by A.I. Papova) «Prospect», 2012. Publication «Consultant – Plus».

provided in the current Administrative Liability Code of the Republic of Uzbekistan. But this does not mean that the national legislation does not provide at all the liability of legal entities. Because, there are legislative acts¹³ and codes¹⁴ adopted especially which define the clear solution of this issue. Moreover, for this it is possible to recognize the availability of a number of examples from the judicial practice¹⁵. However, it must be stated that the national legislation of Uzbekistan is limited only to bringing to justice an official person of a legal entity or a certain person who has committed a lawbreaking by abusing his official position or his service status¹⁶. If we realize the liability of a legal entity by bringing its official to justice and if we recognize it as the liability of the legal entity, then we can recognize with complete confidence the existence of not only the administrative liability of the legal entities, but also their criminal responsibility in our national legislation.

But as we have stated several times above, if we analyze the legal entity, deriving from the theory of their development, then being an independent subject of legal relations, the legal entity has a complex legal construction with naturally real status. But such understanding neglects our conclusion.

If we approach the issue just from the light of this context then we can't deny the fact that there is no legal basis in the ALC which might serve for determining the liability of legal entities in our national legislation. Under these conditions we think that it is necessary to determine strictly the measures of administrative liability for lawbreaking of legal entities which are available separately in different legislative acts, and are in current practice and then to develop their procedural mechanisms¹⁷.

First of all, in order to bring a subject to justice there must be the fact of lawbreaking. But the lawbreaking as a social event happens in different forms depending on diverse types of social relations. We want to say that naturally the lawbreaking may be of different types and degrees depending on social relations and degrees of inflicted damages. Under these conditions there arises a disputable question: How is it possible to agree with the views and opinions of our national law scholars on bringing legal entities to criminal justice which have committed socially dangerous acts?¹⁸

In this case, we think that we will be able to come to a certain conclusion by analyzing two types of crime elements, that is, criminal and administrative. Truly speaking, these two notions must be interpreted deriving from the current legislation. According to this perception the criminal law breaking is said socially dangerous act. The socially dangerous act itself is qualified as an act which causes damages to the objects protected only by the Criminal Code for an act which causes a real danger for inflicting such damages¹⁹.

Thus, in accordance with legislative acts the administrative lawbreaking is an illegal, offensive, (deliberate or careless) action or inaction which causes threat to a person, citizens' rights and freedoms, property ownership, social and public order, natural environment for which the administrative liability is provided²⁰.

It becomes clear from the said above that both of the two acts are against law which may cause serious damages to the interests of a person and society or cause such threat, and is recognized as an offensive act. The responsibility of those persons who commit such offensive acts is subject to be determined by the presence of all elements in the structure of the act. In particular, as it is admitted by law scholars, "the basis for bringing to justice is the availability of all signs in the composition of the crime provided in the Criminal Code"²¹.

Accordingly, the responsibility of the legal subject which commits an offensive act is also subject to require the availability of all signs in the structure of the administrative lawbreaking. In the opposite case there arises no liability. All elements of a crime are the same both in criminal and administrative lawbreaking which are composed of four main signs.

As is seen from external appearance the administrative and criminal lawbreaking acts may be said to differ only by their social danger and the consequences they might cause after they are committed. But, on the basis of current ALC, Tax Code and a number of other legislative acts the punishment measures being applied in the judicial practice for committed lawbreaking acts of legal entities are sometimes more serious

13 See in: Resolution of the Cabinet of Ministers of February 27, 2017, N105 on approval of the Charter on Regulation of tax payments on separate divisions of legal entities; Resolution of the Cabinet of Ministers of on formation of common construction regulation of the Republic of Uzbekistan of August 20, 2013, # 229 and others.

14 A number of articles of the Tax Code and Customs Code of the Republic of Uzbekistan determine liability measures for lawbreaking committed by officials. For example, see: articles 108, 116, 121.

15 On legitimate impact measures see more: judicial practice materials of the Economic Courts of the Republic of Uzbekistan.

16 On application of stricter impact measures for lawbreaking committed by officials see for example, articles of ALC and Criminal Code of the Republic of Uzbekistan: articles: 182, par.2/g; 186 par.2.

17 It is our opinion

18 Berdiyev Sh. Deeds of legal entities: legal bases of their criminalization and penalization // Law and Duty. –T.: 2015.

19 Criminal Code of the Republic of Uzbekistan (with changes and amendments by 2016) Official Edition of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan. T.: "Adolat", 2016. Art. 14. –p.8.

20 Administrative Liability Code of the Republic of Uzbekistan (with changes and amendments by 2017) Official Edition of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan. T.: "Adolat", 2017. Art. 10.p.8.

21 Criminal law of the Republic of Uzbekistan. General part: Album of schemes / A.S.Yakubov, R.Kabulov, B.B. Matlyubov, D.E. Payziyev, T.R. Kuchkarov –T.: Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan, 2014. -p.29.

and effective than the punishment measures of criminal law. Moreover, paragraph 4 of article 25 of the ALC determines for the administrative lawbreaking of officials the fine sometimes in the size of two hundred folds of the minimum salary which is more repressive than the criminal punishment measures²².

However, we think the fact that there are cases in the judicial practice when courts apply administrative fines more often to such subjects is an indicator of effectiveness of this legally efficient measure which does not require the determination of the criminal responsibility measures for such administrative lawbreaking. At the same time, application of such punishment measures to a legal entity does not free its officials from the responsibility. Besides, it is possible to arrive at a conclusion that the opinions and thoughts on inadmissibility of main punishment measures as deprivation of freedom, limitation of freedom, probation determined in the criminal legislation to legal entities may not require the determination of criminal liability for legal entities in our national legislation²³.

From this view point, the introduction of the institute of administrative liability of legal entities in our legislation will serve today as an effective mechanism in the process of decriminalization of the norms of the criminal code.

22 For fine punishment measures for administrative lawbreaking committed by ordinary persons and officials see in ALC, articles: 116, 171, 176, 184, 189 and etc.

23 It is our statement.

PSYCHOLOGY

РОЛЬ ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА ЯК ЧЛЕНА КОМАНДИ СУПРОВОДУ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Четверікова Наталя Володимирівна, Аспірант

Україна, Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5993

ARTICLE INFO

Received: 07 May 2018
Accepted: 21 June 2018
Published: 12 July 2018

KEYWORDS

inclusion; inclusive educational process; school psychologist; Team of psychological and pedagogical support; psychological support of teachers; emotional stability of teacher; children with special educational needs; inclusive pupils; psychological support of parents.

ABSTRACT

The article is devoted to review of the role of psychologist in the work of the Group of psychological and pedagogical support of the child with special educational needs in school. The psychologist is one of the most effective specialists of the Group of support in the direction of developing, educational, advisory and organizational work. The key aspects in the integrated activity of the school psychologist in the inclusive direction with all the participants in the educational process are analyzed. Specific forms of organization of work by this specialist with children with special educational needs and other students of class, school, and also with parent community are offered. The basic directions for work of a psychologist with teachers and other members of the Group of support are showed. This will allow to the professionals to reduce their emotional overstrain during working in inclusive conditions and increase their confidence in own professional activities. It is noted on the special importance of the organizational and methodical work of the psychologist in the inclusive direction and described its essence.

Citation: Chetverikova Natalia (2018) Rol Shkilnoho Psykholoha Yak Chlena Komandy Suprovodu Inklyuzyvnoho Protseesu v Zakladi Zahalnoyi Serednoyi Osvity. *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5993

Copyright: © 2018 Chetverikova Natalia This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Вступ. Реформа сучасної системи середньої освіти в Україні та впровадження Концепції Нової української школи передбачає постановку акцентів серед іншого на соціальній рівності та згуртованості громадян України. Це найперше може виявлятися у інклюзії (від англ. inclusion – включення) дітей з особливими освітніми потребами (дітей з ООП) у процес здобуття освіти у навчальних закладах масового типу.

До категорії дітей з ООП в Україні до сьогодні часто помилково відносять виключно дітей із особливостями психофізичного розвитку та інтелектуальними порушеннями (зокрема, дітей з інвалідністю та дітей з незначними порушеннями здоров'я, що не передбачає статусу інвалідності). Однак сюди можна віднести і дітей із соціально вразливих груп, дітей, чиї сім'ї опинилися у складних життєвих обставинах, а також обдарованих дітей. Не зважаючи на різноманітні категорії таких дітей, поки що в Україні сучасна трактовка даного поняття в першу чергу зорієнтована на необхідність забезпечення додаткової підтримки для успішної участі у освітньому процесі саме дітей, які мають певні особливості у психофізичному та інтелектуальному розвитку. Таку підтримку в освітній галузі сьогодні забезпечує саме інклюзивне навчання.

Більшість сучасних дослідників переконливо доводять позитивний вплив спільного навчання не лише на розвиток і соціалізацію осіб, що мають особливі освітні потреби. За правильно організованої роботи, це покращує загальні стосунки в конкретному дитячому колективі, може пом'якшувати та поглиблювати міжособистісні взаємини в батьківській громаді класу, а також є корисним і для розвитку фахової майстерності педагогів (С. Альохіна, Т. Ілляшенко, А. Колупаєва, О. Таранченко, Т. Лорман (T. Loreman), Дж. Деспелер (J. Depeller) та інші). Діти з ООП, які навчаються в закладах загальної освіти в багатьох випадках мають швидший прогрес у загальному, когнітивному, емоційному розвитку, переймають класичні моделі поведінки в дитячому колективі, можуть швидше проявити свої сильні якості та здібності, оволодіти багатьма соціально-побутовими навичками тощо. Крім того, природне включення в колектив однолітків дозволяє дітям із соціально вразливих груп відчувати себе повноцінним учасником соціуму, підвищує їх впевненість у собі, самостійність, прагнення не тільки брати, а й віддавати. Інші діти класу вчать налагоджувати і підтримувати приязні стосунки з людьми, які можуть значно відрізнятись від них зовнішністю, рівнем розвитку, поведінкою, особливостями сімейної історії тощо. Так, С. Черкасова зазначає, що «формування позиції прийняття, толерантності, емпатії до «особливих» учнів, прагнення надати їм допомогу, котрі формуються під час взаємодії дитини з особливостями у розвитку та їх однокласниками, що розвиваються нормально, в єдиному освітньому просторі, знижує ризик виникнення агресивності, інтолерантності в останніх» [7, с. 453].

Фахівці, що працюють в інклюзивних класах, тобто класах, де є учні з ООП, краще розуміють індивідуальні особливості усіх своїх підопічних, не тільки інклюзивних, стають ближчими до потреб кожної дитини, отримують можливість додатково професійно розвиватися, оволодівати спеціальними педагогічними та психологічними методиками, які дають їм змогу більш ефективно сприяти розвитку дітей. Вітчизняні науковці А. Колупаєва та Л. Савчук підкреслюють, що «інклюзивна освіта допомагає педагогам налагодити співпрацю й застосовувати командний підхід до вирішення проблем і шляхи подолання труднощів» [3, с. 11].

Постановка проблеми. В сучасній школі інклюзивну форму здобуття освіти забезпечує Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП (далі - Команда супроводу). Це група фахівців, яка забезпечує комплексну освітньо-соціальну підтримку і супровід учнів з особливими освітніми потребами впродовж здобуття ними освіти в конкретному закладі. Склад Команди супроводу залежить від індивідуальних потреб дитини, або дітей, для яких вона створюється. Традиційно до складу цієї Команди у закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) входять заступник директора (як адміністративний координатор), вчителі (класний керівник та вчителі-предметники), асистент вчителя, корекційний педагог, практичний психолог, соціальний педагог, медичний працівник, батьки дитини з ООП та – за потреби і наявності – асистент дитини та інструктор з лікувальної фізкультури. Додатково можуть залучатися фахівці Інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ), сімейний лікар та/або лікар-спеціаліст, який «веде» таку дитину відповідно її медичних потреб, корекційні педагоги вузького профілю та вузькі спеціалісти з проблеми дитини, спеціалісти служби соціального захисту населення, спеціалісти служб у справах дітей та інші. В цьому колективі спеціалістів психолог, на нашу думку, має одну з найбільш відповідальних ролей, пов'язану з розвивально-просвітницькою та консультативно-організаційною роботою, спрямованою на забезпечення психологічно комфортних умов перебування, навчання та праці всіх без виключення учасників інклюзивного освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ролі психолога у ефективній організації освітнього процесу висвітлено у наукових доробках М. Бітянової, І. Баєвої та Л. Гаязової, В. Кобильченко, Р. Овчарової, Г. Рудої та багатьох інших науковців.

Важливість особливого психолого-педагогічного супроводу інклюзивного процесу у школах розкрита у роботах таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як С. Альохіна, Л. Бісікало, Л. Гречко, І. Овчаренко, Д. Романовська, М. Семаго та інших. Водночас у більшості подібних досліджень, в яких висвітлено роль саме шкільного психолога в умовах інклюзії, акцент науковці роблять переважно на психологічний супровід власне дитини з особливими потребами (З. Гуріна, Г. Дегтяр, Т. Сак, Г. Хворова, Д. Шульженко, С. Johnson, S. Williams та інші).

У наукових працях останніх років приділено увагу організації співробітництва між фахівцями у Команді супроводу дитини з ООП (І. Луценко, Р. Попелюшко, О. Гаяш, А. Колупаєва, Е. Данілавічюте, С. Литовченко, С. Черкасова, К. Островська, М. Мاستроп'єрі (M. Mastropieri), Т. Скрудж (T. Scruggs) та інші). І знов можемо прослідкувати, що найчастіше у цих роботах увага науковців зосереджена на забезпеченні Командою фахівців супроводу, та психологом зокрема, оптимально комфортних умов для перебування учня з ООП у класі, у школі та попередженні дискримінаційних проявів у дитячому колективі щодо ставлення до таких учнів.

Водночас, як свідчить аналіз літературних джерел, питання саме конкретизації особливої ролі шкільного психолога в організації та супроводі інклюзивного процесу в освітньому закладі потребує подальшого ґрунтовного вивчення.

Мета даної статті – розкрити практичну роль психолога як члена шкільної Команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в його комплексній роботі з усіма учасниками освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу.

Перш, ніж перейти до аналізу роботи психолога в упровадженні інклюзивного процесу у ЗЗСО, слід, на нашу думку, уточнити, які ж саме завдання стоять перед усією Командою психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі освіти.

Аналіз сучасної законодавчої бази та фахової методичної літератури з теми дозволив нам сформулювати кілька основних завдань, які є базовими для роботи Команди супроводу:

1. Збір інформації про особливості дитини, її інтереси, труднощі і обмеження, освітні потреби з метою визначення необхідності залучення додаткових фахівців, напрямів психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, що можуть бути надані в межах закладу освіти на підставі висновку інклюзивно-ресурсного центру та надання цих послуг.

2. Розробка Індивідуальної програми розвитку для кожної дитини з ООП, її реалізація та моніторинг виконання з метою коригування та визначення динаміки розвитку дитини.

3. Безпосередня освітньо-виховна, корекційно-розвивальна, адаптаційна та соціалізуюча робота з дитиною з ООП в межах її актуальних та потенційних можливостей.

4. Ведення документації (щоденників спостережень, карт розвитку дитини тощо), яка відображає актуальний розвиток дитини, динаміку її стану, успіхи та труднощі у досягненні певних цілей тощо.

5. Надання методичної підтримки педагогічним працівникам закладу освіти з організації інклюзивного навчання.

6. Консультативна робота з батьками дітей з ООП щодо особливостей їх навчання та виховання; представлення та спільне обговорення з батьками проектів Індивідуального плану розвитку (ІПР), Індивідуальної навчальної програми (ІНП) дитини тощо.

7. Проведення інформаційно-просвітницької роботи у закладі освіти серед педагогічних працівників, батьків, дітей, а також технічного персоналу з метою недопущення дискримінації та порушення прав дитини, формування дружнього та неупередженого ставлення до дітей з ООП та їх родин.

8. Захист прав учнів з ООП у випадку виявлення психотравмуючих обставин та/або ризику для життя і здоров'я дітей.

Кожен з фахівців Команди супроводу відповідає за свою частину роботи в інклюзивному напрямку в ЗЗСО. Однак, як зазначають А. Колупаєва та Е. Данілавічюте, з посиланням на зарубіжних науковців Сьюзан М. Кагілл, Сью Мітра, «важливі спільні обговорення, обмін ідеями щодо особливостей навчання конкретних учнів. Результати досягаються за рахунок поєднання знань педагога щодо обсягу навчального матеріалу відповідно до програми, загальних підходів роботи з класом та роботи фахівців спеціальної освіти...». Ці фахівці, можуть, як підкреслюють науковці, «запропонувати спеціальні методики, адаптацію викладання відповідно до певного порушення (порушення слуху, зору тощо)» [2, с. 119; 5].

Кожен фахівець також потребує і допомоги колег як в практичній реалізації освітньо-виховного компоненту роботи в умовах інклюзії, так і в плані особистісної підтримки впродовж робочого процесу. На нашу думку, на практиці кожне з поставлених перед Командою супроводу завдань є предметом діяльності шкільного психолога. Так само, як і кожен член цієї Команди, включаючи й самого психолога, є об'єктом психологічного впливу та потребує особливої психологічної та емоційної підтримки.

Слід зауважити, що в центрі всієї мети педагогічної роботи фахівців інклюзивного освітнього закладу стоїть саме дитина, а в конкретному випадку дитина з ООП. Тож, повне виключення з аналізу ролі психолога в роботі Команди супроводу специфіки роботи цього фахівця з «особливою» дитиною є неможливим і недоцільним. Проте у нашій роботі ми свідомо зміщуємо головний акцент з надзвичайно важливої ролі шкільного психолога у роботі з учнівським складом, в тому числі з дітьми з ООП. Вважаємо, що багатьох складних питань та проблемних моментів у процесі впровадження та реалізації інклюзивного напрямку в роботі освітнього закладу можна уникнути, якщо психолог зможе правильно побудувати комплексну стартову та поточну консультативно-організаційну та психологічно-збережувальну роботу з педагогами, учнями та загальною батьківською громадою у своїй школі. Ми не вважаємо, що така робота психолога має бути одноосібною. Для її успішного здійснення спеціалісту також потрібна підтримка з боку адміністрації закладу, куратора-методиста, колег-психологів, які мають подібний досвід роботи та, найголовніше, інших членів Команди супроводу.

Одним з найважливіших напрямків у психологічному супроводі інклюзивного процесу в школі є робота психолога з педагогічним складом закладу. І найперше – з безпосередніми учасниками забезпечення успішного включення дитини з ООП в дитячий соціум, тобто з членами Команди супроводу дитини з ООП, і особливо – вчителями.

Вітчизняний науковець І. Луценко, зазначає, що «найголовніша умова для успішної реалізації інклюзивного навчання — позитивне ставлення педагогічних працівників до інклюзивної освіти

в цілому... Адже від їхнього бажання працювати з дітьми з особливими освітніми потребами та розуміння важливості впровадження інклюзивного навчання залежить якість освітнього процесу». Для цього, підкреслює дослідниця, «практичний психолог має передусім: провести навчання педагогічних працівників — семінари, семінари-практикуми, тренінги тощо, спрямовані на формування сприятливого середовища, де цінують відмінності кожного учасника навчально-виховного процесу вивчити індивідуальні особливості навчально-пізнавальної діяльності дитини та скласти відповідні рекомендації для вчителів» [4].

Дослідження, проведені І. Баєвою, Л. Астаховою та О. Буслаєвою, довели, що психологічне благополуччя дітей в освітньому закладі тісно пов'язано з рівнем загальної психологічної безпеки та комфорту освітнього середовища для педагогів, і саме в середовищі, де вживаються всі можливі міри досягнення психологічної безпеки будуть формуватися такі складові благополуччя особистості, як емоційний комфорт, впевненість у собі і своїх можливостях, високий рівень пізнавальної активності [1; 6, 117].

Погоджуючись з дослідниками, ми хочемо наголосити на особливій потребі у відчутті психологічної безпеки та впевненості у правильності здійснення педагогічної роботи вчителів, які працюють в умовах інклюзії. Їх діяльність, пов'язана з забезпеченням всього комплексу освітніх, виховних, соціальних та – часто – врахування медичних потреб дітей з ООП та одночасна необхідність бути ефективним педагогом для інших учнів, авторитетним спеціалістом для батьків часто в рази підвищує їхню загальну професійну тривожність, та може навіть викликати неадекватне перебільшення проблем, що виникають у робочому процесі. І задовольнити базову потребу педагогів у підтримці у складних ситуаціях або випередити їх появу під силу саме шкільному психологу.

Загальні функціональні обов'язки практичного психолога у ЗЗСО визначені посадовою інструкцією та кваліфікаційними обов'язками для цього фахівця. Психолог освітнього закладу, в якому запроваджено інклюзивну форму навчання, працює за стандартним робочим завданням – 40 годин на робочий п'ятиденний тиждень, з яких 20 годин відводиться на практичну роботу (індивідуальна і групова діагностика, консультування дітей, педагогів, батьків, корекційно-розвивальна, просвітницька робота тощо), 20 годин – на організаційно-методичну роботу (підготовка до проведення соціально-психологічних заходів (занять, тренінгів, ігрових вправ тощо), обробка результатів досліджень, оформлення висновків, написання характеристик, ведення поточної документації тощо), яка може виконуватись за межами навчального закладу. Як штатний спеціаліст, шкільний психолог не отримує додаткову оплату в рамках державної субвенції за проведення занять з дітьми, які мають особливі освітні потреби, та має здійснювати додаткову організаційну, просвітницьку, діагностичну, корекційно-розвивальну, консультативну роботу в інклюзивному напрямку в часових межах стандартної діяльності.

Робота психолога з кожною групою учасників освітнього процесу завжди є особливою, а надто під час супроводу інклюзивного процесу. Тож, вважаємо за доцільне окреслити основні обов'язки, які покладаються на шкільного психолога як члена Команди супроводу в такій діяльності стосовно роботи з різними учасниками освітнього процесу.

Супровід дитини з ООП.

- Формує довірливі стосунки з дитиною, створює та підтримує атмосферу емоційного комфорту на своїх заняттях.

- Супроводжує дитину з ООП в адаптаційний період та попереджує можливе виникнення дезадаптації.

- Працює з можливим спротивом новому середовищу з боку дитини (для дитини, яка нещодавно прибула до освітньої установи, змінила колектив, клас тощо).

- Проводить психологічне обстеження дитини з метою виявлення індивідуальних особливостей її соціального, психічного, когнітивного та фізичного розвитку, діагностики соціальної зрілості, стилю взаємодії дитини з педагогами та батьками, та педагогів і батьків з дитиною тощо.

- Інформує дитину про її сильні сторони, мотивує на індивідуальні досягнення.

- Задля проведення максимально ефективного корекційно-розвивального процесу, проводить розвивальні заняття з такою дитиною за необхідними напрямками, враховуючи:

1. власні спостереження та результати діагностичного обстеження;
2. рекомендації ІРЦ;
3. розповіді батьків про особливості в розвитку та поведінці дитини;
4. всі нюанси психофізичних порушень дитини (якщо такі є);
5. вікові особливості дитини;
6. особливості характеру, темпераменту дитини;
7. стиль сімейного виховання тощо.

- Спостерігає актуальний психологічний та соматичний стан дитини на кожному індивідуальному та груповому занятті, в класі. В залежності від цього, корегує план заняття, змінює види діяльності, в які буде включена дитина.

- Запобігає психічному перевантаженню дитини з ООП під час перебування в освітньому закладі; за можливості, організовує місце та/або ситуації, які дають дитині можливість розслабитись і перепочити.
- Проводить роботу з гармонізації міжособистісних стосунків дитини з ООП та її однолітків з нормо-типовим розвитком в інклюзивному класі.
- Розвиває та збагачує почуттєвий та емоційний досвід дитини, проводить роботу з навчання правильного емоційного реагування на відповідні стимули. Корегує емоційні порушення та патологічні риси характеру, якщо такі виявлені.
- Організовує заняття зі зниження у дитини з ООП проявів агресивності, тривожності, виникнення страхів тощо, якщо такі спостерігаються.
- Формує і розвиває комунікативні навички, навички соціальної взаємодії, прийнятної соціальної поведінки.
- Навчає вмінню ставити запитання, звертатися за допомогою, приймати і надавати її, якщо це потрібно.
- Розвиває та вдосконалює дрібну моторику дитини, «відчуття» тіла, розвиває просторові уявлення.
- Збагачує сенсорний досвід дитини за допомогою розвитку зорових, слухових, дотикових та інших відчуттів.
- Працює над розвитком інтелектуальної сфери, креативності.
- Працює над розвитком особистісної сфери, формує уявлення дитини про себе та своє оточення.
- Формує у дитини позитивний образ «Я», створює ситуації успіху і акцентує на цьому увагу дитини та інше.

Супровід інших учнів класу.

- Слідкує, щоб всі учні під час перебування у класі мали і зберігали відчуття безпеки, захищеності, відчували впевненість у власних силах та можливостях, зберігали «власні кордони».
- Супроводжує кожну дитину класу у необхідних їй сферах розвитку, проводить корекційно-розвиткові заняття, групові або індивідуально-просвітницькі бесіди, в тому числі й з урахуванням сприймання дитиною ситуацій, які пов'язані з її перебуванням у інклюзивному середовищі (наприклад, працює за відповідними техніками з надміру емоційно вразливими дітьми або тими, хто агресивно поводить себе по відношенню до учнів з ООП тощо).
- Проводить заняття спрямовані на нормалізацію і підтримання загальної позитивної емоційної атмосфери в класі між дітьми класу з нормо-типовим розвитком та дітьми з ООП, між дітьми класу та вчителем (вчителями), іншими спеціалістами (за потреби).
- Сприяє зниженню емоційного напруження у дітей в процесі спільної діяльності та спілкування.
- Якщо учні в класі відверто звертають увагу на особливості у зовнішності, поведінці дитини з ООП, задають питання щодо цього – пояснює в доступній для дітей формі причини таких особливостей, як можна допомогти такій дитині, не жаліючи її, а в невимушеній формі.
- За допомогою спеціально організованих рольових ігор, розповіді соціальних історій, читання «особливих» казок (для молодших учнів), моделювання складних для вирішення ситуацій за допомогою іграшок або предметних персонажів, інсценувань ситуацій в рольових іграх з самими учнями у головних ролях, використання медіа-контенту та інших технік формує у дітей уявлення про відмінності між людьми, природне прийняття «незвичності» окремих дітей в класі.
- Власним прикладом показує дітям неважливість відмінностей між ними у спільних заняттях, спілкуванні, іграх. Пояснює дітям як правильно і безпечно спілкуватися з їх однолітком з ООП, якщо це необхідно. Навчає доступним способам взаємодії.
- Якщо окремі поведінкові прояви дитини з особливостями психофізичного розвитку заважають іншим дітям або навіть лякають їх – пояснює і показує в доступній, бажано ігровій, жартівливій, ненав'язливій формі, як уникати небажаної поведінки чи реакцій інклюзивної дитини, якщо це можливо.
- Якщо один з учнів класу або кілька готові самостійно ініціювати періодичне чи постійне співробітництво з дитиною з ООП, активно підтримує їх у такій спільній діяльності, а через їх приклад залучає інших дітей.
- На своїх індивідуальних або групових заняттях навчає дітей простих ігор, вправ, які ті можуть «приносити» в клас і грати в них спільно з іншими, в тому числі й з дітьми з ООП тощо.

Супровід інших учнів школи.

- Слідкує, щоб учні під час перебування у закладі освіти мали і зберігали відчуття безпеки, захищеності, відчували впевненість у власних силах та можливостях, зберігали «власні кордони».
- Якщо учні школи відверто звертають увагу на особливості у зовнішності, поведінці окремих дітей з ООП, задають питання щодо цього – пояснює в доступній відповідно віку дітей формі причини таких особливостей, форми і можливості для спільної діяльності, спілкування з ними.
- За допомогою спеціально організованих технік, видів роботи, використання медіа-контенту тощо формує в учнів школи уявлення про відмінності між людьми, природне прийняття

«незвичності» окремих дітей, розуміння неважливості відмінностей між ними для спільних занять, спілкування, ігор.

- Сприяє попередженню дискримінаційних та сегрегаційних проявів в дитячому колективі, проводить профілактику булінгу в учнівському середовищі, зокрема щодо учнів з ООП.

- Залучає учнів, в межах своїх повноважень, до спільної діяльності і спілкування один з одним, зокрема з дітьми з ООП.

- Сприяє зниженню емоційного напруження у дітей в процесі спільної діяльності та спілкування. Проводить заняття, спрямовані на нормалізацію і підтримання загальної позитивної емоційної атмосфери в школі між учнями з ООП та іншими учнями тощо.

Супровід батьків дітей з ООП:

- Виявляє дітей, у яких виникають значні труднощі в навчанні, спілкуванні та взаємодії. Визначає ймовірні причини труднощів та, за потреби, скеровує батьків таких дітей до відповідних фахівців для встановлення причин і надання кваліфікованої допомоги.

- Консультує батьків з питань виховання дитини в родині, адаптації дитини до ЗЗСО, особливостей поведінки та спілкування дитини в школі.

- Консультує з особливостей у психологічному розвитку дитини, які виявлені в процесі роботи з нею фахівців освітньої установи.

- Допомагає батькам визначити реальні фізичні та психологічні потреби їх дитини, узгоджує з ними та іншими фахівцями пріоритетні напрямки, періоди, орієнтовні строки роботи та інше для гармонійного розвитку дитини.

- Інформує батьків про прогрес дитини за певний проміжок часу (місяць, півріччя, рік).

- Залучає батьків до співпраці у розвитку, навчанні та вихованні дитини в школі.

- Підкреслює сильні сторони дитини, надає рекомендації, щодо роботи батьків з дитиною поза межами освітнього закладу.

- Допомагає батькам зрозуміти, прийняти і полюбити свою дитину з порушеннями у розвитку такою, як вона є (за потреби).

- Попереджає та допомагає вирішувати конфліктні ситуації, що можуть виникнути між батьками дитини з ООП та іншими учасниками освітнього процесу.

У розмові з батьками психолог в жодному разі не може порушувати правила конфіденційності щодо інших дітей класу, школи, в тому числі й інших інклюзивних учнів, їх батьків, своїх колег з освітнього закладу тощо. Можна порівнювати дитину або її прогрес під час корекційно-розвивальних занять лише з її власними попередніми результатами.

Супровід батьків інших учнів класу:

- Формує інклюзивну грамотність батьків. Проводить просвітницьку роботу з питань впровадження інклюзивної освіти в конкретному ЗЗСО, в конкретному класі.

- Окреслює переваги (та можливі труднощі) спільного навчання дітей з типовим розвитком та інклюзивних.

- Разом з класним керівником та батьками дітей з ООП перед вступом їх дітей до класу (в конкретній ситуації) «презентує» інформацію про таких майбутніх учнів на батьківських зборах класу. За необхідності, ознайомлює батьків інших учнів із певними особливостями дітей з ООП та можливими нестандартними проявами в їх поведінці, які батьки найімовірніше зможуть спостерігати в процесі подальшого спільного навчання дітей в класі.

Такі презентації психологу варто організовувати дуже виважено, аби інформація, яку отримають батьки інших учнів, не спровокувала завчасно їх негативне ставлення до дитини з ООП, та не порушила права родини цієї дитини на захист і збереження особистої конфіденційної інформації.

- Попереджує та вирішує конфліктні ситуації, пов'язані зі спільним перебуванням в класі дітей з ООП та дітей з нормо-типовим розвитком.

- Виступає модератором у складних випадках конфліктів між дорослими учасниками інклюзивного освітнього процесу (батьками учнів з ООП та інших учнів, педагогами тощо).

- Організовує разом з класним керівником знайомство всіх батьків класу між собою. Сприяє, по можливості, взаємодії батьків з родинами дітей з ООП, з ними самими (наприклад, організовує спільні дитячо-батьківські тренінги, арт-терапевтичні заняття тощо з метою зближення родин учнів) та інше.

Супровід батьків інших учнів школи:

- Формує інклюзивну грамотність батьків. Проводить просвітницьку роботу з питань впровадження інклюзивної освіти в конкретному ЗЗСО.

- Окреслює переваги (та можливі труднощі) спільного навчання дітей з типовим розвитком та інклюзивних.

- Організовує знайомство батьків учнів між собою під час загальношкільних заходів.

- Попереджує та вирішує конфліктні ситуації, пов'язані зі спільним перебуванням в освітньому закладі дітей з ООП та інших дітей, які можуть вплинути на стосунки між батьками та інше.

Супровід вчителів (класного керівника, вчителів-предметників):

Робота психолога з вчителями, які щоденно працюють в умовах інклюзивної освіти, має особливу важливість.

Доведено, що професія педагога відноситься до розряду потенційно стресогенних, а надто в нових для нього інклюзивних умовах. Тож, завдання психолога у роботі з вчителями в умовах інклюзії, за нашим переконанням, полягає у: 1) постійній інформаційній підтримці фахівців з різних питань організації роботи вчителя в умовах інклюзії, які можуть входити до зони компетентності самого психолога; 2) забезпеченні педагогів максимально простими, зрозумілими і дієвими алгоритмами для практичної роботи; 3) регулярному моніторингу психоемоційного стану спеціалістів; 4) наданні та гарантуванні постійної психологічної підтримки тощо. Для цього психолог:

- Інформує про мету і завдання своєї роботи в інклюзивному напрямку.
- Проводить психологічну просвіту щодо специфіки психічного та фізичного розвитку дітей, їх соціальних потреб, зокрема щодо дітей з особливими освітніми потребами.
- Організовує і проводить для педагогів закладу семінари-практикуми, тренінги, лекційні заняття тощо, в межах своєї компетенції, спрямовані на формування сприятливого середовища, де цінують і враховують відмінності кожного учасника навчально-виховного процесу, зокрема й індивідуальні потреби самих вчителів.
- Визначає інформаційні потреби педагогів щодо додаткових фахових знань з питань організації роботи в інклюзивному напрямку, та, за підтримки адміністрації закладу, сприяє запрошенню додаткових спеціалістів, консультантів з відповідних питань для проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи.
- Консультує з питань індивідуалізації процесу навчання та виховання учнів з ООП: пояснює, які обмеження, адаптації та модифікації накладаються на процес навчання і виховання у зв'язку із специфікою захворювання та/або особливостей у розвитку, соціальної ситуації в родині тощо.
- Розкриває конкретний зміст індивідуального підходу, якого потребує інклюзивна дитина та прийоми його реалізації.
- Наголошує на сильних сторонах кожної дитини з ООП і підказує, як їх використовувати у щоденній роботі.
- Консультує педагога з питань особливостей розвитку, емоційних, поведінкових особливостей кожної інклюзивної дитини, в тому числі тих, які проявляються не одразу і не часто, з якими вчителю важко впоратись самостійно.
- Попереджає про можливі реакції на перебування в одному сталому колективі дітей з нормотиповим розвитком та дітей з ООП у з боку самих дітей, їх батьків. Надає конкретні рекомендації для діяльності педагога у конкретних випадках, та орієнтовні загальні для ефективного реагування в інших ситуаціях.
- Попереджує можливі проблеми та конфлікти у встановленні взаємостосунків у системах «вчитель – дитина з ООП», «вчитель – інші учні класу», «вчитель – батьки», «вчитель – інші спеціалісти», враховує як професійний, так і особистісний аспект можливих конфліктних ситуацій.
- Проводить профілактичну роботу: інформує про конкретні особливості та труднощі у роботі з кожною дитиною з ООП, з якими може зіткнутися вчитель; прояснює складні моменти; попереджає про причини і можливі реакції конкретної дитини на певні робочі й педагогічні ситуації в класі тощо.
- Разом з вчителем складає та переглядає його власний «методичний кошик»: арсенал індивідуальних форм, прийомів, методів роботи в тих чи інших ситуаціях, які можуть виникнути при роботі в умовах інклюзії.
- Слідкує за емоційним станом вчителя. Проводить профілактичні заходи з попередження виникнення емоційного виснаження, надає, в межах своєї компетенції, психологічну підтримку з метою збереження та відновлення емоційної стійкості педагога, який працює в умовах інклюзії.
- Моніторить процес ефективності врахування вчителем рекомендацій по роботі з дитиною з ООП, з учнівським колективом, з батьками тощо.
- Обговорює з вчителем тему конфіденційності: якого роду інформацію про інклюзивну дитину та її родину, їх сімейні обставини тощо, і в якому обсязі можна обговорювати з іншими членами команди супроводу дитини, батьками інших дітей класу, адміністрацією, залученими фахівцями, іншими особами тощо.

Робота з іншими членами Команди супроводу:

- Інформує про мету і завдання своєї роботи.
- Бере участь у психолого-педагогічних консилиумах, педрадах свого закладу з питань інклюзивного навчання.
- Долучається до складання та реалізації ІПР, Індивідуального навчального плану (ІНП) тощо з узгодженням своєї роботи з роботою інших спеціалістів.
- Відвідує заняття в класі, заняття спеціалістів, запрошує до себе на заняття колег з Команди з метою обміну практичним досвідом роботи та ефективності вироблення загального психолого-корекційного маршруту для кожної дитини з ООП.

- Періодично обговорює акценти і прогрес занять з кожною дитиною (бажано щотижня).
- Підвищує загальну психологічну компетентність колег з актуальних робочих питань.
- Проводить профілактичні заходи з попередження виникнення емоційної нестійкості у колег, пов'язаної з роботою в інклюзивних умовах.
 - Формує загальну стійку емоційно-позитивну атмосферу в колективі Команди супроводу; по-можливості, попереджує виникнення та вирішує конфліктні робочі питання.
 - Обговорює індивідуально з членами Команди супроводу тему конфіденційності: якого роду інформацію про інклюзивну дитину, її родину і в якому обсязі можна обговорювати з іншими членами Команди, батьками інших дітей класу, адміністрацією, залученими фахівцями, іншими особами.
 - За можливості, сприяє здобуттю додаткової неформальної освіти членами Команди супроводу. Наприклад, за погодженням з адміністрацією, запрошує їх на публічні або спеціалізовані заходи, де обговорюються важливі для спеціалістів питання тощо.
 - Визначає спільно з членами Команди супроводу кризові сфери у розвитку дитини з ООП, з членами її родини тощо, робота з якими виходить за межі повноважень Команди, і потребує залучення додаткових фахівців.
 - Взаємодіє з організаціями й спеціалістами додаткового супроводу щодо надання консультативних, реабілітаційних та інших послуг педагогам закладу, батькам, учням.

Робота з адміністрацією закладу.

- Звітує перед адміністрацією за результатами своєї роботи в інклюзивному напрямку.
- Надає консультативну допомогу адміністрації з актуальних питань, в межах своєї компетенції.
- За погодженням з іншими членами Команди супроводу, повідомляє адміністрацію освітнього закладу про потребу учнів з ООП, інших учнів інклюзивного класу, педагогів, в тому числі й власну потребу як спеціаліста, у методичних матеріалах, наочних посібниках, індивідуальному обладнанні конкретного спрямування, матеріально-технічних потребах учнів з ООП (за необхідності), фахово обґрунтовує таку необхідність.
 - Доводить до відома адміністрації інформацію щодо потреби членів Команди супроводу, інших педагогів закладу у додаткових консультаціях вузьких спеціалістів, представників спеціальних служб тощо. Сприяє в організації таких зустрічей.
 - За сприяння та погодження (в деяких випадках) адміністрації закладу, здобуває формальну та/або неформальну освіту в даному напрямку, підвищуючи фахову кваліфікацію. Психолог має дуже ґрунтовно підійти до підвищення своєї фахової майстерності, займатися неперервною самоосвітою.
 - Сприяє зниженню напруження у стосунках адміністрації з батьками учнів та педагогами, якщо таке виникає; вживає міри, в межах своєї компетенції, для уникнення подібних ситуацій.
 - Презентує та популяризує, в необхідній мірі, організаційну підтримку адміністрації під час зустрічей з учасниками освітнього процесу та інше.

Організаційно-методична робота:

Надзвичайно важливою у діяльності шкільного психолога в інклюзивному напрямку є його організаційно-методична робота. До такої можна віднести:

- Оформлення поточної, звітної документації.
- Складання робочого графіку проведення індивідуальних та групових занять з дітьми з ООП.
- Обробка результатів психодіагностичного обстеження дітей з ООП, оформлення висновків за встановленими схемами, оформлення індивідуальних карток психолого-педагогічного діагностування.
 - Робота з документацією для здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами: створення банку даних дітей відповідно до особливостей та наявних порушень, соціальної ситуації в родині тощо; зберігання копій формальних документів кожної дитини з ООП:
 1. витягів з обстежень дитини в ІРЦ;
 2. щорічних форм ІПР;
 3. індивідуальної програми реабілітації дитини-інваліда (за наявності);
 4. своїх спостережень;
 5. результатів діагностування;
 6. характеристик на дитину;
 7. інших документів (заяв, звернень, актів, дозволів тощо).
 - Складає разом з соціальним педагогом соціальний паспорт сім'ї, в якій виховується дитина з ООП.
 - Розробляє відповідні рекомендації для педагогів та батьків щодо організації роботи з дитиною; фіксує проміжні результати моніторингу ефективності їх використання.
 - Створює і поповнює власну навчально-методичну та інформаційну базу для роботи з дітьми, педагогами, батьками (банк даних корекційних, навчальних, виховних програм, тренінгових занять, просвітницьких заходів).

- Розробляє, адаптує, модифікує індивідуальні корекційно-розвиткові програми для інклюзивних дітей.
- Розробляє та організовує заняття з включенням дітей з ООП та інших учнів класу у спільну діяльність та спілкування.
- За потреби, за узгодженням з батьками, вчителями, іншими фахівцями, підбирає, розробляє, адаптує, модифікує окремі приладдя, наочні посібники тощо для роботи з дитиною.
- Заповнює відповідні пункти в супровідній поточній документації, наприклад, в ППР, на дитину, які відносяться до зони його відповідальності.
- Визначає перспективи своєї роботи в інклюзивному напрямку.
- За результатами власних спостережень та ефективності роботи з учнем з ООП, за результатами спостережень і роботи з дитиною інших педагогів, на основі аналізу продуктів навчальної діяльності учня тощо складає психолого-педагогічну характеристику на учня. В залежності від того, з якою метою, для подання до яких установ вона складається, така характеристика може мати скорочений або розгорнутий вигляд, містити однозначно правдиву інформацію, але в кожному випадку акцентувати на різних сферах особистості учня.
- Здійснює моніторинг результативності власної роботи, роботи інших спеціалістів у плані розвитку, адаптації та соціалізації дитини з ООП, збереження емоційної стійкості фахівців у роботі тощо.

Слід підкреслити, що пропонуваній перелік обов'язків шкільного психолога як члена Команди супроводу є орієнтовним і не є вичерпним. В залежності від конкретної дитини та ситуації він може бути зміненим, скороченим або розширеним.

Фахівцю важливо пам'ятати, що психологічний супровід дитини з ООП та інших учасників освітнього процесу, і особливо вчителів, які з нею працюють, в інклюзивному освітньому закладі має бути безперервним.

Водночас, психологу, який працює в умовах інклюзивної освіти в школі, слід пам'ятати, що проведення психологічної роботи в інклюзивному напрямку, про яку було сказано вище, не повинно і не може відмінити, замінити, відкладати загальні поточні робочі обов'язки психолога в ЗЗСО, які стосуються інших, «не-інклюзивних» учасників освітнього процесу (батьків, педагогів, дітей з інших класів тощо).

Висновки:

Робота психолога в ключі інклюзивної освіти в школі здійснюється в рамках виконання ним поточних посадових обов'язків. І водночас має свої особливості. В узагальненому вигляді можна зробити висновок про те, що на шкільного психолога покладається комплексний супровід та моніторинг всіх змін у освітній корпоративній культурі закладу, планування подальшої освітньої траєкторії для дитини з ООП, робота з кризовими та конфліктними ситуаціями, індивідуальне та групове консультування з психологічних аспектів інклюзивної освіти, і також допомога педагогам в адаптації до нових викликів їхньої професії.

Від того, наскільки фахово один психолог зможе підійти до психологічної підготовки педагогів на місці, у конкретному закладі до прийняття і роботи з інклюзивними учнями, від того, наскільки якісно зможе допомогти організувати і супроводжувати роботу вчителів з іншими учнями класу, школи, наскільки успішно буде побудована його спільна з педагогами робота з батьками учнів напрямку соціального прийняття інклюзії залежить подекуди успішність прийняття глобальних інклюзивних цінностей всією громадою.

Отже, як бачимо, на практиці діяльність психолога як члена Команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП глибоко проникає в усі напрямки організації роботи з таким учнем, іншими учнями його класу, школи, а також виявляється важливою для організації роботи з батьківською громадою освітнього закладу. Одним з найбільш важливих напрямків в роботі психолога є його безперервний супровід роботи педагогів-членів Команди супроводу та їх психологічна професійно-особистісна підтримка.

Специфіка роботи всіх педагогів в умовах інклюзії дітей з ООП до масових освітніх установ потребує від них значних психоемоційних витрат. Тож, практичний психолог обов'язково має володіти техніками і прийомми відновлення власних емоційних ресурсів. І використовувати їх для збереження свого внутрішнього емоційного балансу, власної емоційної стійкості. В цьому випадку він також зможе стати «ресурсним» для своїх колег у навчальному закладі, зокрема вчителів, які часто значно більше, ніж психолог, потребують емоційної підтримки в роботі. Тож, в подальших наших наукових пошуках ми плануємо приділити більше уваги можливим формам збереження емоційної стійкості педагогів, які працюють в інклюзивних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баева И. А., Гаязова Л. А. Психологическая безопасность образовательной среды школы и ее психолого-педагогическое сопровождение // Психологическая наука и образование: электрон. журн. 2012. № 3. URL: http://psyedu.ru/files/articles/psyedu_ru_2012_3_3015.pdf.
2. Колупасва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 192 с.
3. Колупасва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Вид. доповн. та переробл.: наук.-метод. посіб. / А.А. Колупасва, Л.О. Савчук., – К. : Атопол, 2011. – 272 с.).
4. Луценко І. В. Організація психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/232-organzatsya-psihologchnogo-suprovodu-dtey-z-osoblivimi-osvtnmi-potrebami-v-umovah>
5. Сьюзан М. Кагілл, Сью Мітра. Побудова взаємин співробітництва заради реалізації потреб інклюзії. – *Kappa Delta Pi Rec* 44. – № 4. – 2008.
6. Формирование готовности студентов и педагогов к созданию психологически безопасной инклюзивной образовательной среды / Л.Г. Астахова, Е.Н. Буслаева // Педагогическое образование в России.— 2016 .— №1 .— С. 116-121.
7. Черкасова С. А. Формирование психолого-педагогической готовности студентов-психологов к работе в системе инклюзивного образования // Известия ТулГУ. Гуманитарные науки. Вып. 1. Ч.1. Тула: Изд-во ТулГУ, 2012. С. 452-462.

PHILOLOGY

**ФЕНОМЕН «ВОЗВРАЩЁННОЙ» ЛИТЕРАТУРЫ
(А. РЫБАКОВ)**

Зумбулидзе И. Г. Доктор филологии, ассоциированный профессор

Грузия, г. Кутаиси, Государственный университет Акакия Церетели

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5994

ARTICLE INFO

Received: 14 May 2018
Accepted: 27 June 2018
Published: 12 July 2018

KEYWORDS

returned literature, detained literature, phenomenon, totalitarian system.

ABSTRACT

In the early 90th of the 20th century, the terms «returned literature» and «returned writers» appeared. After the actual and then legal abolition of censorship, the publication of the detained literature began. It was then that the remarkable books, the hostages of the Soviet ideological system, were rehabilitated. There is a phenomenon of «returned literature» - these are books that are first printed many years after its inception. Among these works a large place is occupied by books revealing the truth about the pre-war era of Soviet society. Trilogy by A.N. Rybakov became a notable phenomenon in the history of Russian literature of the last century. The author of the «Children of the Arbat», in fact, was one of the first who try to «enter» at this difficult time in order to extract moral lessons from the past. He was one of the first to lift the veil and showed us the long-hidden face of one of the «vague» periods of our history. Novel by A. Rybakov, giving a general assessment of the era of Stalinism, revealed the types of people who characterize this era, showing the life of the «Arbat children» of the youth of the 70th, denounced the totalitarianism of that time. Drawing on the past, he at the same time served as a warning for the present.

Citation: Зумбулидзе И. Г. (2018) Fenomen «Vozvrashchyonnoj» Literaturny (A. Rybakov). *International Academy Journal. Web of Scholar*. 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5994

Copyright: © 2018 Зумбулидзе И. Г. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Введение. В начале 90-х годов XX века появились термины «возвращенная литература», «возвращенные писатели». После фактической, а затем и юридической отмены цензуры началась публикация задержанной литературы. Так критика стала называть огромные массивы репрессированных текстов – произведений, запрещенных властями на протяжении десятилетий абсолютного господства социалистического реализма. Литература колоссально разрастается – объединяются внутренняя и эмигрантская литературы, официально издаются произведения «самиздата». Именно тогда были реабилитированы замечательные книги, заложники советской идеологической системы.

Возникает феномен «возвращенной литературы» - это книги, которые впервые печатаются много лет спустя после своего возникновения. В случае, когда писатели жили в России, а произведения их были запрещены и не издавались, мы и говорим о возвращенной литературе. Вышли в свет сатирические повести М.Булгакова, роман «Мастер и Маргарита», романы А. Платонова «Чевенгур», «Ювенильное море», «Котлован»; «Жизнь и судьба» В. Гроссмана, «Реквием» – А. Ахматовой, «Доктор Живаго» Б.Пастернака и многие другие выдающиеся произведения, составившие золотой

фонд русской литературы 20-го века. «До перестройки этих романов не только почти никто не читал, но почти никто не подозревал об их существовании. Во всех этих произведениях ставился вопрос о неизбывной вине Сталина перед народом и государством, о сталинщине, которая унесла миллионы жизней. В первую «оттепель» литературе не дали договорить всего, что следовало, теперь заглушить свободное честное слово не удалось», – отметил В.С. Баевский [1: 381].

Со второй половины 1980-х годов начинает создаваться новая картина времен революции, нэпа, коллективизации, индустриализации, Великой Отечественной войны. В этой картине историческая реальность открывалась в новых противоречиях, так как были озвучены факты, заставляющие изменить многие моральные и политические оценки. Стали известны исторические истины, повлекшие за собой обвинения в аморальности литературных произведений на исторические темы советского общества, в которых вместо правды была показана ложь сталинской пропаганды. Но нельзя безоговорочно отрицать литературу, рожденную определенной эпохой. Свидетельством того, что литература постоянно фиксировала те пороки общественного развития, о которых мы, получив свободу слова, стали говорить, и является «возвращенная» литература, мощным потоком хлынувшая на страницы изданий. Эта литература, создаваемая в разные периоды жизни советского государства, раскрывает наше прошлое во всей его сложности, неоднозначности, трагичности, противоречивости.

Результаты исследования. Среди этих произведений большое место занимают книги, раскрывающие правду о довоенной эпохе советского общества. Так, например, роман А.Рыбакова «Дети Арбата». Дети Арбата стали понятием нарицательным, обозначив поколение 1920-1930 годов, судьба которого была драматичной: аресты, лагеря, ссылки. Трилогия А.Н. Рыбакова стала заметным явлением в истории русской словесности прошлого века. Она принадлежит возвращенной литературе.

При всей противоположности оценок романа сразу после его публикации, он, бесспорно, явился значительным событием в литературе 1970-80-х годов. Написанный в 1950-е годы, анонсированный «Новым миром» в середине 1960-х годов, он был, как известно, несмотря на все старания А.Т.Твардовского, запрещен. Разделив судьбу романов Д.Гранина, В.Дудинцева, В.Гроссмана, Б.Пастернака и других, роман А.Рыбакова пришел к читателям через несколько десятилетий. «Дети Арбата», «Тридцать пятый и другие годы», «Старик» – это широкие эпические полотна, описывающие сложнейшие периоды нашей истории. В них создан образ мира соотносительно с 1920-30-ми годами. Этот образ существенно отличается от того, что был создан идейно-поисковой литературой 1970-х-начала 80-х годов. В этом, видимо, главная причина колоссального читательского успеха возвращенной литературы, в том числе и «Детей Арбата». Критика квалифицировала роман с крайне противоположных позиций. Его или слишком ругали, или чересчур хвалили. Середины не было. Больше всего роман обвиняли в отсутствии художественности [2:93]. А высокая популярность романа объяснялась как результат дефицита информации о том времени. Нам представляется, что все же правы были те критики, которые смогли увидеть несомненные достоинства романа.

Автор «Детей Арбата», в сущности, одним из первых попытался «войти» в это сложное время, чтобы извлечь нравственные уроки из прошлого. Он одним из первых приподнял завесу и показал нам долго скрываемое лицо одного из «смутных» периодов нашей истории. Что же касается упреков в отсутствии художественности, то непонятно, что же ожидали критики от этого произведения с точки зрения художественности? Если ярких сцен, то они есть. Иначе и не может быть, хотя бы по предмету, по описываемой исторической реальности в данных романах. Но если утверждать, что таких сцен в них мало, как контраргумент можно сказать, что есть достаточное количество произведений литературы, высокохудожественных, но не содержащих в себе так много ярких ситуаций.

Конечно, публикация подлинных свидетельств о Сталине и его окружении, о лагерях 1930-х годов на каком-то уровне может не снижать информативность текста, особенно там, где художественность, актуализация художественного восприятия достигалась оглашением ранее запретной информации. Но ведь роман не ограничивается информацией подобного рода. На уровне сюжетной линии романы А.Рыбакова имеют достаточно изощренные разветвления, в которых существуют свои собственные главные персонажи. И эти разветвления раскрывают персонажей в неоднозначных психологических состояниях и сложных нравственных коллизиях. Так, Саша Панкратов, размышляя в тюрьме, находит достаточно аргументов, чтобы предать Криворучку. Все эти ситуации вытекают из типичного состояния социальной психологии при тоталитарной системе, в которой преобладает безверие в пользу какого-либо одиночного проявления чувства достоинства, чести, свободы.

Обращаясь вновь к характеристике тоталитарной системы, можно сказать, что возведение в ней произвола в ранг всеобщего механизма приводило к тому, что в сфере индивидуальных поступков и психологий зарождалась и зрела уверенность, что «все равно никому ничего не докажешь». А сама система каждому, кто хотел что-то кому-то доказать, словно категорически говорила: «не твое дело». Поступать, как другие, не выделяться, считать, что нет смысла проявлять добропорядочность – вот пагубные для морали утверждения, сильно подкрепленные массовыми действиями. И сознание героя романа Саши Панкратова близко к тому, чтобы поддаться этой массовой стихии. Читатель ожидает,

что увидит очередную жертву системы ценностей, возникшей при сталинской внутренней политике. Только риск тюремного библиотекаря, пославшего Саше книги, возвращает его к исходному нравственному состоянию, заново возрождает в нем присущие ему нравственные принципы [3:122].

Создать ситуации, в которых в самых неожиданных проявлениях, в самых неожиданных нюансах открывается человеческий мир, человеческие страсти, идейные противоборства – вот что характеризует настоящую литературу. И если при этом открываются нежелательные для официальной идеологии смыслы и выводы, то литература приобретает характер частного, смелого гражданского исследования. Романы А.Рыбаков отвечают этим требованиям, потому и воспринимаются как художественно привлекательные произведения. Относительно романа обвинение может быть в другом. После Андрея Платонова («Котлован»), М.Булгакова («Собачье сердце»), Г.Маркеса («Осень патриарха»), Дж.Оруэла («1984») мы узнали, что фантазмагорические ситуации, которые неожиданно становятся максимальным выражением сути тоталитаризма, его аморализма, обнаруживают свою возможность эстетизировать текст. Однако даже в этом случае мы не имеем права обвинять автора «Детей Арбата» в том, что он выбрал другой тип письма, в пределах эстетики которого и надо размышлять о художественности его романов.

В произведениях А.Рыбакова «Дети Арбата», «Тридцать пятый и другие годы», «Страх» огромное место занимает «художественное конструирование» внутренней жизни Сталина (и в плане психологии, и в плане потока рассуждений). Никакой документ, никакие исторические свидетельства не могут дать нам такую информацию в таком детализированном виде о чувствах и мыслях Сталина по каждому случаю, по поводу каждого человека. Именно литература помогает реконструировать имевшие место в прошлом ситуации, домыслить, о чем думает историческая личность перед тем, как поступить так или иначе. Такая возможность художественной литературы достаточно хорошо продемонстрирована в романах А.Рыбакова «Дети Арбата», «Тридцать пятый и другие годы». И в историческом аспекте, и с точки зрения художественной правды Сталин в романе А.Рыбакова достаточно убедителен и конкретен. Литературно-художественная авторская версия, где есть право на вымысел и творческую фантазию, в объяснении личности Сталина не противоречит его исторической сущности, а потому представлена в романе как возможность постижения объективной правды. Психологическое решение проблемы усилено тем, что А.Рыбаков идет вглубь характера через внутренний монолог, как бы высвечивающий характер изнутри.

Используя форму несобственно-прямой речи, писатель имеет возможность сблизить два стилевых пласта: авторскую речь и речь персонажа. Причем, форма третьего лица, в которую обличены мысли Сталина, дает возможность передать отстраненность человека от происходящего, как бы взирающего на все со стороны. Это отношение выражено и графически. Там, где речь идет о Сталине, местоимение «он» пишется как «ОН». Например: «Совещанием Сталин остался доволен. Он выступил на нем не только как инициатор и организатор реконструкции Москвы. ОН сохранил для России этот город, название которого дорого каждому русскому человеку. ОН сохранил Москву такой, какой ее знает и представляет каждый русский человек» [3: 77]. Интересно и другое. Когда автор прибегает к форме прямой речи, он сохраняет эту отстраненность героя от собственного «я».

Выводы. Роман А.Рыбакова, давая общую оценку эпохи сталинизма, раскрывал типы людей, характеризующих эту эпоху, показывая жизнь «детей Арбата» молодежи 70-х годов, обличил тоталитаризм того времени. Рисуя прошлое, он в то же время служил предостережением для настоящего. Таков пафос романа. Этой позиции и интонации придерживается и повествователь, и герои.

ЛИТЕРАТУРА

1. Баевский В.С. История русской литературы XX века: компендиум. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Языки славянской культуры, 2003.
2. Кожин В. Статьи о современной литературе. М., 1990; Фоменко А. Бедные дети // Литературная учеба, 1988, №3.
3. Рыбаков А. Дети Арбата // Дружба народов, 1987, № 4.

PEDAGOGY

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ВОДНЫХ ВИДОВ СПОРТА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ ОДЕССКОГО УЧЕБНОГО ОКРУГА (КОНЕЦ XIX – НАЧАЛО XX СТ.)

Вербицкий В. А. к.ист.н., доцент

Шуст О. Н.

Дзюбан О. В.

Украина, г. Николаев, Черноморский национальный университет имени Петра Могилы

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5995

ARTICLE INFO

Received: 11 May 2018
Accepted: 29 June 2018
Published: 12 July 2018

KEYWORDS

educational institutions; physical development; recreation; water sports: rowing, swimming, sailing; yacht clubs.

ABSTRACT

In this work the process of formation and development of water sports in the educational institutions of the Odessa educational district has been studied. The activity of high-ranking officials, members of the royal family, sports organizations in the promotion of sea and river sport among pupils of educational institutions is analyzed. It is established that in the southern region of Ukraine, student water sports enjoyed quite a lot of popularity. This was largely promoted by the policy pursued by the state in the physical development of students. Water sports develop mainly due to the efforts and personal participation of the members of the royal family, high-ranking officials of the Odessa academic district, urban yacht clubs, individual sports enthusiasts.

Citation: Вербицкий В. А., Шуст О. Н., Дзюбан О. В. (2018) History of the Development of Water Sports in the Educational Institutions of the Odessa Academic District (The End of the XIX - The Beginning of the XX Century). *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5995

Copyright: © 2018 Вербицкий В. А., Шуст О. Н., Дзюбан О. В. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Вступление. Начало XX ст. ознаменовалось подъемом физкультурно-массового движения в Российской империи. По всей стране создаются спортивные организации, проводятся соревнования по различным видам спорта, создается Национальный олимпийский комитет, команда атлетов Российской империи принимает участие в Олимпийских играх 1912 г. В стране появилась целая плеяда выдающихся спортсменов, имена которых вписаны в мировую историю спорта (И. Поддубный – борьба, С. Уточкин – велоспорт, Н. Панин-Коломенкин – фигурное катание и др.)

Не оставались в стороне от этого процесса и учебные заведения. В городах среди учащейся молодежи все чаще начинают проходить состязания по разным видам спорта, отрываются спортивные игровые площадки, при гимназиях и институтах создаются спортивные кружки. Набирают свою популярность в молодежной среде такие виды спорта как: футбол, гимнастика, легкая атлетика, борьба, плавание, велоспорт, фехтование, стрельба и др. Одними из наиболее развивающихся в Одесском учебном округе были водные виды спорта – гребля, плавание, парусный спорт.

Анализ последних исследований и публикаций. История дореволюционного спорта, как часть культурного наследия, все чаще становится предметом исследования ученых, краеведов, специалистов в области физического воспитания. В периодической печати последних лет появился ряд интересных публикаций посвященных спортивному движению на территории Юга Украины.

Среди этих работ следует отметить исследования николаевских авторов Сергиенко Л.П., Главатого С.М., Козыря М.Б., Терновского М.В., Арова Б. и др. Интересные исторические факты, относящиеся к возникновению и развитию различных видов спорта на Херсонщине и Одешине, печатаются на страницах периодической печати известными краеведами А. Андреевым и Б. Галинским. Особого внимания, по нашему мнению, заслуживает статья Бондаренко И.Г. В ней затронуты вопросы постановки физического воспитания, развития водных видов спорта в учебных заведениях г. Николаева. Несомненно, эти публикации содержат много интересной и ценной информации. Однако приходится констатировать тот факт, что проблемы становления практики физического развития учащейся молодежи в южном регионе Украины исследованы, не достаточно глубоко, а потому требуют дальнейшего, более тщательного, изучения.

Целью этой статьи является на основе новых документов более глубоко исследовать процесс становления и развития водных видов спорта в образовательных учреждениях Одесского учебного округа, а так же проанализировать деятельность высокопоставленных официальных лиц, членов царской семьи, спортивных организаций в деле популяризации морского и речного спорта среди воспитанников учебных заведений.

Результаты исследования. История водных видов спорта в Одесском учебном округе берет свое начало с 1894 года., когда в Севастопольском Константиновском реальном училище впервые были организованы занятия греблей. Годом позже (летом 1895 г.) гребле и плаванию начали обучаться воспитанники 6 мужских учебных заведений г. Одессы: Ришельевской, 2-й, 3-й, 4-й гимназий, реального и городского училищ [1]. Инициативу поддержали студенты Императорского Новороссийского университета. 15 сентября 1896 года четверка, составленная из воспитанников этого университета, впервые приняла участие в гребных гонках, проводившихся среди членов Парусного кружка [2]. Затем, циркуляр Министерства народного просвещения от 15 августа 1902 г. за № 21600 послужил толчком к открытию водного спорта и в других образовательных учреждениях Одесского учебного округа. В 1903 году начинают проводиться занятия в Севастопольской и Евпаторийской гимназиях, в Николаевском Александровском реальном училище, в 1905 г. – в Екатеринославской гимназии и, наконец, в 1908 г. – в Николаевской Александровской гимназии. Во всех перечисленных учебных заведениях, за исключением Евпаторийской гимназии, спорт развивался при содействии местных яхт-клубов: Севастопольского, Черноморского, Николаевского и Екатеринославского. Однако на тот момент занятия носили случайный характер: шлюпки приобретались учебными заведениями разнотипными, состязания не устраивались, контроль за учащимися и руководство ими были организованы слабо. В таких условиях популярность водного спорта среди учащейся молодежи везде начала падать.

Новую струю в ученический спорт влил 1908 г. Этому в значительной степени способствовало заседание Комиссии начальников средних учебных заведений г. Одессы, состоявшееся 14 августа 1908 г. На заседании, проходившем под председательством попечителя Одесского учебного округа А.И. Щербакова, был заслушан доклад исполняющего обязанности инспектора Одесской 4-й гимназии А.А. Смирнова, согласно которому „...постановлено было г-ну Смирнову произвести опыт обучения учащихся гребле на шлюпках...”, [3] а также решено выделить на ремонт лодок и другие расходы 280 рублей. Основными задачами эксперимента 1908 года было проверить возможность безопасного обучения воспитанников водным видам спорта и вместе с тем подготовить опытных гребцов, чтобы те в будущем оказывали помощь спортивным инструкторам.

Своих судов учебные заведения г. Одессы на тот момент не имели. Лодки были предоставлены Черноморским яхт-клубом, состоявшим при нем Парусным кружком, а также Екатерининским яхт-клубом. Всего в распоряжение г-на Смирнова поступило 10 шлюпок: 1 шестерка и 2 четверки Черноморского яхт-клуба; 1 гоночная четверка Парусного кружка; 1 пятерка и 5 двоек Екатерининского яхт-клуба [4].

Официальное открытие ученического морского спорта состоялось 2 сентября 1908 г. на территории Екатерининского яхт-клуба в присутствии учебного начальства, властей города, представителей городского и портового управлений. Для обучения гребле было отобрано по 10-15 учащихся старших классов от каждого из 5-ти Одесских казенных гимназий, казенного реального училища и реального училища им. Св. Павла. Занятия проводились ежедневно в период со 2 по 29 сентября с 4 до 6 часов дня. Количество занимающихся менялось от 50 до 80 человек, в зависимости от погоды и наличия у них свободного времени. Плата за обучение в сезоне 1908 г. с учеников не взималась. Однако, начиная с 1909 г. учащиеся (кроме малоимущих) за занятия водным спортом вносили плату в размере 50 коп. в месяц или 2 руб. за сезон.

Занятия водными видами спорта проводились под медицинским контролем. Чтобы оценить оздоровительный эффект от занятий греблей врачи учебных заведений следили за изменениями физического состояния спортсменов с обязательными антропологическими замерами роста, веса, силы, объемов мышц различных частей тела, грудной клетки и др.

В 1908 году, кроме гребли, гимназисты обучались парусному спорту. Занятия стали возможными благодаря яхтсмену А. Трапани, предоставившему свою личную яхту „Ксения” для

нужд учебных заведений. В сезоне 1908 г. учащиеся смогли выйти в море 4 раза группами по 20-25 человек. Сопровождали детей на море команды матросов и лица педагогического надзора. Поездки носили на тот момент больше увеселительный характер [5, 6].

Эксперимент 1908 года оказался довольно успешным. На совещании директоров средних учебных заведений 14 января 1909 года создается Особая морская спортивная комиссия из 3-х человек и определен ряд мер, направленных на дальнейшее развитие ученического водного спорта в г. Одессе. В состав комиссии вошли: директор реального училища Св. Павла Э.О. Миттельштейнер, исп. об. инспектора Одесской 3-й гимназии И.Н. Панащенко и исп. об. инспектора Одесской 4-й гимназии А.А. Смирнов. В распоряжение комиссии каждым из семи учебных заведений, принимающих участие в развитии водного спорта, было ассигновано по 500 рублей, а именно: 300 рублей на сооружение шлюпок; 100 рублей для взноса в Екатерининский яхт-клуб за право посещения учащимися в 1909 году его территории, пользование его гребными и парусными судами, причальной линией, буфетом и раздевалкой; и, наконец, 100 рублей для найма учителя гребли и плавания, а также на непредвиденные расходы.

С целью организации и дальнейшего развития водных видов спорта среди учащихся спортивная комиссия, совместно с Екатерининским яхт-клубом, выработала ряд нормативно-правовых документов: особые правила, регулирующие отношения Екатерининского яхт-клуба с Одесским учебным округом, а также общие правила для воспитанников средних учебных заведений, участвующих в морском спорте. Эти документы были одобрены попечителем округа и, благодаря его личному участию, утверждены на общем собрании яхт-клуба. Кроме того, в 1909 году комиссии удалось добиться от портового руководства новой, более удобной, причальной линии для развития ученического спорта и пригласить на службу округа двух надзирателей за поведением и безопасностью учащихся на территории яхт-клуба, а так же одного матроса для оказания услуг учащимся-спортсменам с оплатой за сезон (5 месяцев) старшему надзирателю 285 руб., младшему – 250 руб. и матросу – 150 руб. [7].

Особое внимание спортивная комиссия обращала на строительство новых гребных судов. Чтобы уравнивать всех спортсменов в условиях тренировок и дальнейших состязаний на совещании был разработан эскиз лодок, а также принято решение построить однотипные гички-шестерки „прогулочного типа”, длиной приблизительно 29-30 футов и шириной 5-5,5 футов в количестве 6-7 штук. Однако, при реализации этих планов, комиссии пришлось столкнуться с рядом трудностей, связанных с ограниченностью денежных средств и со срывом срока сдачи судов. В итоге к июню 1909 года в распоряжение спортивного комитета поступило всего три новые шлюпки, стоимостью 285 руб. каждая, построенные А. Зоновым, в соответствии с заключенным с ним особым нотариальным соглашением [8].

Несмотря на объективные трудности ученический спорт в г. Одессе продолжал успешно развиваться. К семи казенным учебным заведениям в 1909 г. добавилась частная гимназия учрежденная А.В. Югмейстером. Общее число учащихся-спортсменов составляло 241 чел. Максимальное количество занимающихся продолжало оставаться на уровне 50 – 80 человек в день. В этом же году увеличилась протяженность сезона с мая по сентябрь месяц. Расписание ежедневных занятий выглядело примерно так:

- с утра и до 11 – 12 часов дня – гребля;
- с 12 – до 13 – купание и обучение плаванию;
- с 13 – до 15 – перерыв;
- с 15 до 16 – купание;
- с 16 до 17 – гребля.

Результаты обучения проверялись гонками на двойках на дистанцию 400 саж. Победителям от яхт-клуба или округа выдавались призы в виде жетонов. Всего в 1909 г. в Одессе среди учащихся было проведено 3 гребные гонки. В этом же году одесские гимназисты успешно выступили на смотре, проходившем в г. Ялте.

Все события, касающиеся ученического спорта, ежедневно фиксировались в так называемом „шканцевом журнале”, специально заведенным для этой цели спортивной комиссией [9].

Менее успешным, в сезоне 1909 г., оказалось обучение парусному спорту. Причина заключалась в том, что учебные заведения не имели собственных парусных судов и специалистов парусного дела. Заключенные же договоренности Комиссии с Екатерининским яхт-клубом о предоставлении яхт и рулевых не выполнялись последним. Из-за отсутствия членов клуба, которые хотели и могли бы систематически проводить занятия, выходы в море носили случайный характер. Таких случайных поездок с разными инструкторами, разным числом судов и учащихся было всего около 5. Более систематично занятия начали проводиться благодаря усилиям г-на Морозова, прошедшего 11 плаваний на одной яхте. В последствии и эти выходы в море были прекращены из-за поломки яхты и вызванных по этому поводу недоразумений.

Практическая часть обучения дополнялась изучением теории морского дела. В конце лета (11, 14, 18 и 24 августа) состоялось 4 лекции: две – учителя плавания г-на Чебана по навигации и две – члена яхт-клуба г-на Стефановского по морской практике (судостроению).

Подводя итоги сезона 1909 г. спортивная комиссия для дальнейшего развития водного спорта признала необходимым:

1. продолжить строительство новых шлюпок;
2. имеющиеся и вновь строящиеся суда оборудовать парусами, для чего ассигновать дополнительно по 150 руб. на шлюпку;
3. допустить к занятиям морским спортом учеников III и IV классов;
4. достигнуть полной самостоятельности в вопросах спортивно-морского воспитания [10].

Согласно денежному отчету за 1909 на развитие морского спорта в г. Одессе спортивной комиссией было потрачено 3893 руб. 37 коп. из них:

- на постройку шлюпок – 880 руб.;
- расходы по организации спорта – 2126 руб. 17 коп.;
- на организацию смотра и поездку учеников в г. Ялту – 887 руб. 20 коп. [11]

Положительный опыт учебных заведений г. Одессы оживил водный спорт в тех городах где он уже существовал и, вместе с тем, способствовал началу занятий в городах: Аккермане, Херсоне, Феодосии, Керчи, Мариуполе, Ялте, Павлограде и Тирасполе. По имеющимся данным, в 1909 г. в городах Одесского учебного округа водным спортом занималось около 419 человек. Наибольшее количество занимающихся приходилось на Севастопольское реальное училище – 106 чел. и на Севастопольскую гимназию – 72 чел. Не менее популярным водный спорт был в Николаевской Александровской гимназии – 43 чел., Аккерманской гимназии – 38 чел., Херсонской гимназии – 36 чел. и Николаевском реальном училище – 35 чел. Учебным заведениям принадлежало 12 судов различных типов и размеров. Лучше остальных были оснащены Севастопольское реальное училище и Севастопольская гимназия. В их распоряжении находились: 1 гичка-четверка, 1 шестерка, 2 восьмерки и 1 катер на 12 весел [12].

С 1909 года водный спорт начинает развиваться и в женских учебных заведениях. Пионером в этом деле стала 1-я городская Екатеринославская женская гимназия, которая наряду с мужскими гимназиями и двумя реальными училищами приобрела 8-ми весельную шлюпку для обучения гребли своих учениц.

В последующие годы водный спорт продолжает набирать свою популярность. Так в 1913 году занятия проводились уже в 18 гимназиях Округа: Аккерманской, Александровской, Императора Александра III в Болграде, Бердянской, Керченской Александровской, Мариупольской Александровской, Николаевской Александровской, Одесской Ришельевской, Одесской II, Одесской III, Одесской IV, Одесской V, Павлоградской, Севастопольской, Херсонской I, Херсонской II, Ялтинской Александровской и Феодосийской. Количество учащихся занимавшихся водным спортом значительно увеличилось. В Севастопольской гимназии греблей и плаванием занималось 85 учеников из общего состава этой гимназии в 263 чел., в Николаевской Александровской – 105 человек из 309 воспитанников, в гимназии Императора Александра III в Болграде – 100 учеников из 373 учащихся [13].

Видное место водный спорт занимал в учебных заведениях г. Николаева. Как уже говорилось выше, занятия греблей начинают проводиться с 1903 г. в Николаевском реальном училище, а с 1908 года и в Николаевской Александровской гимназии. В этом же году состоялись первые гребные гонки для дам и воспитанников учебных заведений. В 1912 году Морское ведомство выделяет в пользование учебным заведениям г. Николаева участок береговой полосы по р. Южный Буг, площадью 37 кв. саж., на котором создается ученический яхт-клуб. Для занятий спортом были созданы все условия: причал для лодок; каменный домик для боцмана; деревянный барак, площадью 70 кв. саж., в котором находились: зал для спортсменов, комната для дежурных преподавателей, мастерская для починки судов, помещение для хранения лодок и их принадлежностей. Стоимость всех сооружений составляла около 4000 руб. Образовательные учреждения приобрели несколько судов разных типов и размеров, а именно: реальное училище – одну шестерку и одну четверку, Александровская гимназия – две двойки прогулочного типа, 12-весельный катер и одну парусную шлюпку. Занятия проводились в весенне-летний период. Содержание занятий заключалось в обучении гребле, плаванию под парусами и эскадронным строем. Рядом действовала школа плавания, созданная Обществом спасения на водах, где желающие могли научиться плавать за определенную плату. Здесь же находилась спасательная станция [14].

Наряду со средними учебными заведениями, занятия греблей начинают проводиться и в высших образовательных учреждениях. В частности, с 1913 г. удалось организовать занятия в Феодосийском учительском институте. С этой целью институтом была приобретена шлюпка, на которой воспитанники под наблюдением боцмана в свободное от занятий время могли заниматься гребным спортом [15].

Все занятия водным спортом в Одесском учебном округе проводились на Черном и Азовском морях, Днестровском и Днепро-Бугском лиманах, на реках Южный Буг, Днепр и даже на небольшой речке Волчьей (Павлоградская гимназия).

В интересах рекреации и физического развития учащихся некоторыми гимназиями устраивались развлекательные экскурсии на шлюпках. Наиболее протяженные из них были

проведены Ялтинской Александровской гимназией – на расстояние около 100 верст в города Судак и Севастополь, а также гимназией императора Александра III на расстояние в 90 верст от Болграда до Измаила [16].

Для учеников, занимающихся водным спортом, в течении летнего времени неоднократно устраивались лодочные гонки с выдачей призов. Так, в 1912 г в г. Николаеве состоялось несколько стартов (21, 28 июля и 4 августа), в которых, кроме Николаевского реального училища и Александровской гимназии приняли участие ученики гимназий г. Веренского и г. Березовского [17, 18, 19]. С 15 по 18 сентября в 1913 году в г. Одессе на Одесском рейде проходили окружные гребные состязания, организованные управлением Одесского учебного округа на переходящие призы, учрежденные Комитетом морских экскурсий, действительным статским советником В.М. Пуришкевичем, графом М.М. Толстым и профессором К.М. Сапежко. В соревнованиях приняли участие команды всех казенных гимназий и двух реальных училищ г. Одессы, а также две команды 1-й и 2-й Херсонских гимназий, команды Ялтинской Александровской и Керченской гимназий. Программа состязаний состояла из гребли на лодках и парусных гонок. [20].

28 сентября 1914 г. прошли гребные гонки учащихся учебных заведений г. Херсона. Дистанция составляла 600 саж. Переходящий приз братьев Н. и С. Ходушиных – модель двенадцативесельной шлюпки из оксидированного серебра – выиграл экипаж Херсонской гимназии [21].

Весомый вклад в популяризацию водных видов спорта среди учебных заведений Одесского учебного округа внес спортивный смотр, проходивший в 1909 году в г. Ялте. С предложением представить спортсменов-учащихся на смотре Почетного Командора Екатерининского яхт-клуба, Великого Князя Александра Михайловича, выступил попечитель Одесского учебного округа А.И. Щербаков. Инициатива была поддержана Командором Екатерининского яхт-клуба М.П. Ермаковым и 27 августа 1909 г. группа учащихся г. Одессы в составе 58 человек и 3 руководителей выехала в г. Ялту. Кроме того, на приглашение А.И. Щербакова принять участие в смотре откликнулись гимназии и реальные училища городов: Севастополя, Николаева, Евпатории и Ялты. К назначенному сроку от этих учебных заведений в Ялту прибыло 54 ученика и 3 руководителя. Туда же были доставлены и гребные суда, всего 16 лодок – 8 крупных и 8 мелких. Смотр был назначен на 2 сентября. Соревнования проходили в присутствии императора Александра II, членов его семьи, а также попечителя Одесского учебного округа А.И. Щербакова, Таврического губернатора В.В. Новицкого, Ялтинского городского головы Рыбицкого, начальника Ялтинского порта Новинского. Вначале спортсмены показали свои умения в эскадренном плавании, состоящим из различных перестроений лодок на море, а затем перешли к состязаниям на ученических шлюпках. Первой состоялась гонка двоек (2 гребца и рулевой). В гонке участвовало 6 лодок тремя заездами по 2 шлюпки на 1 веху. Дистанция – 320 саж. в один конец или 640 саж. с поворотом. По итогам заездов места распределились следующим образом: первое место и главный приз достался двум двойкам – Одесской 2-й гимназии и Николаевской гимназии, закончивших гонку с одинаковым временем – 7 мин. 59 сек., второе место выиграло Одесское реальное училище – 8 мин., третье ученики Одесской 5-й гимназии – 8 мин. 35 сек., и, наконец, 4-е место досталось Одесской 4-й гимназии – 8 мин. 42 сек. После окончания гонок на двойках приступили к состязаниям на крупных судах. В заезде участвовало 7 лодок. Первой к финишу пришла Одесская шестерка № 1 с 12 гребцами, вооруженными катерными веслами, второй – Одесская шестерка № 3, вооруженная 6 распашными веслами, третьей – Одесская шестерка № 2, вооруженная 12 катерными веслами, четвертой – Ялтинская распашная пятерка, пятой – распашная шестерка Севастопольского реального училища; шестой – шестерка Ялтинских гимназистов и седьмой – катер-восьмерка Севастопольской гимназии.

По окончании гонок всем победителям и призерам были вручены ценные призы. Два первых приза в гонках двоек – гребцам – серебряные часы с монограммой Великого Князя Александра Михайловича, рулевым – золотые запонки. Остальные экипажи – призеры были награждены серебряными жетонами [22].

Подводя итоги вышеизложенному можно сделать вывод, что ученический водный спорт пользовался довольно большой популярностью. Этому во многом способствовала политика, проводимая государством в деле физического развития учащейся молодежи, рассматривавшая физические упражнения как средство подготовки молодежи к службе в армии и в тоже время с помощью занятий спортом пыталась отвлечь ее от политической деятельности.

Принципиально важно, на наш взгляд, отметить, что водный спорт развивается в Одесском учебном округе в основном благодаря усилиям и личному участию членов царской семьи и высокопоставленных чиновников Одесского учебного округа. Весомый вклад в дело развития спорта принадлежит городским яхт-клубам и, в частности, отдельным его членам. Во многом благодаря их участию и под их руководством были организованы практические занятия, проводились лекции, устраивались гонки судов, выделялись средства на постройку шлюпок. Не смотря на положительные стороны развития водного спорта, все же приходится констатировать тот факт, что эти занятия

проводились исключительно в городских учебных заведениях учащиеся, которых представляли детей дворян и средних сословий, в то время как основная масса учащейся молодежи в начальной школе оставалась не задействованной в этом процессе.

Статья раскрывает новые стороны развития дореволюционного школьного спорта. Дальнейшие исследования этой тематики имеют свою перспективу, так как опыт прошлого в единении с новыми методами физического воспитания и рекреации школьников может быть полезным в современной педагогической практике.

ЛИТЕРАТУРА

1. Приложения. Опыт организации обучения воспитанников учебных заведений г. Одессы искусству плавания и гребли // Циркуляр по Одесскому учебному округу. 1896 – № 1 (январь). – Одесса, 1896. – С. 663-670.
2. Отчет парусного кружка при Черноморском яхт-клубе за 1896 г. – Б.м. и д.и. – С. 16.
3. Ученический водный спорт в Одесском учебном округе. – Одесса: Типография Е.И. Фесенко, 1910. – С. 17.
4. Ibid. – С. 17-18.
5. Ibid. – С. 18-19.
6. Ibid. – С. 20-21.
7. Ibid. – С. 23-24.
8. Ibid. – С. 24-27.
9. Ibid. – С. 28-31.
10. Ibid. – С. 31-53.
11. Ibid. – С. 41.
12. Ibid. – С. 46-49.
13. Отчет попечителя Одесского учебного округа о состоянии средних и низших учебных заведений Одесского учебного округа за 1913 г. – Одесса: Типография общества “Русская Речь”, 1914. – С. 52-53.
14. Государственный архив Николаевской области (ГАНО), ф. 123, оп. 1, д. 58, л. 20-21.
15. Отчет попечителя одесского учебного округа о состоянии средних и низших учебных заведений Одесского учебного округа за 1913 г. – Одесса: Типография общества “Русская Речь”, 1914. – С. 20.
16. Ibid. – С. 52-53.
17. Спорт // Николаевская газета. – 1912. – 24 июля – № 1952. – С. 3.
18. Спорт // Николаевская газета. – 1912. – 1 августа – № 1959. – С. 3.
19. Спорт // Николаевская газета. – 1912. – 8 августа – № 1964. – С. 3.
20. Ученические гонки Одесского учебного округа на переходящие призы в 1912 г. // Циркуляр по Одесскому учебному округу. – 1913. – № 1-2 (январь-февраль). – Одесса: Тип. Общества «Русской Речи», 1913. – С. 119-124. – (Известия из школьной жизни Одесского учебного округа).
21. Гребные гонки учащихся учебных заведений г. Херсона // Циркуляр по Одесскому учебному округу. – 1914. – № 11 (ноябрь). – Одесса: Тип. Общества «Русской Речи», 1914. – С. 1712. – (Неофициальный отдел).
22. Ученический водный спорт в Одесском учебном округе. – Одесса: Типография Е.И. Фесенко, 1910. – С. 34-39.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ

Форостовська Тетяна Олександрівна викладач

Бохан Юлія Володимирівна к. х. н.

Плющ Валентина Миколаївна к.п.н.

Україна, м.Кропивницький Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/12072018/5996

ARTICLE INFO

Received: 16 May 2018

Accepted: 20 June 2018

Published: 12 July 2018

KEYWORDS

professional self-determination, pedagogical environment, innovative teaching methods, active teaching methods, information and communication competence (IC competence).

ABSTRACT

The research deals with the studying of the professional self-determination of future chemistry teachers. The article reflects pedagogical environment which provides improving of the process of forming self-determination of future chemistry teacher: humanization of chemical education, pedagogical practice, forming of IC competence, researching work, applying of innovative methods of teaching. The article considers the use of active teaching methods in training future chemistry teachers, which enrich the process of studying, enabling students to be creative when participating in it, facilitate accumulation of practical skills, broaden and enrich professional knowledge. The article proves that IC-competence is very important in preparing future chemistry teacher and forming their self-determination. The article develops the humanization of chemical education of future chemistry teachers, which bases on orienting the concept of higher education on the development of student's personality by means of expansion and exacerbation of total humanitarian basis of educational system. It was proved that pedagogical practice identifies with professional activity of a chemistry teacher that forms a background for forming professional self-determination of future teacher.

Citation: Форостовська Т. О., Бохан Ю. В., Плющ В. М. (2018) Pedahohichni Umovy Formuvannya Hotovnosti do Profesiynoho Samovyznachennya Maybutnikh Uchyteliv Khimiyi. *International Academy Journal. Web of Scholar.* 7(25), Vol. 3. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12072018/5996

Copyright: © 2018 Форостовська Т. О., Бохан Ю. В., Плющ В. М. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Актуальність. Сучасне цивілізоване суспільство зорієнтоване на раціональне використання потенційних можливостей кожного його члена, а якісна освіта ґрунтується на особистісному інтелектуальному і творчому розвитку учнів та має забезпечувати функціональність набутих знань і практичних умінь. Тому українська загальноосвітня школа потребує вчителя - професіонала, здатного до саморозвитку та фахового зростання. У проєкті закону України «Про повну загальну середню освіту» висвітлено вимоги до сучасного педагога: «Педагогічним працівником може бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, належний рівень професійної підготовки, вільно володіє державною мовою (для громадян України), здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки» [Проєкт закону «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-zakonu-ukrayini-pro-povnu-zagalnu-serednyu-osvitu>].

Отже головним завданням підготовки майбутніх педагогів до трудової діяльності є підготовка компетентного, конкурентоспроможного вчителя зі сформованими професійними якостями, здатного орієнтуватися в мінливих умовах сучасного суспільства та здійснювати безперервну освіту протягом усього життя. В зв'язку з цим весь освітній процес в педагогічному закладі вищої освіти має бути орієнтований на активізацію професійного самовизначення студентів. Здобуття педагогічної освіти майбутніми вчителями хімії є важливим етапом у їх професійному самовизначенні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що професійне самовизначення особистості - проблема міждисциплінарна, оскільки охоплює теми, що входять в проблемне поле різних наук, зокрема психології, соціології, педагогіки. Існує кілька підходів до дослідження проблеми самовизначення: філософський, соціологічний, професійний і психологічний. Філософський підхід є найбільш загальним підходом до проблеми. Самовизначення з філософської точки зору представлено в роботах Л.Н. Когана, І.С. Кона, А. Г. Спіркіна, М.М. Шибасвої. В рамках філософського підходу вирішуються питання сутності людини, сутності процесу самовизначення, розкривається значущість людинознавчої проблематики, збагачується тематика самовизначення проблематикою цілей буття, його сенсу, цінності індивідуального в особистості, відповідальності системи освіти за долю націй тощо. Соціологічний підхід розкритий в роботах Є.І. Головахи, В.І. Журавльова, С.Н. Іконнікової, В. П. Лісовського, В.Г., Неміровського, М.Н. Руткевич, Л.В. Сохань, М.Х, Тітми, В.Н. Шубкіна та ін. Соціологічний підхід розкриває питання про шляхи та способи самовизначення в конкретних соціальних умовах. Психологічні аспекти самовизначення досліджували К. О. Альбуханова-Славська, Л.І. Божович, М.Р. Гінзбург, І.В. Дубровіна, Є.О. Клімов, Т.В. Снегірьова та інші. Професійне самовизначення вивчали Г.О. Бал, Г.П. Ніков, В. А. Полякова, М.С. Пряжніков В.Ф., Сафін, С. Н. Чистякова.

Проблема готовності майбутніх учителів до реалізації професійного самовизначення певною мірою висвітлена у дисертаційних дослідженнях (М. Вечірко, Ю. Іванова, Н. Чорна) та наукових статтях (М. Чобітько, Т. Єлова, М. Дубінка, Н. Метельська). На основі вищесказаного робимо висновок, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у методичній підготовці студентів до навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів як педагогічна проблема не була предметом цілісного дослідження у сучасній педагогіці, теорії та методиці навчання хімії.

Мета статті - визначити педагогічні умови формування готовності до професійного самовизначення майбутніх учителів хімії.

Результати. Підготовка студентів педагогічних спеціальностей до професійного самовизначення є цілою системою процесів, направлених на формування у них професійної готовності до педагогічної діяльності, на оволодіння стандартом професіоналізму, на розвиток здібностей до самоосвіти в педагогічній діяльності.

У цьому контексті однією із важливих напрямків філософських та психолого-педагогічних досліджень залишається дослідження категорії професійного самовизначення та умов готовності майбутніх учителів до реалізації професійного самовизначення.

Тлумачення професійного самовизначення знаходимо в педагогічному словнику: «Професійне самовизначення - процес прийняття рішення особистістю щодо вибору майбутньої трудової діяльності. П.с. полягає в усвідомленні особистістю себе як суб'єкта конкретної професійної діяльності і передбачає самооцінку людиною індивідуально-психологічних якостей та зіставлення своїх можливостей з психологічними вимогами професії до спеціаліста»[1, с. 275].

М.С. Пряжніков стверджує, що професійне самовизначення - це «самостійна, свідома, добровільна побудова, корекція і реалізація професійних перспектив, котрі передбачають вибір професії, одержання професійної освіти вдосконалення в цій професійній діяльності» [5, с.123.]. Ми вважаємо, що таке визначення поняття є досить глибоким і в повній мірі виділяє рівні формування професійних інтересів молоді.

Особливої уваги заслуговує підхід до професійного самовизначення Є.А. Клімова. Автор розуміє його «...як важливий прояв психічного розвитку, як активний пошук можливостей розвитку, формування себе як повноцінного учасника спільноти «робітників» чогось корисного, спільноти професіоналів»[3, с.93]. Досліджуючи професійне самовизначення, автор виділяє три основи професійного самовизначення: «Хочу», що передбачає врахування бажання і нахилів людини; «Можу», що передбачає його реальні і перспективні можливості; «Потрібно», що передбачає потребу у цій професійній діяльності зі сторони виробництва і суспільства в цілому [2, с.6]. На нашу думку ці три основи є важливими для розуміння сутності професійного самовизначення майбутнього вчителя.

В.Ф. Сафін вважає, що «професійне самовизначення... відображає процес пошуку і набуття професії. Фіналом його слугує початок трудової діяльності, в процесі якої особистість стверджує себе»[6, с.19].

На нашу думку, найбільш повно, поняття професійне самовизначення, розкрито в роботах В. А. Полякова та С. Н. Чистякової. Професійне самовизначення розглядається вченими як «Я-концепція» індивіда, в якій відбивається його увага, переживання і наміри, ставлення до предметних дій у професійній діяльності в конкретних соціальних умовах. Ми згодні з авторами,

що професійне самовизначення – це «складний психічний стан особистості, що включає в себе професійне спрямування (коло інтересів, мотивів, потреб, нахилів, ідеалів і установок людини), а також самосвідомість – коли учень виступає суб'єктом діяльності, своє ставлення до дійсності усвідомлює як особистісні» [4, с.33].

Для ефективної побудови процесу формування готовності майбутніх вчителів хімії до професійного самовизначення необхідне врахування цілої низки організаційно-педагогічних умов. У контексті нашого дослідження під організаційно-педагогічними умовами ми розуміємо таку сукупність педагогічних умов, які дозволять забезпечити удосконалення процесу формування професійного самовизначення майбутніх педагогів. Зокрема, ми зупинимося на деяких педагогічних умовах:

- всебічна гуманітаризація хімічної освіти майбутніх учителів;
- проходження педагогічної практики;
- формування ІКТ-компетентності вчителів хімії;
- реалізація науково-дослідної діяльності;
- застосування інноваційних методів навчання.

Обґрунтуємо доцільність реалізації кожної з визначених умов.

Однією з важливих умов готовності майбутніх учителів хімії до реалізації професійного самовизначення є гуманітаризація освіти.

Під гуманітаризацією будемо розуміти систему організаційних, методологічних, психологічних заходів, котра спрямована на поєднання гуманістичних ідей і гуманітарних знань з хімічними знаннями.

Гуманітаризація хімічної освіти є стрижневою основою гуманізації і має на меті розкриття гуманітарних аспектів хімічної науки, розширення гуманітарного світогляду. Вона передбачає побудову цілісної картини світу, олюднення знань, формування світовідчуття як основи моральної відповідальності людини перед суспільством і природою. Гуманітаризація сприяє розвитку творчих здібностей студента, оволодіння ним різних способів взаємодії з навколишнім світом, способів отримання і обробки інформації.

На нашу думку, можна виділити наступні напрямки гуманітаризації хімічних дисциплін:

- посилення їх методологічної, світоглядної орієнтації;
- формування системи знань про людину як об'єкт і суб'єкт пізнання;
- використання технологій навчання, які сприяють найбільш повному прояву творчих здібностей студентів, їх самостійності;
- навчання вирішувати наукові проблеми на межі хімічної та гуманітарної сфер;
- інтеграційний підхід: взаємопроникнення гуманітарних знань і хімії [7].

Таким чином, сенс гуманітаризації хімічної освіти майбутніх учителів полягає в орієнтації змісту вищої освіти на розвиток особистості студента за допомогою розширення і поглиблення загальногуманітарної бази освітньої системи, що беззаперечно приведе до професійного самовизначення майбутніх вчителів хімії. При цьому не можна зводити процес гуманітаризації хімічної освіти виключно до використання елементів гуманітарних знань в процесі викладання хімічних дисциплін.

На нашу думку важливою умовою формування готовності майбутнього вчителя хімії до професійного самовизначення є проходження педагогічної практики, яка суттєво відрізняється від навчальної діяльності. Саме під час педагогічної практики відбувається самовираження, самовизначення, самореалізація особистості студента як суб'єкта власної професійної діяльності і компетентного педагога.

Педагогічна практика для студента є доволі складним етапом, оскільки поєднує в собі два види діяльності: професійну і навчальну. При цьому важливо пам'ятати, що навчальна діяльність, яка ще не завершилась, накладається на педагогічну, яка має принципово інші мету, мотив, засоби тощо. В цей час відбувається перехід із однієї соціальної групи (студентство) в іншу (учительську), освоєння нової соціальної ролі. Студент починає самостверджуватися як учитель.

Педагогічна практика є видом практичної діяльності котра передбачає посилення самостійності і творчої активності студентів. Особливістю цієї діяльності є ідентифікація її з професійною діяльністю вчителя хімії, що створює умови для формування професійного самовдосконалення і самовизначення майбутнього вчителя.

Таким чином, у процесі педагогічної практики формується готовність майбутнього вчителя хімії до професійного самовизначення, входження його в професію.

Однією з важливих педагогічних умов готовності до реалізації професійного самовизначення у майбутніх вчителів хімії є формування і розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКТ-компетентності).

Під ІКТ-компетентністю майбутніх вчителів хімії будемо розуміти здатність свідомо вибирати інформаційно-комунікаційні технології для отримання науково-педагогічних знань та готовність застосовувати їх в педагогічній діяльності з метою наукового дослідження та вирішення практичних завдань.

Розвиток ІКТ-компетентності майбутніх учителів хімії це – процес безперервного і комплексного засвоєння теоретичних знань і практичних навичок використання сучасних інформаційних технологій протягом усіх років навчання у закладі вищої освіти.

Формування ІКТ-компетентності майбутніх вчителів хімії починається вже на етапі вивчення інформатики в школі. На цьому етапі починають формуватися загальні, базові, інструментальні складові інформаційно-комунікаційної компетенції. Подальший розвиток їх продовжується під час професійної підготовки у закладах вищої освіти. Зокрема, це відбувається під час занять з «Основ інформатики та ІКТ».

Наступний, предметно-орієнтований етап передбачає проходження студентами практики «Комп'ютерні технології в хімії», під час якої вони знайомляться з різними навчальними комп'ютерними програмами, мультимедійними підручниками, комп'ютерними хімічними тренажерами, електронними підручниками, інформаційними ресурсами Інтернету тощо. Зокрема, це такі програми як: «ChemLab», «NMR Simulator», «CS Chem3D Pro», «Crocodile Chemistry», «ChemWindow v3.0», «Tallica NC 2.2», «Table v3.40», «ChemOffice», «HyperChem», «ChemSketch», «3D Viewer» тощо. В цей час вони вже самостійно розробляють інформаційні продукти, створюють комп'ютерні моделі хімічних речовин та динамічні комп'ютерні моделі хімічних процесів, проводять різні віртуальні хімічні експерименти тощо.

Під час професійно-орієнтованого етапу майбутні вчителі хімії практично використовують одержані знання і вміння: розробляють уроки, позакласні заходи, створюють цифрові освітні ресурси, системи для контролю знань, наочні посібники, освітні проекти тощо. Працюючи в мережі Інтернет, студенти користуються можливостями мережевих сервісів Prezi, Kahoot, Padlet, Blendspace, Learning Apps для створення цікавих уроків, які дають можливість зацікавити дітей, змотивувати їх до навчально-виховного процесу з хімії. Під час проходження педагогічної практики майбутні фахівці трансформують набуті знання, уміння і навички у шкільну практику.

Ще однією важливою умовою готовності майбутніх учителів хімії до реалізації професійного самовизначення, на наш погляд, є організація дослідницької діяльності.

В дослідницькій діяльності вдало поєднуються навчання і практика. Під час наукових досліджень студент спочатку набуває теоретичних навичок дослідницької роботи, а потім починає втілювати набуті теоретичні знання в досліджуваній роботі, так чи інакше пов'язаною з практикою. Дослідницька діяльність пов'язана з необхідністю обґрунтування наукових знань за допомогою перевірок через спостереження, експеримент, аналіз статистичних даних.

Серед основних форм дослідницької діяльності майбутніх учителів хімії ми визначаємо:

- рецензування, анотування, реферування, які представляють осмислення і короткий виклад уже відомих точок зору на проблему;
- засвоєння навичок наукового дослідження в рамках навчальної дисципліни;
- вирішення на практичних заняттях проблемних задач, які не мають стандартних шляхів вирішення;
- діагностика – збір і узагальнення емпіричних даних, які характеризують стан об'єкта, що вивчається;
- виклад і обґрунтування власного розуміння проблеми і шляхи її розв'язання – висунення гіпотези;
- експериментально-дослідна перевірка висунутої гіпотези, заснована на проведенні наукового експерименту (педагогічного, хімічного);
- науково-дослідні роботи, виконані за допомогою методики, що мають власний експериментальний матеріал, на основі якого дається аналіз і висновки про характер досліджуваного явища;
- участь у наукових студентських конференціях, мета яких полягає у набутті студентами навичок публічних виступів, спілкуванні з аудиторією.

Дослідницька діяльність майбутніх учителів хімії може здійснюватися як в межах аудиторних занять, так і в рамках студентського наукового товариства, наукового або предметного гуртків, наукового семінару, науково-практичної конференції, курсового або магістерського проекту.

Таким чином, дослідницький характер діяльності розвиває у майбутнього вчителя хімії вміння аналізувати та синтезувати процеси, що відбуваються в навколишньому світі, сприяє формуванню відповідного складу мислення, активізує пошукову активність, збагачує власний досвід майбутнього педагога та генерує професійне самовизначення.

Аналіз проблеми формування готовності майбутніх учителів хімії до професійного самовизначення показав необхідність застосування інноваційних методів навчання у процесі фахової підготовки.

Інновації в освітній діяльності - це використання нових знань, прийомів, підходів, технологій для отримання результату у вигляді освітніх послуг, що відрізняються соціальною та ринковою затребуваністю [8, С.23].

Ми вважаємо, що важливою умовою готовності майбутніх учителів хімії до реалізації професійного самовизначення має стати широке впровадження в навчальний процес активних форм навчання, які охоплюють всі види аудиторних і позааудиторних занять зі студентами. Зокрема це проблемне навчання, інтерактивні методи, метод проектів, моделювання професійних ситуацій,

рольові та ділові ігри, проведення «круглих столів» тощо), орієнтованих на особистість студента, на його активну участь у саморозвитку, отримання якісних знань, професійних умінь, розвиток світогляду, здобуття педагогічної майстерності, творчий підхід до вирішення конкретних проблем.

Інноваційні методи навчання сприяють розвитку здібностей майбутніх учителів хімії до самонавчання і самовдосконалення у професійній сфері, дозволяють студентам розвивати необхідні їм у майбутньому професійні якості, такі як: здатність працювати в команді, проявляти ініціативу, брати на себе відповідальність за рішення, визначати проблеми, ставити завдання і шукати шляхи їх вирішення, розвивати вміння аналізувати нові ситуації і вносити на їх основі корективи в практику. Це суттєво покращує процес адаптації майбутніх вчителів хімії в умовах динамічного розвитку сучасної педагогічної професії і суттєво впливає на процес професійного самовизначення майбутнього фахівця.

Висновки і перспективи. Отже, вказаний комплекс педагогічних умов, серед яких: гуманітаризація хімічної освіти, педагогічна практика, формування ІКТ-компетентності, дослідницька діяльність; застосування інноваційних методів навчання дозволяє ефективно побудувати процес формування готовності майбутніх вчителів хімії до професійного самовизначення. Це дозволить сформувати нове покоління фахівців, котрі мають не лише високу професійну компетентність, але й ідентифікуються з цінностями і нормами професійної діяльності, орієнтованими на творчу реалізацію та самовдосконалення в професії.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є визначення критеріїв, показників й ознак сформованості готовності майбутніх вчителів хімії до реалізації професійного самовизначення і розроблення на цій основі методики визначення рівня його сформованості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Климов Е.А. Как выбирать профессию. М.: Просвещение. 1990. – 160с.
3. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Евгений Александрович Климов. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 304с.
4. Поляков В. А., Чистякова С. Н. Профессиональное самоопределение молодежи // Педагогика. – 1993. – № 5. – С. 33–37.
5. Пряжников Н.С. Соотнесение понятий «личностное самоопределение» и «профессиональное самоопределение» / Понятийный аппарат педагогики и образования. – Вып. 1. – Екатеринбург, 1995. – С. 119–130.
6. Сафин В.Ф. Психология самоопределения личности: учебное пособие/ В.Ф. Сафин. – Свердловск: Сверд. пед. ин-т, 1986. -142 с.
7. Форостовська Т.О. Гуманітаризація освіти як педагогічна умова готовності майбутніх учителів хімії до реалізації професійного самовизначення/Т.О. Форостовська // Актуальні питання підготовки майбутнього вчителя хімії: теорія та практика: [зб. наук. пр. за матер. IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф.; Вінниця, 4 квітня 2018 р.] – Вінниця, 2018. – С. 35-39.
8. Чупрова, Л.В. К вопросу об инновационных методах обучения в вузе / Л.В. Чупрова // Сборники конференций НИЦ Социосфера, 2012. №23. С.32-35.

INTERNATIONAL ACADEMY JOURNAL WEB OF SCHOLAR

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos

7(25), July 2018

Vol. 3

SCIENTIFIC EDITION

Indexed by:

RS Global

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Academia.edu

BIBLIOTEKA
NARODOWA

Google
scholar

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Passed for printing 05.07.2018. Appearance 12.07.2018.

Typeface Times New Roman.

Circulation 300 copies.

Publisher RS Global Sp. z O.O., Warsaw, Poland, 2018

Numer KRS: 0000672864

REGON: 367026200

NIP: 5213776394

<https://ws-conference.com/>